

Jesu-Kristo gore Jeinaren Ebanjelio Sainiua

PEDRO PRUDENZIO HUALDE MAYO

Oraiko ortografiaz eta
anotazione batzuk

JOSE ESTORNES LASA

Don Pedro Prudencio Hualde Mayo.

Nació en la villa de Vidangoz el 26 de abril de 1823 y fue bautizado en la Iglesia parroquial el 28 del mismo mes.

Fue hijo de D. Pedro Fermín Hualde, de Vidangoz y de Doña María Josefa Mayo, de Uztarroz.

Fueron sus abuelos paternos D. Miguel Ramón Hualde y Doña Gregoria Urzainqui, ambos de Vidangoz.

Fueron sus abuelos maternos D. Juan José Mayo y Doña María Josefa Martín, ambos de Uztarroz.

Fue padrino del bautizo D. Pedro Esteban Villoch, de Roncal.

La inscripción está firmada por Don Pedro Francisco Salvoch, Vicario. (Libro II de Bautizados f. 338 vuelto. Parroquia de Vidangoz).

El día 5 de diciembre de 1879 inscribió la última partida de su puño y letra en el citado libro.

Cinco días después, el 9 de diciembre falleció nuestro ilustre bidandotzar a los 55 años de edad.

El día 11 se celebraron los funerales de primera clase y fue sepultado en el Camposanto de la Villa.

Firma la inscripción de su defunción D. Dionisio Martín, Coadjutor de Uztarroz, encargado de la Parroquia.

No se tiene noticia del lugar en donde fue sepultado pero se piensa que fue al lado de la Iglesia.

**PRUDENZIO HUALDE
MAYO JEINAREN
EBANJELIO SAN
MATEO'REN
PUBLIKAZIONIA**

Karlos Gonzalez Etxegaray jeinak beren Luziano Bonaparte Prinzipearen esku-izkribuen Katalogoan, Madrid'en 1979'gan urtean, erraiten du:

«Esku izkribu kau arras publikatu zen RIEV'en 1934'ko libruan, XXV, 527 eta xarrakitan dren orrialtetan eta 1935'ko libruan, XXVI, 185 eta xarrakitan dren orrialtetan».

Libru koriek ekusi tut eta 1934'garnean Kapitulu leinetik as Kapitulu amargarnearaino eltan da 24'garnen bersikulo artio.

1935'ko libruan amargarneko 25 garnetik as amairorganearaino eltan da 48'garnen bersikulo artio.

Gunean kantik aintzina, ogoitazortzigarnen kapitulu'ko 20' garnen bersikulo artio ez dela publikatu erran droked.

Ebanjelio guzuak 87 orrialte tu eta argitaratu drenak 37 dra.

San Mateoren ebanjelioari buruz goar bizpor.

1. Sudurrezko soinia.

Baidra letra bizpor sudurrez erraiten drenak eta gainean * bat izartan dur.

2. -IUA atzizkia -IA.

Bidankotze'ko ele anitx dra triptongo edo iruletrako koneki.

Izaba eta Uztarrotze'ko eletan -IA ekustan tugu.

3. NION, GINION, ZION flexio-neak:

Guipuzkoaerazko NUEN, GE-NUEN, ZUEN.

**PUBLICACION DEL
EVANGELIO DE SAN
MATEO TRADUCIDO POR
DON PRUDENCIO HUALDE
Y MAYO, PARROCO DE
VIDANGOZ**

Dice D. Carlos González Echegaray en su Catálogo de los manuscritos del Príncipe Luciano Bonaparte publicado en Madrid en 1979:

«Este m/s fue publicado *íntegramente* en RIEV (vol. XXV, 1934) páginas 527 y sig. y vol. XXVI, 1935, pág. 185 y sig.».

Vistos los tomos de la RIEV resulta que *no se publicó íntegramente* sino así:

Tomo XXV: Desde el Capítulo I hasta el Cap. X, versículo 24.

Tomo XXVI: desde el versículo 25 del Cap. X hasta el Cap. XIII, versículo 47.

Allí se interrumpe la publicación y deja de publicarse desde el versículo 48 del Cap. XIII hasta el final que es el Cap. XXVIII, versículo 20.

El Evangelio tiene 87 páginas y se publicaron 37.

La versión de RIEV tiene muchos errores de transcripción.

**NOTAS AL EVANGELIO DE
SAN MATEO.**

1. Sonido nasal.

Lo representamos con un asterisco sobre la letra nasal como «eskribaiñ». Para no confundir la n nasal con la ñ normal.

2. Terminación -IUA.

Es un triptongo y cuando es -IUAK, -IUEK *es también una sola sílaba.*

En Izaba y en Uztarroz es -IA, -IAK, *una sola sílaba.*

Erronkariko NAUN, GINAUN, ZAUN.

Guipuzkoako NION, GENION, ZION.

4. *-RA atzizkia.*

Gipuzkoeraz errira, etxera, itxasora e.a. erraiten da.

Erronkarikoeraz, iriARA, itxasARA e.a. erraiten da.

5. *O azken letra denean.*

Letra koni A, O, E xarraikitan ba zabei O gentan da eta U izanen da.

Kapitulo, kapituloa kapitulUa erraitan da.

Ebanjelio kontan kori ekusten denean: kapitulua kapituloa dela xakiten dugu.

6. *U azken letra denean.*

Letra koni A edo E xarraikitan ba zabei U gentan da eta -IUA erraiten da. Bidankotze'n eta Izaba eta Uztarroze'n -IA.

Buru, burua, burIUA, Bidankotze'n, BurIA Izaba eta Uztarroze'n, erraiten da.

Esku, eskIUA, eskIA, eskuetan, eskietan.

Zuek, zlek.

Ene ustean betik burua, eskua eta zuek eskribitu bear dugu, eleen beitartea gordetako.

7. *-A atzizkia.*

Gipuzkoeraz atzizki kau, ene ustean, sobra erabiltan da eta erronkarieraz bearrezko denean solo.

G. ni naiz artzaia, gu artzaiak gera betik erraiten da.

E. ni naz artzai, ni naz artzaia, gu gra artzai, gu gra artzaiak.

E. ni naz artzai, artzaintzan lan egitan dur. Ni naz artzaia, dakizun artzaia naz.

3. *Flexiões NION, GINION, ZION.*

En guipuzcoano son: NUEN, GENUEN, ZUEN.

En roncalés: NAÜN, GINAUN, ZAUN.

Son en guipuzcoano NION, GENION, ZION.

4. *Sufijo -RA.*

Lleva en roncalés una A delante: -Ara.

Guipuzcoano: errira, etxera, mendira.

Roncalés: erriara, iriara, etsiara, mendiara.

5. *Palabras terminadas en O.*

Seguidas de A, O, E, cambian la O por U al pronunciarlas.

Capitulua (kapituloa).

6. *Palabras terminadas en U.*

Seguida de A, E, O se pronuncia -IU en Vidangoz y -I en Izaba y en Uztarroz.

Buru, buria; esku, eskia; ikusgu, ikusgia; zuek, ziek, eskuetan, eskietan; ainguru on, ainguri on.

Buriua, eskiua, ikusgiua, eskiuetan.

Excepción: Su, hace sua (sú-a).

7. *Sufijo -A.*

Se usa sólo cuando se determina concretamente el nombre.

Yo soy pastor, sin -A. Ni naz artzay.

Yo soy EL pastor, con A. Ni naz artzaya.

8. *Sufijos -KI, -KIN.*

Vidangoz: gizonekin. Izaba y Uztarroz: gizoneki.

9. *Uso de la H.*

En el texto hay algunas haches

8. *-KI, -KIN atzizkiak.*

Bidanko otzen -KIN eta Izaban eta Uztarrotze'n -KI.

Korrela gizonekin eta gizoneki.

9. *H letra.*

Ebanjelioaren textoan H bizpor agertan dra baya ele berberak, geienetan H bage erabiltan dra. Gentu tut.

Herodes betik H bateki aparezitan da eta H koriek eitzu tut.

10. *K- letra baten aurkian.*

Beste dialektoetan H bateki astan dren ele bizpor Erronkari'ko mintzoan K batekin eskribitan drela.

Hau, hori, konetan e.a. kau, kori, kontan e.a.

Berze altetik kabia, korapillo gipuzkoeraz K bateki eta Erronkari'ko mintzoan abia, orapillo, k bage.

11. *Aditzaren izenak.*

Lengoko izena.

Aditzaren izen berbera da: xin, xoan, ekusi, izaguntu, eragu eta kantik xin naz, xan naz, ekusi dur, izanguntu dur eta eragu dur.

Oraiko izena.

Aditzaren azken silaba -TU -DU balimada, genten da eta aren lekuan *betik* -TAN izartan da.

Izaguntu, izagunTAN dur.

Azken letra n, i edo beste balimada, gentan da eta -TAN edo -TEN izartan da.

Xin, xitan, xiten; xoan, xoatan, xoaten; ekusi, ekustan, ekusten.

Xitan naz, xoatan naz, xiten naz, ekustan dur, ekusten dur e.a.

Geroko izena.

Azken silaba -TU edo -DU balimada, genten da eta -TEN izartan da *betik*.

pero las mismas palabras se usan mayoritariamente sin hache por Hualde.

Las pocas que había las he suprimido. He conservado la H de Herodes porque lo pone siempre con hache.

10. *La K.*

Palabras que se escriben en otros dialectos con hache o sin hache en roncalés lo hacen con K.

Au, ori, onetan, hau, hori, honetan son en roncalés kau, kori, kontan.

Sin embargo tenemos en roncalés abia y orapillo que en otros dialectos son kabia y korapillo.

11. *Nombres verbales.*

a) De Pasado. Son los mismos nombres de los verbos: egin, xin, xoan, eragu, izaguntu, ekusi e.a.

b) de Presente. Los verbos terminados en -TU lo hacen *siempre* en -TAN: izanguntan dur, lo conozco.

Los demás lo hacen en -TAN o -TEN *indistintamente*: xitan, xiten, xoatan, xoaiten, ekustan, ekusten, eragu, eragutan.

c) *de Futuro.*

Los terminados en -TU lo hacen en -TEN *siempre*: izaguntan dur, yo lo conoceré.

Los demás en -EN: xoanen, xinen, eraguen, ekusen *siempre*.

12. *Página facsímil.*

Es escrita a mano por Hualde.

IzagunTU, izagunten dur.

Azken letra n, i edo beste bali-
mada, genten da eta -EN izartan da.

Xinen, zoanen, ekusen, eraguen.

Xinen naz, xoanen naz eta ekusen
dur.

12. *Ebanjelioaren faksimil.*

Hualde'k eskribitruk da.

JESU-KRISTO GORE JEINAREN
EBANJELIO SAINTIUA
SEGUN SAN MATEOK

LEIN KAPITULUA. Jesu-Kristoren jenealojia: bere konpezionia Espiritu
Saintiaren obraz, eta bere sortarzuna.

1. Jesu-Kristoren jenealojia.
Daviden seme, Abraanen seme.

2. Abraanek enjendratu zion
Ixaaki, Ixaakek enjendratu zion Ja-
kobi: Jakobek enjendratu zion Ju-
dasi eta bere anaxer.

3. Judasek enjendratu zion Ta-
marenganik Faresi eta Zarari. Fare-
sek enjendratu zion Esroni. Esronek
enjendratu zion Arami.

4. Aramek enjendratu zion
Aminadabi. Aminadabek enjen-
dratu zion Nasoni. Nasonek enjen-
dratu zion Salmoni.

5. Salmonek enjendratu zion
Raabenganik Boozi. Boozek enjen-
dratu zion Rutenganik Obedi. Obe-
dek enjendratu zion Jeseri. Jesek
enjendratu zion Dabidi.

6. Dabid erregek enjendratu
zion Salomoni Ariasen emazte izan
zenaganik.

7. Salomonek enjendratu zion
Roboami. Roboamek enjendratu
zion Abiasi. Abiasek enjendratu
zion Asari.

8. Asak enjendratu zion Josa-
fati. Josafatek enjendratu zion Jo-

rami. Joramen enjendratu zion
Oziasi.

9. Oziasek enjendratu zion
Joatami. Joatamek enjendratu zion
Akazi. Akazek enjendratu zion
Ezekiasi.

10. Ezekiasiek enjendratu zion
Manasesi. Manasesek enjendratu
zion Amoni. Amonek enjendratu
zion Josiasi.

11. Josiasiek enjendratu zion Je-
koniasi eta bere anaxer Judiuak Ba-
biloniara eramán izan zren tenprani
abantxu.

12. Eta Judiuak Babiloniara
eramán izan zren geroztik, Jekonia-
sek enjendratu zion Salatieli. Sala-
tielek enjendratu zion Zorobabeli.

13. Zorobabelek enjendratu
zion Abiudi. Abiudek enjendratu
zion Eliazimi. Eliazimek enjendratu
zion Azori.

14. Azorek enjendratu zion Sa-
doki. Sadokek enjendratu zion
Akimi. Akimek enjendratu zion
Eliudi.

15. Eliudek enjendratu zion
Eleazari. Eleazarek enjendratu zion

Matani. Matanek enjendratu zion Jakobi.

16. Jakobek enjendratu zion Joseri, Mariaren esposoa, nortarik sortu zen Jesus, sobreizenez Kristo.

17. Kola dra amalaur jenerazione guziuak Abraamendanik Dabiden-
daino eta Dabidenak judiua Babiloniara eraman izan zren bitartio,
amalaur jenerazione; baitare amalaur dra jenerazioniak judiua Babiloniara eraman izanik geroz Kristo bitartio.

18. Baya Kristoren sortua izan zen gisa kontan: Zegalarik bordaltruk Maria bere ama Joserekin, erden zen konzebitu ziola bere entrañetan Espiritu Sainthuaren obraz, bein xunto egon bagetarik.

19. Baya Jose bere senarra, izaitian zena gisa justo, eta nai ezaularik infamatu pensatu zion eiztia ixilki.

20. Ura pensamentu kontan zagolarik, nonta Jainaren ainguru bat aparezitu zitzaun ametstan erraitan:

Jose Dabiden Semia, etzazu errezelarik ekun rezibitako zore etsen Maria zore emaztia, zeren izan dena enjendratruk bere entrañetan, tzu Espiritu Sainthuaren obra.

21. Eta kola erdiren dizu seme bat zoini izaren baitzu izenez Jesus; bada ura da salbatu bear diona edo libratu bere iria bere bekatietarik.

22. Zoin guziua egin zen kunplitruk izan ledin Jainak antzinetik erran ziona Profetaren medioz, zoinek erraiten baitu:

23. Xakin zazei Berjin batek konzebiten eta erdiren diola seme bat, zoini izaren dabeizenez Emanuel, zoinek bueltatruk nai du erran Jangeikoa goreki.

24. Konekin, Josek iratzartiari, egin zion Jainaren ainguriauak manatu zauna, eta errezibitu zion bere emaztia.

25. Eta ez izaguntu edo tokatu bage, emon zion argiara bere seme Primojenitiua, eta izari zaun Jesusen izena.

BIGARNEN KAPITULUA. Maguen adorazionia: Jesusen Ejiptora iñesitia: inozenten muerte kruela (edo gaxua): Jesus, Maria eta Jose bueltatan dra Ejiptotik.

1. Sortruk bada izan baikoz Jesus Judeako Belenen, reinatan ziolarik Herodesek nonta mago banak xin zren iguzki erkingutik Jerusalemara galte egiten: ¿non dago Judiuaren erregia akabatu dena sortiaz?

2. Zeren guk ekusi baitigu iguzkiaren erkinguan bere izarra, eta xin gitra ari adoratiagatik.

3. Kaur entzun zionean errege Herodesek, turbatu zen eta arekin Jerusalem guziua.

4. Eta xuntatan ziolarik sazerdotien prinzipale guziua, eta iriko erakuzale edo eskribañiak galte

egiten zabein non biar zion sortu Kristua edo Mesiasa.

5. Zoini ek erresponditu zein: Judako Belenen: zeren kola eskribitu baizion Profetak.

6. Eta zu, Belen, Judako lurra, ezra Judako zitudade prinzipalen artian ziertoki menosena, zerengatik zutarik tzu nontik erkin biar baitu Kaudillo gobernatu biar diona Israeleko ene iria.

7. Gunian, Herodesek deitan ztiolarik lagunguarik bage maguak, xakin zion kuidamenturekin beretarik tenpra zointan izarra aparezitu

zitzabein.

8. Eta enkaminatan ztiolarik Belenera, erran zabein: fan eta in-forma ztei puntualki agitan denaz aur konen gainian; eta erdenez ge-roz abiso emon naztazeiz, ni ere fan nein eta adora tzadadan.

9. Kaur entzun baikoz erre-geari, partitu zren: eta nonta izar ekusi zeina iguzkiaren erkingiuan, faiten zen beren antzinian, baratu zen artio eltiari aurra zagon lekiua-ren aurkiara.

10. Izarraren ekustiari, anitxki regozijatu zren.

11. Eta etsian sartian, erden zein aurra Maria bere amarekin; eta postratu zrelarik adoratu zabein; eta irikirik bere kofriak, ofrezitu zabein urre, inzensu eta mirrazko presen-tiak.

12. Eta errezibitu baikoz lotan abiso bat zeuritik ezledilein (edo ezitian) buelta Herodesengana, bueltatu zren bere erriara berze bide batarik.

13. Urak partituz geroz, Jeina-ren ainguru bat aparezitu zitzaun ametstan Joseri erraitan zaularik: xagi zte, ar zazu aurra eta bere ama, eta iftes edo ezkapa zte Ejiptora, eta egon zte kan nik abisa eztudan artio zeren Herodesek txerkaten baitu aurra ilaraztako.

14. Xagitan zelarik Jose, artu zion aurra eta bere ama gayaz, eta erretiratu zen Ejiptora.

15. Non egon baizen, Herodes il zen bitartio; zointaz gisaz kunplitu zen Jeinak erran ziona Profetaren

mintzoz: Nik deitu nion Ejiptotik ene Semia.

16. Bitartio Herodesek, ekustan zelarik burlatruk maguenganik irri-tatu zen sobranio, eta ordenu emon zion iltako, Belenen eta bere un-guru guziuan aur zauden guziuak, bi urtetarik apal, segun tenpra xakin ziona maguenganik, zointan apare-zitu zitzabein izarra.

17. Gunian ekusi zen kunpli-truk erran ziona antzinetik profeta Jeremiasek erranez:

18. Ramadraino ere entzun zren mintzoak, anitx nexar eta irago; da Rakel nexar egiten baitu bere semengatik, nai izan bage kon-solatruk, zeren ezbaidra bizi edo ezbaitra bizi.

19. Herodesen muertia agituz bertan, Jeinaren ainguru bat apare-zitu zen lotan Joseri Ejipton errai-ten zaularik:

20. Xagi zte eta ar zazu aurra eta bere ama eta fan zte Isrraeleko lurriara, zeren il baita xa makinatan zeinak aurraren biziaren kontra.

21. Xagitian Jose, artu zion au-rra eta bere ama eta xin zen Isrrae-leko lurriara.

22. Baya entzutian Arkelaok manatan ziola Judean, lotsatu zen kara faitra; eta abisatruk ametstan, erretiratu zen Galileako lurriara.

23. Eta xin zen bizi izaitra ziu-dade batian deitan bai zen Nazaret, kunplitan zelarik gisa kontan Pro-feten errana: Ekunen du izena Na-zareno edo izanen da deitruk Naza-reno.

IRORGARNEN KAPITULUA. Juan Prekursoreak predikatan eta batixatan. Jesusek nai ekuntu zion izan batixatruk Juanenganik; eta gunian emoitan da izaguntra dela Jangeikuaren Seme Unijenitua.

1. Tenpra kartan Juan Bautista eitzi zen ekustra predikatan Judeako desiertoan.

2. Eta erraiten: egin zazei penitenzia, zeren abaño baitago zeurietako reinua.

3. Kaur da zointaz erran baizen Profeta Isaiasen medioz: da desiertoan klamatan dionaren mintzoa erraiten: prepara zazei Jainaren bidia: egin dizazei xuxen bere sendak.

4. Eragutan zion Juanek bestido bat kamellozko biloz eta larruzko korrea bat zinturara, eta bere bazkaria zen langosta eta mendiko ezti.

5. Zoatzan bada aren erdeitra gentiak Jerusalem eta Judea guzutik, eta Jordaneke eribra guzutik.

6. Eta errezibitan zein arenganik batixua Jordanian, konfesatan zteilarik beren bekatuak.

7. Baia nola ekustan baizion xitan aren batixuara fariseo eta saduzenatarik anitx, erran zabein: O bitorazko kasta ¿nork erakutsi daizeid ez baizik aparienziekin ezkapa zaiztekeila amenazatan daizein iratik?

8. Egin zazei bada penitenziazko frutu dinoak.

9. Eta eiz ztei erraitiaz xen baitan: Abraan aitatako dakagu; zeren nik erraiten daizeid poderoso dela Jangeikoa egiteko arri kuek beretarik sortian Abraani seme.

10. Beira zazei axkora izaririk dagola xa arbolien izorroara; eta ar-

bole oro eragutan eztion frutu on, izanen da ebakirik eta suara egotxirik.

11. Nik egiaz batixatan daizeid urekin mobiaraztako penitenziara; baia ene atzian xin bear diona da ni bino poderosoa; eta ni eztare digno eznaz ari eramaitako sandaliak: kura da batixatu bear daizeinak Espiritu Sainantuan eta suan.

12. Ark daka bere eskietan sardia eta sainten du ezin obeki bere llarnia; eta bere garia sarten du graneruan; baia autzak erreren tu il ezdeitegun su batian.

13. Tenpra kuetan xin zen Jesus Galileatik Jordaniara Juanen txerka arenganik batixatruk izaiteko.

14. Baia Juan errestitan zen kartra, erraiten ziolarik: ¿nik bear diez izan batixatruk zoreganik, eta zu xitan zra enegana!

15. Zoini erresponditu zion Jesusek erraiten: eitz nazazu egitra orai, zeren kola konbeni baita guk kunpli tzagun justizia guziua. Gunian Juanek kondeszenditu zion arekin.

16. Batixatu baikoz bada Jesus, uretik erkin zen istantian, zeuriak iriki zitzazkan eta ekusi zion xaisten Espiritiua urxuaren figuran, eta erreposatan aren gainian.

17. Eta sentitu zen zeuritik mintzo bat erraiten: kaur da ene seme maitia, zointan baitakad isaririk ene konplazimentu guziua.

LAURGARNEN KAPITULUA. Jesukristoren barura eta tentazionia. Buelatan da Galileara eta isartan du bere bizitia Kafarnaunen: astan du bere predikazionia, eta astan da diszipulo biltra edo xuntatra, eta da gente anitxex xarrekitrak.

1. Okasione kartan Jesus izan zen eramantik Espiritu Saintiuaren-

ganik desiertuara kan izan ledin tentatruk diabiuarenganik.

2. Eta berrogei egun berrogei gaiekin barurtuz geroz ekun zion gose.

3. Gunian abañatan zelarik tazalia erran zaun: Jangeikuaren seme bazra, erran zazu arri korik buelta tiala ogitan.

4. Baya Jesusek erresponditu zaun: eskribitruk diok: ez solo ogiez bizi da gizona, beizik ele edo dispo-
sizione Jangeikuaren autik erkitan den oroz.

5. Kontaz geroz diabiak eraman zitzaun Jerusalemeko ziudade saintiudara, eta isari zitzaun tenploaren goienian.

6. Eta erran zaun: Jaungeikuaren semia bazra egox zte kementik apal bada eskribitruk diozu: Enkomendatu daizula bere aingurier, zeinek arten daizeid bere eskiuetako palmetan zore zankua eztein tropeza arri zomaiten kontra.

7. Jesusek replikatu zaun: Baitare eskribitruk diok: Etzu tentaten zore Jangeiko Jainari.

8. Orainore igan zitzaun diabiak mendi gora batra, eta mostratu zaun mundiuaren reino guziuak eta bere gloria eta andigua,

9. eta erran zaun: gaiza kuek guziuak emonen daizud, postratan zrelarik ene antzinian, adoratan bainuzu.

10. Erresponditu zaun gunian Jesusek: Aparta adi kortik Satanas zeren baitago eskribitruk: Adoraten tzu zore Jangeiko Jeina, eta ari solo zerbutxaten tzu.

11. Korrekin eitzu zitzaun diabiak, eta nonta abañatu zren ainguriuak eta zerbutxatan zabein.

12. Entzutian gero Jesusek Juan enkarzelatruk izan zela, erretiratu zen Galileara.

13. Eta eitztan ziolarik Nazareneko ziudadia, fan zen egoitiaz Kafarnaunera, itxasoko ziudade, Za-

bulonen eta Neftaliren mugante edo altakan.

14. Kola eltu zen kunplitra Isaiasek erran ziona:

15. Zabulonen erria eta Neftaliren erria nontik faiten baita Tiberiadeseke itxasuara Jordanen berze altiara, Jentilen Galilea.

16. Ulunguan eroririk zagon iri konek ekusi du argi andi bat, argi xin dena argitra zaudener muertiareren itzaletako errian.

17. Guniaz geroz asi zen Jesus predikatan eta erraiten: egin zazei penitenzia, zeren abaño baitago zeurien reinua.

18. Erabiltan zelarik egun batez Jesus Galileako itxasuaren erribran, ekusi zion bi anaxe, Simon, gero deitu zena Pedro eta Andres bere anaxa egoixtan erredia itxason, zren bada arrantzari.

19. eta erran zitzabein: xarreki ztei niri, eta nik eginen diez el ztein izaitra gizonen arrantzari.

20. Instantian biak eitzirik erre-
diak xarrekitu zitzazkan.

21. Igartan zelarik antzinarago, ekusi zion berze bi anaxe, Santiago Zebedeoren seme eta Juan bere anaxa, bere erredien konpositan barka batian bere aita Zebedeorekin, eta deitu ztion.

22. Urak gisa berian, eitzirik errediak, puntualki xarrekitu zitzazkan.

23. Eta faiten zen Jesus buelta emoitan Galilea guzutik, erakustan beren Sinaguetan eta predikatan ebangeliua edo zeuriko reinuaren berri ona, eta sontotan zoin naiden dolenzia eta erigua irikuer.

24. Korrekin laster egin zion aren famak Siria guzutik, eta presentatan zabein eriguarekin zauden guziuak, eta kexu zrenak gatx diferente eta dolore biziz, endemoniatuak, lunatiuak, perletikatiuak; eta sontoten ztion.

25. Eta segitan zizazkan gente multitud andi bat Galilea eta Dekapoliko, eta Jerusalem eta Judeako, eta Jordanaren berze alteko.

BOZGARNEN KAPITULUA. Jesukristoren sermona mendian. Astan da zortzi bienabenturanzekin. Erraiten du ez zela xin legiaren desegitra, baizik kunplitra.

1. Baya ekustian Jesusek gente multitud kaur guziua, igan zen mendi batra, non xaseririk abañatu zitazkan bere diszipuluak.

2. eta irikitan bere au dibinua adotrinatan ztion erraiten.

3. Bienabenturatu espirituzko pobriak, zeren entako baita zeuriko reinua.

4. Bienabenturatu dulziak eta umildiak, zeren ek gozaten baitein lurra.

5. Bienabenturatu nexar egiten deinek zeren ek konsolatruk izanen baitra.

6. Bienabenturatu gose ta egarri deinek justiziaz, edo justo eta saintu izaitiaz zeren ek izanen baitra aserik.

7. Bienabenturatu miserikor-diosuak, zeren ek alkanzaten baitein miserikordia.

8. Bienabenturatu biotza argi deinek, zeren ek Jangeikua ekusen baitei.

9. Bienabenturatu bakea prokuratan deinek, zeren ek izanen baitra deitruk Jangeikuaren seme.

10. Bienabenturatu persekuzione sufritan deinek, justiziarengatik edo justo izaitiagatik, zeren entako baita zeurien reinua.

11. Ditxoso izanen zrei gizonek ene kausaz maledika zaizintzeinian edo persegi zaizintzeinian eta erran dazazeinian gaxki gisa guzuz xen kontra.

12. Alegria ztei gunian eta erregozija ztei, zeren baita anitx andi zeurian esperatan daizein rekonpensa. Gisa berian persegitu zitza-

bein profeta xen antzinetik izan zrener.

13. Xek zrei lurreko gatza. Eta gatza egitan bada geza ¿zerekin bueltaten zitzaud savoria? Deustako zerbutxatan ez du, baizik arrojatruk izaiteko eta gente zankopetan erabiltako.

14. Xek zrei mundiuaren argia. Ez deiteke altxa ziudade bat edifikatruk mendi baten gainian.

15. Ixiki ere ez deiteke argia izartako almute baten pean, baizik kandelero baten gainian argitzan etseko guziuer.

16. Kola reluzi tzala xen argiak gizonen antzinian, ekus dokein gisa xen obra onak eta glorifika tzein xen aita zeurietan dagonari edo dagona.

17. Etzazei pensa ni xin nazala legiaren dotrina desegitra ez Profetena ere: ez naz xin aren destruitra, baizik bere kunplimentiuaren emoitra.

18. Zeren egia guziuarekin erraiten daizeid, faltaten dela zeuria ta lurra lein ezik bara dein kunplitu bage perfektoki Legian kontenitan den guziua, aiketa jota bat kain baktotx edo aren puntu bat ere.

19. Eta kola norbaitek kebranta baleza edo auts baleza mandamentu kuetarik bat, txikerrago urdu izanik ere, eta erakuts baleza gizoner egitra gaiza bera, izanen da ekunik txikerrena, edo ez deustako zeurien reinuan; baya guardatan eta erakustan dionak, kori izanen da ekunik anditako zeurien reinuan.

20. Zeren nik erraiten daizeid

ezbada xen justizia eskribañena eta farisenena beino osoago eta kunplitruckago, ezrei sarten zeurien reivan.

21. Entzunik zaudei erran zela xen mayorer: Etzei ilen; eta il lezarak izanen dela kondenatruk ilik izaitra juiziuau.

22. Nik erraiten daizeid obro: nornaidenek artzan ojadiza bere anaxari, merexiten du juezak kondena dazan. Eta dei lazanak Raka, merexiten du kondena dazan konzi-liuak. Baya dei lazanak fatuo, izanen da iburniko suaren reo edo merexidun.

23. Korrengatik, zore oberta altarian presentatan tzun tenpran, kan guartan bazra zore anaxak diola zomait kexu zore kontra;

24. eitzazu kan berian zore oberta altariaren antzinian, eta fan zte leinik rekonziliatra zore anaxarekin, eta gero utzulen zra presentatra zore oberta.

25. Konpoñ zte bertan zore kontrariuarekin, zaudelarik bitartio orainore arekin bidean; ez deila izan izar dazaizula juezaren eskiuetan, eta juezak entrega dazaizula nuziua-renetan eta sar dazaizein karzelian.

26. Aseguratan daiz ziertoki ezrela kantik erkinen azken marabidia paka tzazun bitartio.

27. Entzun tzei erran zela xen mayorer:

28. Etzu eginen adulteriorik. Nik erraiten daizeid obro: zoin naidenek mira lezan emazte bati deseo gaxtorekin aren beira, erori zen adulteriotan bere biotzian.

29. Eta zore eskoiñeko begia bada zoretako okasione bat bekatian erortako, erkin zazu eta arroja zazu zutarik kanpo; bada obe dazaizu galtia miembruetarik bat ezik ez zore korpiz guziua fan dein iburniara.

30. Eta zore eskoiñeko eskiua balimada eskandalo emoitan daizuna edo inzitatan bekatian erortra, ebaki zazu eta egotx zazu zutarik urrin; bada obe dazaizu gal dein zore miembruetarik bat, ezik ez fandein iburniara zore korpiz guziua.

31. Erran zen: nornaidenek despedit lezan bere emaztia, emon dazaula berextarzunaren kartilla.

32. Baya nik erraiten daizeid, nornaidenek despedit lezan bere emaztia, ez izaitian adulterioaren kausaz peligrotan isartan diola adultera izaitako; eta bordal zedina matrimoniotik emazte egotxirik izan denarekin, adultero dela gisa berian.

33. Entzunik zaudei ere erran zela xen mayorer: Etzu juramento falsurik eginen, leinaz obe kunpliten dutzu juramento eginak Jainari.

34. Nik erraiten daizeid obro: ñolare edo deus gisaraz etzazeila juramentorik egin, motibo justorik bage, ez zeuriar ere, zeren baita Jangeikuaren tronua;

35. ez ere lurraz, da bada bere zankopetako asientua; es Jerusalem ere, zeren baita Errege andiaren Ziudadea edo kortea.

36. Eztare etzei juramentorik eginen xaurien buriaz, bada eztago xaurien eskiuan egotia xuri edo beltz bilo bakotx bat.

37. Izan deila bada xen mintza moldia: bai, bai; edo ez, ez; zeren kontarik igartan dena prinzipio edo izorro gaxtotarik xiten da.

38. Entzun tzei erran zela: begiz begi, ortzez ortz.

39. Nik baya erraiten daizeid etzazeila agrabiuari egin erresistentu, leinaz norbaitek eratxikitan badaizu eskoiñeko maxelan, utzul dazazu berzia ere.

40. Eta nai dazaizunari isari pleitu gen dazaizun tunika, emon dazazu ere kapa;

41. eta eramanaeztan daizunari bortxa kargatruk milla urratzez, fan zte arekin berze bi millaz.

42. Eskatan daizunari, emon dazazu; eta ez dazazu uka begitartia pretenditan dionari zutarik zomait prestamu.

43. Entzun tzei erranik izan zela: amaten tzu zore projimua, eta (añaditu dizei gaxki) ekunen tzu odio zore enemiguari.

44. Nik erraiten daizeid obro: maite ditzazei xen enemiguak: egin zazei onki aburrigan daizeiner; eta orazione egin zazei xer persegitan eta kaluniatan daizeiner.

45. Izan ztein seme xen Aita

zeurian dagonaren imitazaleak nork egitan baitu sor dein bere iguzkia onen eta gaxtuen gainian, eta euri egin tzan justo eta bekatarien aurkian.

46. Zeren ezbatzei ekutan amorio beizik amaten daizeiner ¿zer premiu ekun biar tzei? ¿Ez deia kola egiten publikanuek ere?

47. Eta ezbatzei salutatan berzeri baizik xaurien anaxer ¿Zer ekustia du korrek? ¿Ez deya ote egitan ere kaur paganuek?

48. Izan ztei bada xek perfekto xen Aita zelestiala den bikala perfekto, imitatan dauzeilarik al tzein guziua.

SEIGARNEN KAPITULUA. Prosegitan da Jesus erakustan; eta tratatan du limosnaz, orazioniaz, baruraz; erraiten du ez digula ontarzun xuntatu biar mundu kontako, baizik zeuriko; gore intenzionia biar diola izan xuxen; ez deitekela zerbutxa Jangeikuari eta Mundiuari; eta ekustra emoiten du konfianza biar diguna ekun Probidenzia dibinuan.

1. Guarda ztei onki egitiaz xen obra onak gizonen antzinian ekus dazaizein finarekin, berze gisaz etzei errezibiten xen Aita zeurietan dagonarenganik bere premiua.

2. Eta kola emoitan tzunian limosna etzazula nai publika tronpeta sonuz, ipokritek egiten dein bikala xinagoguetan eta karriketean edo plaztetan izantian onratruk gizonenganik. Egiaz erraiten daiceid errezibitu zeila xa bere rekonpensa edo pakiua.

3. Baya zuk limosna emoiten tziuanian egin zazu zore ezkerreko eskiak etzan quart emon zore eskoñak egiten diona.

4. Zore limosna bara dein altxatruk; eta zore Aitak ekustan baitu altxatrukago dagona, rekonpensaten daizu publikuan.

5. Gisa berian errezatan tzeinian, etzei izan biar ipokriten gisa, zeinek propositoz izartan baidra

orazione egitra txutirik xinagoguetan eta karriken eskinetan izantian ekusirik gizonenganik. Egiaz erraiten daizeid errezibitu zeila xa beren pakiua.

6. Zuk, al rebes, errezatu biar zinokenian; sar zte zore aposentuan eta borta zerratruk orazione egin zazu sekretuan zore Aitari, eta zore Aitak ekusten baitu sekretuena izanik ere, premiaten daizu publikuan edo guziuen antzinian.

7. Orazionian etzazei gogo ekun anitx xardokitako, jentilez egiten dein bikala, zoiner urdutan baizabei entzunik izan biar deila eta anitxen indarrez.

8. Ez ditzazei nai bada imita: zeren onki baitaki xen Aitak zer biar tzein lein ezik eska dazauzein.

9. Txezei bada nola biar tzein errezatu: Aita gorria zeurietan zaudena; santifikatruk izan deila zore izena.

10. Xin deila zore reinua; egin deila zore borontatia; nola zeurian kola ere lurrian.

11. Gore egunorozko ogia emon dazaiguzu egun.

12. eta parka daizkiguzu gore zorrak, guk parkatan digun bikala guri zor daikuner.

13. Eta ez gitzazu eitz tentazio-nian erortra; baizik libra gitzazu gatxetik. Amen.

14. Zeren parkatan batzei gizoner ofensak xen kontra egiten teinak, baitare xen Aitak zeurietan dagonak parkaten daizei xaurien bekatiuak.

15. Baya xek ezbatzei parkatan gizoner, eztaze xen Aitak ez daizei parkaten bekatiuak.

16. Barurtan tzeinian, ezitei isar beltzuri, ipokriten bikala, zeinek desfiguratan baitei beren begitartia emoiteko izaguntra gizoner barurtan deila. Egiaz erraiten daizeid errezibitu zeila beren rekonpensa.

17. Zuk, berze gisaz, barurtan tziuanian konpoit zazu zore buriua eta ekuz onki zore begitartia.

18. Etzein gizoner izagun barurtan tziuala, beizik kain solo zore Aitak presente baitago gaiza guziuer, orainore altxatrukago daudener; eta zore Aitak ekustan baitu igartan dena sekretuan, emonen daizu korrengatik rekonpensa.

19. Nai etzazei bil ontarzun xentako lurrian, non konsumitan baidutu erroñak eta polillak, non eta ladronek deskubritan eta ebas-ten baiditei.

20. Xunta zezei leinaz bai xentako ontarzun zeurian, non ez baita erroña ez eta polilla konsumi dozkeinik, eztaze ladronek deskubri eta ebats dozkeinik.

21. Zeren zore tesoria dagon lekiuan, kan diozu zore biotza.

22. Zore korpizaren argia zore

begiak dutzu; zore begia izan baledi senzillo edo egon baledi zaitz, zore korpiz guziua egonen tzu argitruk.

23. Baya malizioso edo gaxki balimadakazu zore begia, zore korpiz guziua egonen tzu uluntruk. Zeren ulungua balimada zutan, biar diona izan argi; julungua berak zer andi izanen dra!

24. Nork ere ezdoke zerbutxa bi nausiri; zeren edo ekunen du aburrimentu batari eta amorio berziari, edo sujetatan bada leinari, miraten du zeñurekin bigarnari. Ezdokezei zerbutxa Jaungeikuari eta ontarzun.

25. Konen arrazoiñan erraiten daizeid: ezizteila akongoja zer xan erdeiteko kuidaiaz mantenatako xen bizia; edo nontik erkinen tzein beztido zen korpizaren estaltako. Zer zez dia biziak edo arimak obro balio ezik elimentiuak eta korpizak obro ezik beztiduak?

26. Txezey zeuriko txoriek nola ezdein eritan ez ere egitan, ez granerorik ere ekutan, eta nola mantenatan tion xen Aitak zeurian dagonak. ¿Etzeia bada xek en beino anitx obro balio konparazionerik bage?

27. Eta ¿Nor xetarik anitx diskurrimenturen indarrez añadi doke kodo bat bere luzeguari?

28. Eta beztiduari dela kaso, ¿zer propositoz xen inkietatia? Txezei alurreko liliak nola anditan dren eta loratan. Ezdezei ek lanuatan, ez urutan ere.

29. Kalarik ere nik erraiten dai-zeid ez Salomon ere bere andigua guziuaeren erdian beztitu zela kain primorosoki nola lili kuetarik bat.

30. Bada Jangeikuak kola beztitan badu egun alurrian loratan eta biar labiara egotxtan den belar bati ¿zomat obro xer, fede txikitako gizonak?

31. Kola bada eztei fan erranez

akongojatruk ¿Non erdinen digu zer xan eta edan? ¿Non zerekin bezti erdenen digu?

32. Egitan dein gisa paganuek, erabiltan baitra ansiarekin gaiza kuen guziuen atzian; bada onki daki xen Aitak etaz nestate tzeina.

33. Azkenik, txerka zazei leinik Jangeikuaren reinua eta bere justia,

eta berze gaiza guziuak emonen dazkizei añadimentuz.

34. Eziztei bada erabil kongojatruk biarko egunaz; zeren biarko egunak aski kuido eraguen du berarekin, edo berartaz; aski izan dakiola egun bapanari bere afan edo tarea propiua.

ZAZPIGARNEN KAPITULUA. Akabatan du Jesusek bere sermon admirabilia: albertitan du ez dela projimuaz gaxki pensatu biar; eta mintzatan da ezdrela emon biar indinuer gaiza saintiuak; fabrikatan da orazioniaren eta aren perseberanzianaren gainian; karitatiaren gainian; zoin ersi denaz zeuriko bidia; Profeta falsuetaz: frutietaz izaguntan dela arbolia; eta etse edo edifizio fundatruk izan denaz peñaren gainian edo añriaren gainian.

1. Nay etzazei juzga, nai ezbatzei izan juzgatruk.

2. Zeren juzga zinezekin juizio berarekin biar tzei izan juzgatruk; eta neurri berarekin izanen zrei xek neurtruk.

3. Baya zu ¿zer begitartereki izartran zra beiratra nata zore añaxaren begian eta etzu guart emoitan biga dagonari ziaurnaren barnian?

4. Edo ¿nola erraiten tzu zore anaxari: eitzazu nik erkin tzadan autzko kori begitik ziaurek tzularik biga bat ziauren begian?

5. Ipokrita, erkin zazu leinik biga ziauren begitik, eta gunian ekusen tzu nola biar tziuan erkin nata zore anaxaren begitik.

6. Etzazei emon txakurrer gaiza saintiuak, ez ere egotx xaurien perlak txerrier; ez deila izan txiska dizekin beren zankuez eta buelta ditian xaurien kontra eta zatizka ztein.

7. Eska zazei eta emonen daizei: txerka zazei, eta erdenen tzei; bortan dei zazei, eta irikiren daizei.

8. Zeren eskatan den orok, errezibitan du; eta txerkatan dionak, erdeitan du; eta deitan dionari irikiren zau.

9. ¿Badagua ote xen artian norbait, zoini eskatan zaularik ogi bere seme batek, emon dazan arri bat?

10. edo eskatan bazau arrain bat, emon dazan xuge bat?

11. Bada xek izaitian gaixto, edo inklinazione gaxtotako, balimadakizei emon gaiza on xaurien semer, ¿zomat obro xen Aita zelestialak emonen du gaiza onak eskatan dazkionari?

12. Eta kola, egin zazei xek berze gizonekin deseatan tzei guziua ek egin tzein xekin; zeren kaur baita legiak eta profetek erran dein suma edo llaburtia.

13. Sar ztei borta ersitik, zeren borta eta bide zabalak dra eramaiten deinak perdizioniarra, eta anitx dra sartan drenak bide kontarik.

14. ¡O zer ersi da borta eta zer mear senda edo bidia eramaitan dionak akaba ezdeiteken biziara! jeta zer txiki dra arekin kausitan deinek.

15. Guarda ztei profeta falsuetaz, zoin xiten baitra xengana beztitruk ardi larruz; baya barnetik dra otso deborazale banak.

16. Beren frutu edo obretaz

izagunten ditzei, ¿Biltan dreya ote mats arbola ñardunetarik edo figo xargatzetarik?

17. Kola da nola arbole on orok eragutan dion frutu onak, eta arbole gaxto guziuak, frutu gaxtuak.

18. Arbole on batek ezdoke frutu gaxtorik, eztare arbole gaxto batek frutu onik.

19. Arbole oro eragutan ez diotnak frutu on, izanen da ebakirik eta suara egotxirik.

20. Beren frutuetaz bada izagun dozkezei.

21. Ez niri erraiten dion orok ¡Oh Jeina, Jeina! sarten da korrengatik zeurietako reinuan; beizik egiten dionak ene Aita zeurian dagonaren borontatia, kori da sarten dena zeurien reinuan.

22. Anitxek erranen daitei jui-zioko egun kartan: ¡Jeina, Jeina! ¿Ezdigua bada guk profetizatu zore izenian, eta egotxi zore izenian demoniuak, eta egin anitx milagro zore izenian?

23. Baya gunian nik erranen dabeid: sekula ere ezdaizei izaguntu enetako edo ñaurnak: aparta ztei nitarik, gaxtotarzunaren obrazaliak.

24. Korrengatik noraidenek entzuten dion edo kunplitan ene

dotrina kuek, izanen da iduri edo semejatrak gizon kuerdo bati zoin-ekin egin baizion bere etsea arrizko, zimentu gainian;

25. eta erori zren euriak, eta ugaltiak erkin zren marginetarik eta erabili zren airiak, eta emon zein indarrekin kalako etsiaren kontra; baya ezen izan deseginik zeren baizagon eginik edo fundatrak arrizko zimentu gainian.

26. Baya noraidenek entzuten dion eta ez obraz izartan dotrina emoiten tuan kuek, izanen da semejatrak edo iduri gizon ero fabrikatu zion bati bere etsia añria gainian;

27. eta erori zren euriak eta xin zren ugaltetako erriadak, eta erabili zren edo butz egin zein airek, eta emon zein indarrekin etse karen kontra, zoin erori zen, eta aren deseingua izan zen andi.

28. Azkenik akabatu baikoz Jesusek diskurrimentu kaur, entzuten zabein iriek, edo iri entzutan zabeinek, ezein akabatan admiratiaz aren dotrina.

29. Zeren aren er erakustako moldia zen autoritate soberano batekin, eta ez beren eskribaiñ eta fariseuek erakustan zein gisa.

ZORTZIGARNEN KAPITULUA. Jesusek sontotan du leproso bati, einturiaren mitil zerbutxari, eta San Pedroren amagiarrebari: sosegatan du itxasua zagolarik alborotatruk; eta sontotan tu diabiuz beteak, edo endemoniatuak.

1. Xatxiz baikoz Jesus menditik, fan zitzaun xarrekitez gente multitud andi bat.

2. Kontan, eltian arengana leproso bat adoratan zaun erraiten: Jeina, zuk nai batzu saisi nindokeyu.

3. Eta Jesusek zabaltan edo edatan ziolarik eskiua, tokatu zaun, erraiten: Nai diez: Bara zte xaiñ. Eta

instantian baratu zen sontotruk bere lepratik.

4. Eta Jesusek erran zaun: Tzezu etzazula erran ñorire; baya fanzte presenta zte sazerdotiaren edo apezarengana, eta ofrezu zazu emontarzun Moisesek manatu ziona, zerbutxa edo izan dazaun testimoniotan.

5. Eta sartan zelarik Kafarnauen erkin zitzaun enkontriuara einturiako ofiziale bat, eta otoi egitan zaun erraiten:

6. Jeina, ene mitil zerbutxari bat dago etzinik etsen, perletikatruk, eta padezitan du anixko.

7. Erraiten du Jesusek: Ni fanen nuzu eta sontoten dauz.

8. Eta replikatu zion einturiako ofizialak: Jina, ni enaz dino edo merexizale ori sar dein ene etsen; baya mana beza orren itzaz eta baraten da ene zerbutxari mitila sontotruk.

9. Bada oraino ñaurek, ez bainaz beizik gizon bat izaririk berzen meniara, nola baitur soldado ene ordeniuara, erraiten dur bati: fan adi, eta ura faiten da; eta berziari: onai, edo xin adi, eta xiten da, eta ene mitil zerbutxari: egin zak kaur eta egiten du.

10. Kaur entzutian Jesusek mostratu zion admirazione andi bat eta erran zion xarrekitan zitzauner: egiaz erraiten daizeid, eztare Israelen erdian ere erden duala fede bat kain andi.

11. Kola nik deklaratan dai-zeid xinen drela jentiletarik anitx iguzkiaren erkingutik eta sargutik, eta egonen drela mayan Abraan, Isak eta Jakobekin zeurietako reinuan;

12. reinoko semiak (Judiauak) izanen dren bitartio edo tenpra berian egotxirik kanpo ulunguetra: kan izanen da nexarra eta ortzen garraska egitia.

13. Gero erran zion Jesusek einturiako ofizialari: ortzu edo fan zte eta agi dagizula xinetsi tziuan bikala; eta ordu kartan berian baratu zen mitil zerbutxaria.

14. Fan izan zelarik gero Jesusek Pedoren etsera, ekusi zion konen amagiarreba oyan kalenturarekin;

15. eta tokatan zaularik eskiua,

gentu zitzaun kalentura; korrekin xagi zen bertan oitik, eta isari zen er zerbutxatra.

16. Arrastria eltu izan baikoz eragu zitzaubein anitx espirituekin zaudenik, eta bere elia edo itzarekin egotxtan ztion espiritu gaxtuak, eta sontotu ztion kexatan zren guziuak.

17. Kunplitan zelarik korrekin erran ziona antzinetik profeta Isai-sek erraiten: Bera kargatu da gore eriguetaz, eta artu du beraren gain gore eriguak.

18. Ekustan zelarik Jesus egun batez gente anitxekin bere ungu-riuan, disponitu zion igartia Jenezareteko laguaren berze alteko erri-brara;

19. eta abañatan zitzaularik eskribaiñ edo erakuszale bat, erran zaun: Maistrua ni xarrekiten naizu nora naiden fan zitian.

20. Eta Jesusek erresponditu zaun: Axariek dei kamia eta txoriek abia; baya gizonaren semiak ez du zeren gainian erreposa buria.

21. Bere diszipuluetarik berze batek erran zaun: Jina, permeti naztazu lein ezik xarreki daizaizun, fan nein ene Aitaren edo ñore Aitaren oñrztza.

22. Baya Jesusek erresponditu zaun: xarreki naizte zu, eta eitzazu ilek, edo gente ez deinek fediareen bizia, oñr tzein beren illak.

23. Sartu zen bada barka batian akonpañatruk diszipuluetaz.

24. Eta nonta azkatu zen itxasuan tenpestade bat kain andi, esaltan baizein oladek barka; baya Jesus zagon lo egiten.

25. Eta abañatan zrelarik arengana bere diszipuluak igatzarri zabein erraiten: Jina salba gitzazu, galtruk baigra.

26. Erraiten dabeiz Jesusek: ¿Zertaz lotsatan zrei, o fede txikitako gizonak? Gunian txuti izaririk manatu zion airer eta itxasoari

aplaka litiala eta segitu zen sosegu andi bat.

27. Zointaz aturditruk kan zauden guziuak, erraiten zein alkar: ¿Nor da kaur zoini airek eta itxasuak obedeztan baitabei?

28. Barkotik erkiniz geroz laguaren berze erribran gerasenuen errian, fan zren xuxen arengana erkitian sepultura zaudenatarik bi endemoniatu kain furioso, ez baizen ñorere atrebitan igartra bide kartarik.

29. Eta bertan asi zren irago egiten, erranez: ¿Zer ekusteko digu guk zorekin, o Jesus Jangeikuaren Semia? ¿Xin zreya kona guri atormentatiagatik tenpra bage?

30. Zagon ez urrin kantik txerri saldo andi bat alatan.

31. Eta demoniuek otoi egitan zabein gisa kontan: Egotxtan bagutzu kementik, oil gizazu txerri saldo kortra.

32. Eta ark erran zabein: Ortzei. Eta urak erkin zrelarik, sartu zren txerrietan; eta nonta saldo guziuak laster egin zion furia andirekin brinko edo zauzi egitra turrunpero batarik itxasuara, eta baratu zren itotruk uretan.

33. Txerrizaiñak ezkapa edo inesitu zren, eta eltu baikoz zitudiara, kontatu zein agitan zen guziua, eta partikularki agitiua endemoniatuiekin.

34. Puntu berian zitudade guziua erkin zen Jesusen txerka eta ari ekustian, otoi egin zabein erretira ledin beren erritik.

BEDRATZUGARNEN KAPITULUA. Jesusek konfirmatan du bere dotrina milagro berrirekin. Perletikatu baten sontotiuua edo sontotarzuna; San Mateoren bokazonia; libratan du emazte bat odol flujo edo odol usurtiuua batarik; erresutitatan du Jayroren alaba; sontotan tu bi utsi eta endemoniatu mutu bat; Fariseuen blasfemiak.

1. Eta barkuara igaitian, igari zen lagunaren berze altiara eta xin zen bere egoitiazko zitudadiara edo Kafarnaunena.

2. Noizta presentatu zabein perletikatu bat etzinik oi batian. Eta ekustian Jesusek bere edo aren fedia, erran zaun tullitiuari: Ekun zazu konfianza, ene semia, zeren parkatruk zaitzu zore bekatiuak.

3. Zoini eskribaiñ edo erakus-zale banek erran zein bertan berentako: Konek blasfemiatan du.

4. Baya Jesusek ekustian beren pensamentiuak, erran zion: ¿Zeren pensatan tzei gaxki xaurien biotzetan?

5. ¿Zer gaiza da fazilago, erraitia ziauren bekatiuak parkatan zaitzu, edo erraitia xagi eta erabil zte?

6. Bada xakin zazein gizonaren Semiak diola lurrian potestade bekatu parkatako, azka zte edo xagi zte (erran zion tenpra berian perletikatiuari), ar zazu ziauren oya eta fan zte zore etsera.

7. Eta xagi zen eta fan bere etsera.

8. Zoin ekustian gentek baratu zren lotsa saintuz beterik; eta emon zein gloria Jangeikuari emon ziola-koz kolako potestade gizoner.

9. Partitu zelarik kementik Jesus, ekusi zion gizon bat xaseririk alkabalen banko edo may batian, izenez zionak Mateo, eta erran zaun: xarreki naztazu; eta ura xagitan zelarik bertan, segitu zitzaun.

10. Eta agitu zen zagolarik Jesus Mateoren etseko mayan, xin zrela

anitx publikano eta bizi gaxtotako gente izari baizren mayan bazkaltra arekin eta bere diszipuluekin.

11. Eta ari ekustian Fariseuek erraiten zein bere diszipuluer: ¿Nola da xen Maistruak xatan baitu publikano eta bekatariekin?

12. Baya Jesusek kaur entzutian, erran zabein: ezdutzu sanuak, beizik eri daudenak dotoriaz nestate deinak.

13. Fan ztei bada ikastra zer signifikan dion: Obro estimatan dur miserikordia ezik sakrifiziua; zeren bekatariaik baitra eta ez justuak zoiner ni xin bainaz deitra penitentzia egitra.

14. Gunian presentatu zren Jesusengana Juanen diszipuluak eta erran zabein: ¿zoin da motibua zeren guk eta fariseuek barurtan digunian naroki, ezbaitey barurtan zore diszipuluek?

15. Erresponditu zabein Jesusek: ¿Esposuaren adexkidiak erabil deiteguya ote aflijitruk edo nexargarri, esposua ekin dagon bitartio? Elten da bay tenpra zointan izanen baizabei gentruk esposua, eta gunian barurten dei.

16. Ñore ere ezdu egoxtan tappallu bat oxal lodiz beztido xar bati; berze gisaz berriguak urratan du xardunaren parte eta andiago egiten da urratiua edo autsduna.

17. Eztare ezdei egoxtan ardauf berria zagi xarretan; zeren kaur egiten bada lertan da zagia eta uxurtan da ardauf, eta galtan da zagiak edo larriuak. Baya ardauf berria egoxtan dei zagi berrietan, eta kola konserbatan da bata eta berzia.

18. Konbersazione kontan zagon eltu zenian gizon prinzipale edo Sinagogako nausi bat, eta adoratan zaularik, erran zaun: Jina, ene alaba akabatan da iltiaz; baya xin zte, izar zazu zore eskiua aren gainian, eta

biziren tzu.

19. Xagitian Jesus, faiten zitzaun xarrekituz bere diszipuluekin.

20. Noizta emazte bat baizion amabi urte padezitan ziola odol uxurtiua bat, xin zen atziritik eta tokatu zion aren edo bestiduaren atzekua.

21. Zeren arek erraiten zion berartan: toka al dokedan beraren edo bere beztidua, ekusen naz sentotruk.

22. Baya bueltatian Jesus eta mira egiten zaularik, erran zaun: Alaba, ekun zazu konfianza: zore fediak sontotu daizu.

23. Egiaz, instante kartaz gerroztik baratu zen sentotruk emaztia. Xin zelarik Jesus gizon prinzipale karen etsiara, eta ekustian flauta edo lutozko musika sonazaliak, eta gentiaren arroitua, erraiten zion:

24. Retira ztei, ezdago bada ilik aurra edo nexkaxia, beizik loak artruk. Eta artaz burla egiten zein.

25. Baya egotxirik kanpo gentia, sartu zen, eskutik artu zaun, eta nexkaxia azkatu edo txutitu zen.

26. Eta afamatu zen agitiua erri kartaz guziuz.

27. Partitiari Jesus leku kartarik segitu zizazkan bi utsi irago egiten eta erraiten: Dabiden semia, ekun zazu konpasion gutaz.

28. Etsera eltu zen bertan edo baikoz, presentatu zizazkan utsiak eta Jesusek erran zabein: ¿Xinetstan tzeya nik egin dokedala eskatan tzein kori? Eraitan dabei: Bay Jina.

29. Gunian tokatu zaskabein begiak erraiten: nola xen fedia kola eginik izan dakizeila.

30. Eta irikirik izan zitzaubein begiak. Baya Jesusek amenazatu ztion, edo desafiatu ztion erraiten: Txezeid, ñork ere etzala xakin.

31. Ek kalarik ere, kantik erkitian publikatu zein unguru edo ko-

marka guzutik.

32. Kuek erkinik, presentatu zabein mutu bat endemoniatruk.

33. Eta egotxirik geroz demoniua, ele erran zion edo mintzatu zen mutiua, eta gentiak bete zren admirazionez eta erraiten zein: sekula ezda ekusi izan kalako gaiza Israelen.

34. Fariseuek al rebes edo kontrario altetik, erraiten zein: demoniuen prinzipalaren artez egotxtan tu demoniua.

35. Eta Jesus faiten zen lasterkatan ziudade edo iri guziua edo buelta emoitan ziudade eta iri gu-

zier, erakustan beren sinagogetan eta predikatan Jangeikuaren reinuaren Ebanjeliua, eta sontotan dolo-retarzun eta erigua ere.

36. Eta ekustian gente kurak, konpadezitan zen etaz, zeren bai-zauden gaxki paratruk eta barriatruk kemen eta kan, ardiak artzain bage bikala.

37. Zointaz gainian erran zion bere diszipuluer: da egiazki anitx egitako baya egitariak txiki.

38. Otaozka ztei edo otoi eska ztei egitarako nausiari oil txala egitari edo egitazale bere alurriara.

AMARGARNEN KAPITULUA. Amabi apostolen misionia; milagro egiteko potestatia, eta Jesusek instrukzione emon zabeinak.

1. Kontaz gero, deitu ztiolarik bere amabi diszipuluak, emon zabein potestate egotxteko espiritu zikinak, eta sentotako zernaiden gisatakako min edo gatxak edo eriguak.

2. Amabien izenak dra kuek: Leina Simon, izengainez Pedro, eta Andres bere anaxa.

3. Santiago, Zebedeoren seme, eta Juan bere anaxa.

4. Felipe eta Bartolome: Tomas eta Mateo publikanua edo arrendazalia; Santiago, Alfeoren seme, eta Tadeo; Simon Kananekoa; eta Judas Iskariote, saltu zitzaun bera.

5. Amabi kuek oiltu ztion Jesusek emoitan zabeilarik segitan dren instruzioniak edo ikañtiak: ez ziztei fan oray jentilen lurriara, eztare eziztey sar samaritanuen irietan;

6. Baya fan ztey lein txerka Israeleko etseko ardi galtuak.

7. Fan eta predika zazei, erraiten abañatutan dela zeurietako reñnua.

8. Eta izaguntra emoiteko xen doktrina, sonto zazei eriak, resuzita

zazei ilak, xain zazei leprosuak, egotx zazei demoniua. Emon zazei graziaz, graziaz errezibitu tzeina.

9. Etzazei eraman urrerik, ez zidarrik eta ez deus deuririk xaurien bolsetan edo folletan.

10. Ez alforjarik biajeko ez obro ezik tunika bat eta kalzero eli bat, eztare makila edo berze armarik xaurien defensatak; zeren trabajatan zionak merexi du mantena dazabein.

11. Zointan naiden ziudade edo aldeatan sar zindein, informa ztei nor den artan gizon prestu edo dino errezibi dazaizein ostatuz eta egon ztei bere etsen xen faitiaraino.

12. Etsian sartari, salutazionia biardu izan: bakia izan deila etse kontan.

13. Zeren etsiak merexitan badu, xinen da xen bakia arengana; baya ez balimadu merexitan, xen bakia utzulen da xauriekin.

14. Nay ez daizeinian errezibitu, ez ere beatu edo entzun xen eliak edo erranak, erkiten zreilarik

kolako etse edo ziudadetik, idarraus zazei xaurien zankuetako errautsa.

15. Egiaz erraiten daizeid Sodomā eta Gomorra izanen drela tratatruk rigore txikiagorekin jui-zioko egunian, ezik kalako ziudadia.

16. Bea ztei nik oiltan daizeila ardi bikala otsuen artian; korrengatik izan biar tzei prudente sugien gisa, eta senzillo urxuen bikala.

17. Baya rekatu edo konturekin bizi ztei kolako gizonekin; bada akusaten ztei tribunaletan, eta azotaten ztei bere sinagoetan;

18. eta ene kausaz izanen zrei eramanik gobernazalien eta erregen antziniara, testimonio emoiteko edo emon zazein nitaz er eta nazioner.

19. Konparezituraz zintzeinian ere, ez dazaizeila emon kuidadorik nola erran biar tzein, zeren emonik izanen baizaizei ordu kartan berian erran biar zeina.

20. yaketa ez baizrei xek aipatan diona edo mintzatan dena gunian beizik xen Aitaren Espiritiua, zoin mintzatan baita xengatik edo xen lekiuan.

21. Gunian anaxe batek entregaten du bere anaxa muertiara edo ilik izaitra, eta aitak semiari: eta semiak azkaten dra aiten kontra eta ilarazen tei.

22. eta xek xinen zrei edo elten zrei izaitra odiatruk edo uguntruk guziunganik ene izenaren kausaz; baya perseberatan dena azken ordiuarartio, kaur salbaten da.

23. Guniara bitartio persegitan daizeinian ziudade batian ezkapa ztei berziara. Egiaz erraiten daizeid etzeila akabaten konbertiaz Isrraeleko ziudadiak lein ezik xin dein gizonaren Semia.

24. Ezda diszipulua obro ezik bere maistrua, ez ere zerbutxaria obrotako ezik bere nausia.

25. Aski dakiola diszipuluari

izaitia tratatruk bere maistruaren gisa, eta zerbutxariari bere nausiaren bikala. Etseko Aitari deitu balimadei izenez Beelzebub, ¿zomat obro bere menorer?

26. Baya korrengatik ezdazazei ekun lotsa, zeren deusere ez baitago estaltruk, deskubritruk edo agertruk ezbiar dionik izan, ez ere altxatruk xakinik izan ez biar dionik.

27. Erraiten daizeidana gayaz, erran zazei egunaren argiara; eta erraiten daizeidana biarriara, predika zazei tejado gainetik, edo lurrezko sabayetarik.

28. Deus lotsarik etzazei ekun korpizaren ilzaler, eta arima il ezdokeiner; leinaz onki lotsa ekun zazei egotx dokenari arima eta korpiza iburniara.

29. ¿Ez dia kola bi txori saltan drela bi marabiditan, eta kalarik ere etarik baxotxa ezdela eroren lurriara disponitan eztion bitartio xen Aitak?

30. Xaurien buruko biluak ere daude guziuak kontatruk;

31. Etzei bada zertaz lotsa ekun; balio tzei xek txori anitxek beino obro.

32. En suma (sic): rekonoziti eta konfesatan neiner oro Mesiatako gizonen antzinian, nik ere izagunten daud eta deklaraten naz edo izaguntra emonen naz aren alte ene Aita zeurietan dagonaren antzinian,

33. baya ukatan nindionari gizonen antzinian, nik ere ukaten daud ene Aita zeurian dagonaren antzinian.

34. Etzei zer pensa ni xin nintzala, bakiaren eragutra lurriara: ez naz xin bakiaren eragutra, beizik gerra;

35. bada xin naz berextra semia bere aitarenganik, eta alaba bere amarenganik eta errena bere amagiarrebaganik;

36. eta gizonaren enemiguak izan dra bere etse berbereko personak.

37. Amatan dionak aitari edo amari niri beino obro, ezdu merexi izan enia; eta amatan dionak semiari edo alabari niri beino obro, eztare ezdu merexi izan enia.

38. Eta ezdena kargatan bere krutxiareki eta niri xarrekitan, ezda dino nitaz.

39. Bere arimaren kostuz konserbatan dionak bere bizia, galten du; eta gal lezanak bere bizia ene amorioz, bueltaten da erdeitra.

40. Xer errezibitan dionak, niri errezibitan du; eta niri errezibitan

dionak, errezibitan du niri oiltu nindion berari.

41. Errezibitan dionak ostatuz profeta bati, profeta dalako atenzioenez, errezibiten du profetaren premiua; eta ostatuz artan dionak justo bati, justo delakoz, ekunen du justuaren saria edo rekompensa.

42. eta nor naidenek emon lezan edatra txikerxko kuetarik bati ez beizik baso bat ur otz ene diszipulo delakoz errazoiñan emoiten daidzeid ñore itza ezdiola galten bere pakiua.

AMEKAGARNEN KAPITULUA. Juan Bautistak oiltan du bere diszipuluetarik bi Jesusengana: okasione konekin eman zionaz Jesusek Juanen gainian bere entzunzaler; zitudade inkreduluak; Jeinaren karga da suabe edo arin.

1. Nola Jesusek akabatu baizion emoitiaz erakustia kuek bere amabi diszipuluer, partitu zen kantik erakuts eta predikatako beren ziudadetan.

2. Baya Juanek entzun nola baizion prisionian Kristoren obra marabillosuak, oiltu zion bere diszipuluetarik bi ari galtegitra.

3. ¿zu zreya Mesias xin biar diona, edo berze bat esperatu biar digu?

4. Zoini Jesusek erresponditu zabein: fan eta konta zazei Juani entzun tzeina eta ekusi tzeina.

5. Utsiek ekustan dei, mankiuak erabiltan dra, leprosuak edo lepradunak baratan dra xaiñ, sordunek entzuten dei, ilak erresuzitatan dra, Ebanjeliuaren berri ona emoiten da pobrer.

6. eta bienabenturatu arten ezdionak eneganik eskandalozko okasionerik.

7. Kuek fan baikoz, asi zen Je-

sus mintzatan Juantaz, eta erran zion iriari: ¿Zer ekustra erkin zrei desiertuan? ¿Kaña aire guziuetra mobitan den zomait?

8. Berzala erran daztazeid, ¿Zer ekustra erkin zintzein? ¿Gizon bati beztitruk arropa delikatu banekin? Badakizei kola beztitan drenak, daudela erregen palaziuetan.

9. Azkenian: ¿Zer erkin zrei ekustra? ¿Zomait profeta? Kori bay, nik aseguran daizeid, eta orainore anitx obro ezik Profeta.

10. Bada ura da nortaz ekribitruk baitago: Mira edo beira zazu nik oiltan duala ene aifguriua zore prezentiaren antziniara, zoin fanen baita zore antzinetik disponitan daizularik bidia.

11. Egiaz erraiten daizeid emazten semien artian ezdela sortu bakotxik Juan Bautista beino andiago: aren beino andiago izanik ere, txikerrago dena zeurien reinuan.

12. Eta Juan Bautistaren ten-
pratik presentiaraino, zeurien rei-
nua alkanzatan da indar biziz, eta
indar bizi kaur egiten deinek bapa-
nak berarekin dra arrapatan deinak.

13. Zeren Profeta guziuek eta
Legiak Juantradraino erran zein ant-
zinetik gero agitu biar ziona.

14. Eta entelegatu nay batzei,
ura bera da Elias xin biar zion kura.

15. Biarri dionak entelegatako
entelega tzala.

16. Baya ¿nori konparaten dur
nik gizaki kasta kaur? Da asemeja-
truk morroiñ plaztan xaseririk dau-
dener, zeinek irago egitiari beren
lagunetarik berze zomaiti, erraiten
dabei:

17. Kantatu daiguzei kantxoiñ
alegre, eta ezrei lantzatu; kantxoiñ
triste eta etzei nexar egin.

18. Kala da xin baizen Juan kua-
sik ez baitu xaten ez ere edaten eta
erraiten dei: poseitruk dago demo-
niuataz.

19. Xin da gizonaren Semia
xaten eta edaten baitu, eta erraiten
dei: ona kemen goloso bat eta abi-
natu bat, publikanuen eta bizi gaix-
totako genten adexkide. Baya sabi-
duria dibinua baratan da justifika-
truk bere sementako.

20. Gunian asi zen rekonbeni-
tan ziudadier zoinetan egin baizren
milagruetarik anitx, zeren ezbaizein
egin penitentzia.

21. ¡Ay zutaz, Korozain! ¡Ay
zutaz Betzaida! Zeren Tiron eta Si-
donen egin balidra milagro xetan
egin drenak, aspaldian eginik eku-
nen zeila penitentzia estaltruk autsez
eta zilizioz.

22. Korrengatik erraiten daizeid
Tiro eta Sidon izanen drela trata-
truk juizioko egunian rigore txikia-
gorekin ezik xek.

23. Eta zu, Kafarnaun ¿naskiro
pensatan tzu biar tziuala igan zeuria-
rartio? Izanen zra, bai, abatitruk
iburniaraino; zeren Sodomán egin
balidra milagro zutan egin drenak,
Sodoma eltu bada iraiñ zaitekian
orainore egunko egunian.

24. Zerengatik erraiten daizud,
Sodomako erria juizioko egunian
izanen dela gaztigatruk zu beino ri-
gore txikiagorekin.

25. Kalako tenpran klamatu
zion Jesusek eraiten: Nik glorifika-
tan daizud, ene Aita, zeuri ta lu-
rreko Jeina, zeren ekun baidutzu
estaltruk edo altxatruk gaiza kuek
sigloko sabiuer ta prudenter eta re-
belatu baidutzu txikerrekuer.

26. Bay, ene Aita, alabatruk
izan ztiala, izan dalakoz zore agra-
doz kola izan ledin.

27. Gaiza guziuek izari dutu ene
Aitak ñore eskiuetan. Baya ñork ere
ezdu izaguntan Semia beizik Aitak.
eta ñork ere ezdu izaguntan Aita,
beizik Semiak, eta kark zoini Se-
miak nay ekuntu al dion rebelatu.

28. Xin ztei enegana erabiltan
zrein guziuek agobiatruk trabaju eta
kargekin zeren nik alibiaten baiz-
teid.

29. Ar zazei ene karga xaurien
gainian eta ikas zazei nitaz edo ene-
ganik mansu eta umilde nazala biot-
zez; eta erdenen ztei erreposiua edo
sosegiua xaurien arimentako.

30. Zeren suabe baita ene
karga, eta arin ene peziua.

AMABIGARNEN KAPITULUA. Defenditan tu Jesukristok bere diszipuluak farisenen murmurazionetik neskaneguna guardatiaren motiboz. Sontotan du eskiua idortruk edo exartruk zakan bati, eta endemoniatu eta utsi bati. Mintzatan da Espiritu Saintiaren kontra den bekatuaz. Jonasen milagrua. Ninibitak. Eguerdi alteko Erreina.

1. Tenpra kontan berian, igartan zelarik Jesus neskanegun batez alor erin altaka banetarik, bere diszipuluak, zeilarik gose, asi zren buruka biltan, eta granuen xaten.
2. Eta kaur ekustian fariseuek, erran zabein: beira zazu zore diszipuluek egitan deila ezdena edo eztena lizito egitia neskanegunian.
3. Baya ark edo arek errespon-ditu zabein: Etzeya leitu Dabidek egin ziona, bera eta laguntan zabein-ak ekusi zrenian gosiaz obligatruk?
4. ¿Nola sartu zen Jangeikuaren etsian eta xan zion proposizionezko ogiak, lizito ezena xatia ez ari ez aren laguner, beizi kain solo Sazer-doter?
5. ¿Edo etzei leitu legian nola sazerdotek trabajatan dein elizan neskanegunian eta kalarik ere ez bekatu-rik egiten?
6. Bada nik erraiten daizeid, kemen dagola bat eliza beino an-diago baita.
7. Zeren xek onki xakin bazine-zei zer nai dion erran: Nayago dur miserikordia bino sakrifiziua; sekula ezinein kondenaten ino-center.
8. Zeren gizonaren Semia dueño baita neskanegunaz ere.
9. Partitu zelarik kantik, sartu zen en Sinagogan;
10. Zointan zegon gizon bat baizakan esku bat exartruk; eta galte egin zabein Jesusi erdeiteko motibo ari akusatako, ¿Lizito zenez sontotia neskanegunian?
11. Baya ark erran zabein ¿zer gizon izanen da xen artian zoinek ekutian ardi bat, eta erortan bada kaur zilo batian neskanegunian, et-zan azka eta erkin kanpo?
12. Bada ¿zomait obro balio du gizon batek ezik ardi batek? Kola bada lizito da onki egitia xey egu-nian.
13. Gunian erran zaun gizonari: Luza zazu esku kori.
14. Estiratu zion, eta baratu zen kain sano nola berzia. Baya fari-seuak erkitian, xuntatu zren maki-natako aren kontra eta galarazteko.
15. Baya Jesus izaguntian kaur erretiratu zen eta eri anitx xarrekitu zitzazkaun, eta er oro sontotu ztion.
16. Enkargatan zabeilarik fuer-teki ezlezabeila deskubri.
17. Konekin kunplitu zen Isaia-sen profezia, zoinek erraiten baitu:
18. Txezei kor ene zerbutxaria zoini nik baitakad eskojitruk, ene moitia, zointan ene arima konpla-zitu baita osoki. Izaren dur aren gain ene Espiritiua, eta anunziaten du justizia nazioner.
19. Ezda porfiaten ñorekin ere; ezdu iragorik eginen; ez ñork ere ezdu entzunen aren mintzua edo irago egitia plaztetan;
20. Ezdu zatikaten kaña autsirik dagona, eztare akabaten iltiaz argi oraino keitan dagona; triunfaraztan dion bitartio beraren kausaren justi-zia;
21. eta bere izenian izaren dei nazionek beren esperanza.
22. Izan zaun tenpra berian era-gurik endemoniatu bat utsi eta mutu, eta sontotu zion, kalako gisan asi baizen gunian bertan ele erraiten eta ekustan.
23. Zoinekin iri guziua baratu zen arritruk, eta erraiten zion: ¿Kaur dia ote Dabiden Semia Me-siasa?

24. Baya fariseuek kaur entzutan erraiten zein: konek eztu egoixtan demoniuk baizik Belzebuben obraz, zoin baita demoniuen prinzipala.

25. Gunian Jesusek, izaguntan ziolarik en pensamentiuak, erran zabein: Reino berexirik dauden oro partido kontrariotan, izanen dra desolatruk; eta zoin naiden ziudade edo etse berexirik pensa moldetan ezdu irainen.

26. Eta Satanasek egoixtan badu kanpo Satanasi da berarekin kontrario ¿nola bada biar du irain bere reinua?

27. Zeren nik egotxtan baitud demoniuk Belzebuben izenian, ¿xen semek zer izentan egotxentey? Korrengatik koriek berak izanen dra xen juezak edo juzgazaliak.

28. Zeren nik egoixtan batud demoniuk Jangeikuaren Espiritiuaren birtutez, segitan da ziertoki Jangeikuaren Reinua edo Mesiasa eltu dela xengana.

29. Berzala erran daztazeid: ¿nola da posible norbait sar dein gizon balore anditako etsian eta ebats dazan bere ontarzunak, ezbadu leinik onki lotan balientiari? Gunian al ekunen dau etsia sakia.

30. Ezdagona ene fabore, dago ene kontra; eta ezdionak enekin biltan, barriatan du.

31. Korrengatik deklaratan dazeid, zernaiden bekatu eta zernaiden blasfemia parkaten zabeila gizoner; baya blasfemia Jangeikuaren Espiritiuaren kontra, ezdela parkaten kain fazilki.

32. Gisa berian nornaideni mintza ledinari gizonaren Semiaren kontra parkaten zau; baya mintza ledinari Espiritu Saintiuaren kontra, despreziatan aren grazia ezdazan parkaten ez bizi kontan et ez berzian.

33. Edo bada erran zazei arbolia

dela on. eta on aren frutiua; edo arbolia balimadakazei gaixtotako, ekun zazei ere gaixtotako aren frutiua, yaketa frutiuz izaguntan baita arboliaaren kalidadia.

34. ¡O biborazko kasta! ¿nola da posible xek aipa zazei gaiza onik, izaitian, zrein gisa, gaxto? yaketa mintzatan baita aua biotzaren abundatarzUNETIK?

35. Gizon prestiuak erkitan tu gaiza onak bere biotzaren ondo onetik, eta gizon gaxtuak bere entraña gaxtotik erkitan tu gaiza gaxtuak.

36. Nik erraiten daizeid, orainore ele aurez zernaiden erran lezeinetaz gizoner biar dela emon juizioko egunian.

37. Zeren zore elengatik biar ekunen tzu izan justifikatruk, eta zore elengatik kondenatruk.

38. Gunian eskribaiñ eta fari-seuetarik zomait mintzatu zitzaizka-bein erraiten: Maistrua, ekun nai ginokezu egin zinezan zomait milagro.

39. Baya arek erresponditu za-bein: raza gaixto eta korronpitu koner eskatan du prodijio bat; baya ezau emonen eskatan dena, baizik Jonas profetaren prodijiua.

40. Zeren Jonas egon zen bikala ballenaren entrañan irur egun eta irur gai kola gizonaren Semia egonen da irur egun eta irur gai lurraren entrañan.

41. Ninibeko naturalak azkaten dra juizioko egunian gizaki kasta koner kontra, eta kondenaten dabe: zeren ek egin baizein penitentzia entzutan Jonasen predikazionia.

42. Eta koner guziuareki kemen dagona da Jonases beino obro edo obrotako. Eguerdi alteko erreina eginen da akusazalia juizioko egunian gizontarzun kasta koner kontra, eta kondenaten dau: Zerengatik xin baizen lurraren

bazterretarik entzutako Salomonen sabiduria. Eta konen guziaz kemen tzei Salomon beino obro dena, edo obrotako dena.

43. Erkin denian Espiritu zikina zomait gizontarik, erabilten da kaukemenka leku idorretaz txerkatan non egin asiento konsegitu bagetarik.

44. Gunian erraiten du: bueltaten naz ñore etse erkin nazaniara; eta bueltatian artra, erdeiten du desokupatruk, onki egortruk eta alajatruk.

45. Konekin faiten da eta artan du berarekin berze zazpi espiritu beraren beino gaxtuago, eta sartian, kan egiten dei mansione. Zoinekin gizon karen izan moldia, xiten da izaitra lastimosuago ezik leina. Kola agitu biar du gente kasta kait perberso koni.

46. Orainore zagon ura platikatan iriari nonta zauden kanpo bere ama eta bere anaxak nai zabeilarik ele erran.

47. Zoinengatik batek erran zaun: Txezu, zore ama eta zore anaxak daudezu kor kanpo zutaz galtegiten.

48. Baya ark erresponditian erraiten zaunari, replikatu zaun: ¿Nor da ene ama, eta zoin dra ene anaxak?

49. Eta señalatan ztiolarik eskiuz bere diszipuluak, kuek, erran zion, dra ene ama eta ene anaxak.

50. Zeren nornaidenek egin lezan ene Zeurian dagon Aitaren borrontatia, kaur da ene anaxa, eta ene arreba, eta ene ama.

AMAIROGARNEN KAPITULUA. Predikatan du Jesusek parabolatan, eta desestaltan edo deskubritan dazkabei apostoler: erinzaliaren parabolak, mostazaren granuarna, orantzarna, tesoro altxatiuarna, perla preziosuarna, errede arrantzuz betiarna. Profeta onrerik bage bere errian.

1. Egun kartan, erkitian Jesus etsetik zagon xaseririk itxaso bazterrian.

2. Eta xuntatu zen aren ungu-riuan gente konkurso bat kain andi izan baizitzaun preziso sartia barka batian eta artia asiento artan; eta iri guziua zagon erribran.

3. Zoini mintzatu zen anitx gaitazataz parabolaren medioz erraiten: Erkin zen bein kolako erinzale bat eritra;

4. eta granua zomait erori zren bidiari abano edo bidiaren altakara; eta xin zren zeuriko txoriak eta xan ztein.

5. Berze banak erori zren arri-doyetan, nonta baizegon lur txiki, eta bertan bunatu zren, lurra arin zegolako.

6. Baya iguzkia erkitiari, erre eta exartu zren, zeren kasi ezbaizein izorrorik.

7. Berze grano banak erori zren xats artetan, eta anditu zren xatsak eta sofokatu ztein.

8. Berze banak azkenik erori zren lur onian, eta emon zein frutu, non batarik ein, non irorogei eta non ogeitamar.

9. Biarri dionakentelegatoko, entelega tzala.

10. Abañatan zrelarik gero bere diszipuluak, galtegiten zabein: ¿Zerengatik mintzatan dauzei parabolatan?

11. Zoinek erresponditu zabein: Zeren xer emon baizaizeid pribilejiua zeuriko reinuaren misteriuak izaguntako; bayaerez zitzaitei emon.

12. Zier to izaitian, dionari biar dion guzia emonen zaula orainore obro, eta egonen dela sobratruk: baya ez dionari biar diona ekungentent zaula diona ere.

13. Korrengatik mintzatu zitza-bein parabolarekin zeren ek ekustan deilarik ezbaitei beiratan, ezbaitei konsideratan; eta entzutian ezbaitei beatan eztare entelegatan.

14. Zoinekin xiten da kunplitra etan Isaiasen profezia, erraiten baitu: Entzunen tzei xaurien biarrekin, eta etzei entelegaten; eta obrago ekusirik ere xaurien begiekin, etzei beiraten.

15. Zeren gogortu baitu iri konek bere biotza, eta zerratu bere biarriak, eta estali bere begiak etzan ekus berekin ez entzun biarriekin, ez ere entelegsa biotzarekin, lotsaz konbertitian, nik emon daudazan osagarria.

16. Ditxoso xen begiak ekusten baitei, eta ditxoso xen biarriak entzuten baitei.

17. Bada egiaz erraiten daizeid profeta eta justo anitxek ekun zeila ansia ekustako kek ekustan tzeina eta ez zein ekusi; eta entzutako kek entzutatan tzeina, eta ezein entzun.

18. Entzun zazei orai erinzalieren parabola.

19. Nornaidenek entzun tzan Jangeikuaren reinuaren edo Ebanjelioaren elia, eta ez izartan artan bere atenzionia, xiten da espiritu gaxtua, eta arrapatan dau erinik izan zen kura bere biotzian: kaur da erinik izana bidiari xunto.

20. Erinik izan zena lur arridoyan da entzuten dion kura Jangeikuaren mintzua eta presentian errezibitan gozorekin.

21. Baya ez du barnetik izorrorrik, baizik iraitan du txiki; eta xarrekitian tribulazionia eta persekuzionia itzaren edo Ebanjeliuaren kausaz, bertan konek zerbutxatan

dau eskandaloz.

22. Erintziua xats artetan da entzuten diona Jangeikuaren elia, baya siglo kontakto kuidaduek eta abratstarzunen engañuak sofokatan dei eta baratan da fruturik emon bage.

23. Alrrebeski, erin tzua lur onian da entzuten diona eta meditatatan Jangeikuaren mintzua eta produzitan du frutu, batarik ein, parte irorogei, eta parte ogeitamar.

24. Berze parabola bat proponitu zabein, erraiten: Zeurien reinua da urdutrak gizon erin zion bati azi ona bere alurrian.

25. Baya gizonak lo zaudelarik, xin zen aren enemigo bat eta erin zion zizaña gariaren erdian, eta fan zen.

26. Zagolarik xa garia lastotan eta buruka erkin puntuan deskubritu zen gisa berian, edo agerriara erkin zen xatsa.

27. Gunian etseko nausiaren mitilak edo zerbutxariak xin zeren arengana, eta erran zabein: Jeina, ¿Etzuniona erin azi ona zore alurrian? ¿Nola du bada xats?

28. Erresponditu zabein: zomait gaxki nai nionek erin al du.

29. Replikatu zein zerbutxariek: ¿nai tziua fan gitian xorratra edo aren biltra? Zoini erresponditu zion: ez, agi ezdein arrankatian xatsa, arranka zazein arekin xunto garia.

30. Eitz zazei andi tiala bata eta berzia egitara bitartio, zeren egitakotako tenpran nik erranen dur egitarier; bil zazei leinik xatsa, eta artaz egin zazei espal suarentako, eta sar zazei gero garia ene graneruan.

31. Propositu zabein berze parabola bat erraiten: Zeurien reinua da semejatruk mostazako grano bati zointa artu baizion bere eskiuan gizon batek, eta erin zion bere alurrian.

32. Zoin da ekustiari anixko xte azi guziuen artian; baya anditian xiten da izaitra andiago ezik eltzari guziuak eta egiten da arbole; kolako gisaz zeuriko abiak edo txoriak xasten baitra eta erreposatan bere adarretan.

33. Eta añaditu zion bere parabola kaur: zeurien reinua da semejatrak orantz artu zionari emazte batek eta nastekatu iror almute irinekin nasia baratu zen bitartio orantzatrak edo etsitruk.

34. Gaiza kuek guziuak erranzion Jesusek iriari parabolatan, zoinak bage ezabein predikatan.

35. Kunplitan kolarik Profetak erran ziona: Iriken dur ñore aua mintzatako parbolekin: publikaten dur gaiza misterioso egon drenak altxatrak mundiuak kriatrak izanez geroz.

36. Gunian Jesus, despedituz geroz entzuten zaudenak, utzuli zen etsera eta isaririk aren unguriuan bere diszipuluak, erran zabein: esplikaz dazaguzu alurrian zizaña erinik izan denaren parabola:

37. Zoinek erresponditu zabein: Eriten diona azi ona da gizonaren Semia.

38. alurra da mundiuak; azi ona da reinuaren Semiak; zizaña dra espiritu malignuaren semiak.

39. Enemigo erin zionak da diabiuak; egita da mundiuaren akabantxa; egitariak edo egitazaliak dra aiñguriuak.

40. Eta zizaña biltan den gisa eta suan erretan, kola agiten da mundiuaren akabantxan.

41. Gizonaren Semiak oilten tu bere aiñguriuak eta genten dei bere reinotik eskandaloso guziuak eta bekatiuaren obrazale dien oro.

42. eta egotxen tei suaren labiara: kan izanen da nexar eta ortzez garraska egitia.

43. Tenpra berian justuek resplandeziten dei iguzkiaren gisa beren Aitaren reinuan. Biarri dionak entelegatako, entelega tzala.

44. Semejatrak da ere zeurien reinua alurrian altxatrak dagon tesoro bati, zoin erdeiten badu gizon batek, estaltan du berriz, eta gogo edo gozoz beterik erden dionaz, faiten da eta saltan du dakan guziua eta erostan du alur kura.

45. Zeurien reinua da gisa berian semejatrak merkatari tratatan dion bati perla finatan;

46. eta eltan zaularik eskiuetra anitx baliotako bat faiten da eta saltan du guziua, eta perla erostan du.

47. Baitare semejatrak da zeurien reinua errede egorzale bati, zoin egotxerik itxasoan biltan tu kasta guzutako arrañtziuak.

48. Zoin beterik egoitian, erkitan dei arrantzariak, eta xaseririk itxaso bazterrian faiten dra berexizon drenak eta sartan tei bere zartan eta egotxtan tei kalidade gaxtotakuak.

49. Kola agiten da sigloaren akabantxan: erkinen dra aiñguriuak eta berexen tei gaxtuak justuen artetik.

50. eta arrojaten tei sutan dagon labiara. Kan izanen da nexarra eta ortzen garraska.

51. ¿Entelegatu tzeya onki gaiza kuek oro? Bai, Jina, erresponditu zabein.

52. Eta arek añaditu zion: Korrengatik eskribaiñ edo erakuszale oro instruitruk zeurien reinekoi gaitzetan, urdu du familiazko aita faiten den bati erkinez bere probisionetik gaiza berriak eta zarrak edo aspaldikuak, konbeni den gisa.

53. Akabatu zion baikoz Jesusek parabola edo konparazione kuek, partitu zen kantik.

54. eta igartian bere erriara, izari zen erakustra bere sortuerriko

sinagoguetan; kalako gisan ezbaizen akabatan marabillatiaz, eta erraitan zein alkar:

55. ¿Nontik xin zaun koni kalako sabiduria eta milagro kalakuak? ¿Ez dia, naskiro, artesano edo zurginaren semia? Bere ama ez dia izena diona Maria? ¿Ez dreya bere kosino propiuk Santiago, Jose, Simon eta Judas?

56. ¿Eta bere kuxanla propiuk

ez dreya bizi guziuk giauren artian? Bada, ¿nontik xinen zau koni gaiza kuek oro? Eta zauden eskandalizatrak gisa artaz.

57. Baya Jesusek erran zabein: Ez dago profetarik onrerik bage, ez bada bere errian eta bere etse propiuan.

58. Konsekuenziatan egin zion kemen milagro txiki beren ez xinestiagatik.

AMALAUERGARNEN KAPITULUA. Juan Bautistaren muertia: borz ogiren milagrua: Jesus erabiltan da eta egitan du erabil dein San Pedro ur oladen gainian; eta sartotan tu eri presentatan zazkan guziuk edo aren beztidua tokatan dein guzier.

1. Tenpra kartan Herodes tetrarkak, entzun zion erraitan zena publikoki Jesusez, eta erran zion bere kortesanuer:

2. kaur da Juan deitan deina Bautista, erresuzitatu dena ilen artetik; eta korrengatik resplandezitan du artan kainbat milagro egiteko birtutia.

3. Xakitia da, Herodesek preso egin ziola Juani eta lotruk kadeneekin sartu ziola kartzelien, Herodias, bere anaxaren emaztiaren kausaz;

4. Zeren Juanek erraiten baizaun: ezaizu lizito erokitia emazte-tako,

5. Eta Herodesek onki nai zion ilarazi, baya ezen atrebitan iriaren lotsaz; zeren guziuek baizakein Juani profetatako.

6. Baya Herodesen urtebetiaren fiestan, erkin zen lantzatra Herodiasen alaba kortesanuen erdian;

7. eta kainbat gustatu zizaun edo kain onki urdutu zizaun Herodesi, prometitu baizaun juramento-ekin emonen zaula zernaiden gaiza eska likion.

8. Konekin ark, adbertriturak antzinetik bere amaganik, emon

daiztazud kemen, erran zion, fuente edo plater batian Juan Bautistaren buriua.

9. Tristuriaz bete zen erregia. Kalarik ere juramentuaren eta konbitatiuen atenzionez manatu zion emon lezabeila.

10. Eta kala oiltu zion degolla lezein Juani kartzelien.

11. Deus berantu bage izan zen eragurik aren buriua fuente batian, eta emonik nexkaxiari, zoinek presentatu baizion bere amari.

12. Akuditu edo eltu zren gero bere diszipuluak korpizaren biltra, eta onr zizein, eta fan zren notiziareren emoitra Jesusi.

13. Jesus bada entzun nola baizion Herodesek artaz erraitan zion kura erretiratu zen kantik itxasoz leku desierto iriz kanpo batra. Baya kaur ekustian gentek, erkin zren beren ziudadetarik, xarrekitan zazkaularik oinez lurraz.

14. Eta Jesus erkitian barkotik, ekustian kainbat gentetarzun, mobitu zen lastimaz, eta sontotu ztion beren eriak.

15. Arrastriaren erortiarri bere diszipuluak eltu zitazkaun erraiten:

Lekiua da desierto, eta ordiua xa igaririk: oil ditzazu gente koriek fan ditian irietra erostra zer xan.

16. Baya Jesusek erran zabein: Ezdezei faiteko nestaterik emon dauzei xek xatra edo zer xan.

17. Zoini ek erresponditu zein: ez diguzu kemen bezik borz ogi eta bi arraiñ edo arrantzu.

18. Erran zabein ark: Eragu daztazeid kona.

19. Eta manatu baikoz xaser lition guziuak belarraren gainian, artu ztion borz ogiak eta bi arraiñiak, eta azkatan ztiolarik begiak zeuriara benedikatu eta partitu ztion; eta emon ztion ogiak diszipuluer, eta diszipuluek gentiari.

20. Eta guziuek xan zein eta ase zren edo aspertu zren eta sobratu zenetik biltu zein amabi zare beterik puzkaz.

21. Xan zeinen doitarzuna izan zen gizonezko borz milla, kontatu bage emazteak eta aurrak.

22. Bertan gero Jesusek obligatu ztion diszipuluak enbarkatra, eta faitra aren esperatra lagunaren berze altian, despeditan ztion bitartio iriak.

23. Eta despeditruk izanik kuek, igan zen bera orazione egitra mendi batian; eta sartruk izanik gaya baratu zen kan bera solo.

24. Bitartio edo arte kartan barkua zagon itxasuaren erdian, batitruk fuerteki oladenganik, ziolakoz airia kontrario.

25. izaitian xa gayazko laurgarrenen bijilia, xin zen Jesus engana edo en begitarte, erabiliz itxasuaren gainetik.

26. Eta ekustian diszipuluek erabiltan edo egartan zela itxasuaren gain, turbatu zren eta erran zein: fantasma bat da; eta lotsaz beterik asi zren irago egiten. Instantian Jesus mintzatu zazkabein erraiten: ar zazei animo ni naz: etzazei ekun lotsarik.

28. Eta Pedrok erresponditu zion: Jeina, zu bazra, mana daztazu fan nein zoregana uren gainetik.

29. Eta ark erran zaun: xin zte. Eta Pedro xaistian barkatik, faiten zen erabiltan uraren gain eltako Jesusengana.

30. Baya ekustian airiaren indarra, lotsatu zen; eta astan zelarik bertan unditan, irago egin zion erraiten: Jeina, salba nazazu.

31. Instantian Jesusek luzatian eskiua, artu zion besotik, eta erran zaun: fede txikitako gizona, ¿zerengatik turbatu zra?

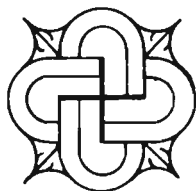
32. Eta barkuara igan izan zren sarri, sosegatu zen airia.

33. Baya barnian zaudenak, abañatu zren arengana eta adoratu zabein, erraiten: Egiazki zu zra Jangeikuaren Semia.

34. Igari zeilarik bertan laguna, eltu zren Jenesareteko lurriara.

35. Eta izaguntu nola baizen kan bizi zrenek, bertan oiltu zein abiso erri kartaz guzutik, eta eragu zabein eri zauden guziuak. Eta eskatan zabein graziaz tokatia kain solo bere beztiduaren atzekua.

36. Eta tokatu zein orok baratu zren sontotruk.

AMABORZGARNEN KAPITULUA. Kondenatan tu Jesusek genteen tradizioiak, opuesto drenak Jangeikuaren mandamentiuer. Sontatan du Kananearen alaba, zoinek emoitan baitu fede andi baten demonstrazione; eta emoiten da xatra desiurtuan doitarzun andi bati zazpi ogirekin eta zomait arraiñekin edo arrantzurekin.

1. Okasione kontan zomait eskribaiñ eta fariseok eltu izan baizren Jerusalemetik, erran zabein:

2. ¿Zer motiboz zore diszipuluek kebrantatan tei zarren tradizioiak, ez ekuztitan eskiuak xaten deinian edo bazkaltan deinian?

3. Eta ark erresponditu zabein: ¿Eta zeren xauriek desobeditan tzei Jangeikuaren mandamentia xarrekitiagatik xen tradizionia?

4. Bada Jangeikuak daka erranik: onra zazu aitari eta amari; eta baitare: Maradika lezanak aita edo amari, izan deila kondenatruk iltra.

5. Baya xek erraiten tzei: Nornaidenek erran lezan aitari edo amari: oberta nik ñore partez ofrezi nezana izanen da zore probetxutan,

6. xa ezdu obligazionerik onrratako edo asestitako bere aitari edo bere amari. Zoinekin egotzi tzei lurretik Jangeikuaren mandamentia xaurien tradizioiagatik.

7. ¡Hipokritak! arrazoñekin profetizatu zion xetaz Isaiasek, erraiten:

8. Iri konek onrratan nu ezpainekin baya bere biotza dago urrin eneganik edo nitarik.

9. Banoki edo auñerki onrratan nei erakustan dotrina eta mandamentu gizonenak.

10. Eta deitu ziolarik arengana iria, erran zabein: entzun nazazei, eta entelega zazei onki kaur:

11. Ez autik sartan dena, da zikintan diona gizona; beizik autik erkitan dena da zikintan dauna.

12. Gunian arrimatan zrelarik obro bere diszipuluak, erran zabein: ¿Ez dakizua fariseuak eskandalizatu drela kontaz akabatu dein entzutiaz?

13. Baya Jesusek erresponditu zion: Planta ene Aita zelestialak plantatu ez dion oro, arrankatruk izanen da izorrotik.

14. Eitz ditzazei: urak dra utsi banak giatan baitei berze utsi baner; eta utsi bat sartan bada giatra berze utsi bati, biak erortan dra zilua.

15. Kemen Pedrok artan ziolarik elia erran zaun: esplika dazaguzu parabola kori.

16. Zoini Jesusek erresponditu zion: ¿Nola? ¿Baita xek ere zaudei izagunmentu kain txikirekin?

17. Etzeya bada izaguntan auan sartan den guziua igartan dela kantik tripa barniara, eta egoxtan dela leku sekretuetan?

18. Baya autik erkiten dena arkitentia biotzetik; eta kori da zikintan diona gizona.

19. Zeren biotza da nontik erkiten baitra pensamentu gaxtuak, gizonen iltiak, adulteriuak, fornikazioiak, ebasgiuak, testimonio falsiuak, blasfemiak.

20. Gaiza kuek bai zikintan baitei gizona; baya xatiak eskiuak ekusi bage, korrek ez dau zikintan.

21. Partitruk kementik Jesus, erretiratu zen Tiro eta Sidoneko erri altiara.

22. Noizta Kananeako emazte bat xinik erri kartarik asi zen mintzo emoiten erranez: Jeina, Dabiden Seme, lastima ekun zazu nitaz: ene alaba dago anitx gaxki atormentatruk demoniuaganik.

23. Jesusek ele bakotx bat ezaun erresponditu: era bere diszipuluak abañatan zrelarik, amediatan zren arengatik, erraiten: konzedi dazazu eskatan dena fan dein ber,

zeren xiten baita irago eginez gore atzian.

24. Zoini Jesusek errespondit-
tian, erran zion: Ni enaz izan oil-
truk, beizik Isrraelen etseko ardi
galtruk drenetra.

25. Kalarik ere ura eltu zen eta
adoratu zaun erraiten: Jeina, sokorri
nazazu.

26. Zoinek emon zaun erres-
puesta: Ezda justo artia semien ogia
eta egoxtia txakurrer.

27. Baya ark erran zaun: Egia
da, Jina; baya txakurxkuek xaten dei
bere ere beren nausien maitik eror-
tan dren apurretarik.

28. Gunian Jesusek errespon-
ditan erraitan dau: O emaztia, andi
tzu zore fedia; egin deila zuk de-
seatan tzun bikala. Eta ordu berar-
tan bere alaba baratu zen sontotruk.

29. Kantik igari zen Jesus Gali-
leako itxasuaren erribrara; eta igai-
tian mendi batra, xaseri zen kan.

30. Eta eltu zren arengana gente
anitx eragutan zeilarik berekin
mutu, utsi, mañku, baldatu eta
berze anitx doloratruk, edo dolo-
raturik eta izari ztein bere zankuetra
edo oinetra eta sontotu ztion.

31. Kalako gisatan, baizauden
gentiak arritruk ekustiari ele errai-
tan mutiuer, erabiltan mañkier eta
ekustan utsier; eta glorifikatan zein
Isrraeleko Jangeikuari.

32. Baya Jesusek, xuntatu ztio-
larik bere diszipuluak, erran zion:
Emoiten daitei konpadezimentu iri
kuek zeren baitu xa iror egun dau-
dela ene konpañian, eta ezdei xate-
korik: eta ezdatur nai despeitu ba-
rurik, ez dein agi fallezi tian edo
afleji tian bidian.

33. Baya bere diszipuluek
erresponditu zabein: ¿Nola al eku-
nen digu leku desierto kontan ogi
aski emoitako xatra biar dein guziua
kañbat genterì?

34. Jesusek erran zabein: ¿Zo-
mat ogi tzei? Erresponditu zein:
zazpi, zomait arrañkorekin edo
arrantzukorekin.

35. Gunian manatu zion gentiari
xaser litian lurrian.

36. Eta ark, artan ztiolarik zazpi
ogiak eta arrañak edo arrantziuak,
emonez geroz graziak edo orazione
egin garayan, partitu ztion eta emon
ztion bere diszipuluer, eta diszipu-
luek errepartitu eztein iriari.

37. Eta xan zein guziuek, eta
baratu zren aserik edo aspertruk;
zati sobratu zrenetatik bete zein
zazpi zare.

38. Xan zeinak zren laur milla
gizon, kontatu bage aurrak ez
emaztegeyak ere.

39. Korrekin despeditian etarik,
sartu zen barkan eta igari zen Ma-
gedanen erriara.

AMASEIGARNEN KAPITULUA. Fariseuak eta Saduzeuak konfunditruk;
beren doktrinaren korronpimentua: San Pedroren konfesionia eta leina izaitia,
zoin sarri gero da justoki reprenditruk.

1. Kona xin zren aren enkon-
triuara Fariseo eta Saduzeuak; eta
ari tentatako, eskatu zabein ekustra
emon lezabeila zeuriko zomait pro-
dijio.

2. Baya ark erresponditu zabein:
faiten denian eltuz gaya erraiten tzei

aldizka: tenpra on eginen du; zeren
zeuria baitago argi.

3. Eta goxetik: tronada edo ten-
pestade izanen da egun; zeren zeu-
ria baitago odeizatruk eta ixikirik.

4. ¿Karekin badakizeì adibi-
natan zeuriko señaletaz; eta ezdoke-

zei izagun Mesiasa xin biar dion tenpra kuetako señaile argiak? Raza edo Jenerazione gaxto eta korronpitu konek eskatan du prodijio bat; baya ezau emonen eskatan den kori, beizik Profeta Jonasen prodijiua. Eta eiztan ztiolarik fan zen.

5. Xin zrelarik bere diszipuluak lagunaren berze altetik antze zren ogi artiaz.

6. Eta Jesusek erran zabein: Egon ztei kuidamenturekin eta guarda ztei Fariseuen eta Saduzeuen orantzetik.

7. Baya urak pensatibo fabrikatan zein bapanak bere buriuarekin, kaur erraiten du ogirik eragu ez digulakoz.

8. Zoin izaguntian Jesusek erran zion: fede txikitako gizonak ¿Zer erabiltan zreidiskurritan xaurien baitan, ogirik etzeilakoz?

9. ¿Orainore izagumenturik bage zaudeya, eta ezreya quartan borz ogi repartitruk izan zrenetaz borz milla gizonen artian, eta zomat zareta puska baratu zitzaizein?

10. ¿Eztare zazpi ogietaz laur milla gizonentako, eta zomat zareta biltu zinein sobratu zenetik?

11. ¿Nola etzei izaguntan ez ogiagatik erran daizeidala; guarda ztei fariseuetaz eta saduzeuetaz?

12. Gunian entelegatu zein eziola nay ekuntu erran guarda litala orantz izartan denaz ogian beizik fariseuen eta saduzeuen dotrinaz.

13. Xitian gero Jesus Felipe Zesareako erriara galtegin zion bere diszipuluer: ¿Nor erraiten dei gizonnek dela gizonaren Semia?

14. Ek erreponditu zein: banek dela Juan Bautista; berze banek Elias dela; berze banek, finalki, dela Jeremias edo Profetarik zomait.

15. Erraiten dabei Jesusek: ¿Eta xek nor erraiten tzei nazala ni?

16. Artan ziolarik elia Simon Pedrok, erran zion: Zu zra Kristua edo Mesiasa Jangeiko biziaren Semia.

17. Eta Jesusek erresponditan ziolarik erran zaun: Bienabenturatu zra Simon Juanen Semia, zeren ez baidaizu errebelatu kori aragiak eta odolak edo gizon zomaitek, beizik edo ez bada ene Aita Zeurian dagonak.

18. Eta nik erraiten daizud zu zrela Pedro eta arri konen gainian edifikaten duala ene Eliza; eta iburniko bortek edo poderak ez deila prebaleziten aren kontra:

19. eta zuri emonen daizud zeurien reinuaren giltzak; eta zuk lot zinezan guziua lurraren gainian, lotruk ere izanen tzu zeurietan; eta solta zinezan guziua lurraren gainian, izanen tzu ere soltatruk zeurietan.

20. Gunian mandatu zion bere diszipuluer ñori ere ez lezeila erran ura zela Jesus, Kristua edo Mesiasa.

21. Eta instante berian asi zen manifestatra bere diszipuluer konbeni zela ura fan zedin Jerusalemenera, eta kan padezi lezan anitx Anzianuen, eskribaiñen, eta sazerdoten prizipalenen partez, eta izan ledin ilik, eta erresuzita zedin irorgarnen egunian.

22. Artan ziolarik aparte Pedrok, nai zaun apartatu intento kuetarik, erraiten: ¡A Jeina! ñolaz ere: ez, ez dizu agitu biar kori Zutan.

23. Baya Jesusek bueltatruk edo utzulirik arengana erran zaun: gen akida antzinetik, Satanas: eskandalizatzen bainuk; zeren ez baitzuk izagumentu eta ez gustorik ere Jangeikuaren gaiza drenetez, beizik gizonenetaz.

24. Gunian erran zion Jesusek bere diszipuluer: Norbaitek nai badu xin ene atzian uka deila berari

eta karga deila bere krutxiareki, eta xarreki danazala.

25. Bada nai lezanak salbatu bere bizia obratuz ene kontra galten du; baya gal lezanak bere bizia Ene amorioz, erdenen du.

26. Zeren ¿zer zerbutxatan du gizonari mundu guziaren irabaztia, galtan badu bere arima? Edo zer bueltarekin al ekunen du gizonak reskatatu bein batez galtruk?

27. Kala da gizonaren Semia biar diola xin rebeztitruk bere Aitarren gloriáz, akonpañatruk bere ainguriuetaz, gizonen juzgatra; eta gunian emonen du pakiua bapanari beren obren tenoriara.

28. Egiaz erraiten daizeid dau dela kemen zomait ez baitei il biar lein ezik ekus tzein gizonaren Semia aparezitan bere reinuaren resplandorian.

AMAZAZPIGARNEN KAPITULUA. Jesusen Transfigurazionia. Iunatiko endemoniatu baten sontotia: Jesusek pakatan du tributua beraren eta Pedrogenatik deiru edo deuri edo moneda batekin erdenik milagrosoki.

1. Sei egunez gero Jesusek artu zion berarekin Pedro eta Santiago eta Juan bere anaxa; eta igaitian berekin solo mendi gora batra.

2. transfiguratu zen en presenzian; kalako gisan, bere begitartia izari baizen resplandezitruk iguzkia gisa, eta bere beztiduak zuri elurra bikala.

3. Eta tenpra berian aparezitu zitzaibei Moises eta Elias fabrikatan arekin padezitu biar zionaz Jerusalem.

4. Gunian Pedrok artan ziolarik elia, erran zaun Jesusi: Jeina, gaiza ona da egon gitian kemen: urdu bazazu, forma tzagun kemen iror pabellon, bat zuretako eta berze bat Moisesentako, eta berzia Eliasentako.

5. Oraino zagon Pedro konbersazionian, odoi argi bat xin zenian en estaltra; eta instante berian resonatu zion itz batek zoinnek erraiten bai zion: Kaur da ene Seme maitia, nortan baitud ene konplazimentu guziak, ari biar tzei beatu.

6. Kalako mintzuari diszipuluak erori zen begitartez lurrian, eta baratu zren ikareria andi batekin.

7. Baya Jesus eltu zen engana, tokatu ztion eta erran zabein: xagi ztei, eta etzazei lotsarik ekun.

8. eta azkatan begiak, ñor ere ezein ekusi beizik solo Jesus, edo Jesus bera.

9. Eta menditik xaixtian emon zabein Jesusek ordena, erraiten: etzazei erran ñori ere ekusi tzeina, gizonaren Semia erresuzitatu den bitartio ilen artetik.

10. Zoinen gainian galtegin zabein diszipuluek: ¿Nola bada erraiten dei eskribaiñek leinik biar diola xin Elias?

11. Koni Jesusek erresponditu zabein: Egiazki Eliasek biar du xin lein ezik ene bigarren xitia, eta gunian berritan isaren tu gaiza guziak.

12. Baya nik deklaratan daizeid: Elias xin zela xa, eta ezabein izaguntu, beizik egin zein arekin nai ekun zein guziua: gisa berian ere eginen dei ek padezi tzan gizonaren Semiak.

13. Gunian entelegatu zein diszipuluek mintzatu zaizkiola Juan Bautistaz.

14. Eltruk, gentek orkitan zabein lekiuara, eltu zen gizon bat, eta isaririk belairuko aren antzinian, erran zaun: Jeina, ekun zazu konplazimentu ene semiaz, zeren lunitiko baita, eta anitx padezitan baitu; bada anitx narotan erortan tzu suara

eta aldi anitxez uriara.

15. Eta presentatu diez zore diszipuluer eta ezdezei ekun poderik ura sontotako, edo sonto dazein.

16. Jesusek errespuestatan erran zion: ¡O raza xinestako gogor eta perbersua! ¡Noiz bitartio biar dur bizi izan xekin? ¡Noiz bitartio biar ekunen daizeid sufritu! Eragu daztazeid kona.

17. Eta Jesusek amenazatu zion demoniua, eta erkin zen morroiñetik, zoin baratu zen sontotruk momento kartaz danik.

18. Gunian diszipuluak mintzatu zren aparte Jesusi, eta erran zabein: ¿Nolaz edo zerengatik ez digu guk ekun poderik aren egoxtako?

19. Erresponditu zabein Jesusek: Zeren baitzei fede txiki: Bada ziertoki aseguratan daizeid ekun bazinezei fede kain andi nola mostazariko granoxko bat, erran dokezei mendi korri: lekuz muta zte kementik kara, eta lekuz mutaten da; eta ezaizei izanen deus inposiblerik.

20. Eta ezbaita xa demoniuen kasta kaur egoxtan ez bada oraziomiaren eta baruraren medioz.

21. Urak zauden bitartio Gali-

lean, erran zabei berriz Jesusek: Gizonaren Semia biar du izan entregatruk gizonen eskiuetan,

22. eta ilen dei, eta erresuzitaten da irorgarnen egunian. Zoinekin diszipuluak aflijitu zren manera anditan.

23. Eltu garayan Kafarnaunera, abañatu zizazkan Pedrori bi adarmezko tributua bilzaliak, eta erran zabein: ¿Zer, ez dia pakatan xen Maixtruak bi adarmiak?

24. Bai ziertoki, erresponditu zion. Eta sartu zrelarik etsen antzinate zitzau Jesus erraiten: ¿Zer urdu zaizu, Simon? Lurreko erregek ¿norenaganik kupratan tei kontribuzioniak edo zentzak? ¿Beren seme propiueganik edo estrañueganik?

25. Estrañueganik, erran zion arek. Replikatu zion Jesusek: Kola bada semiak daudezu eskusatruk.

26. Kalarik ere, ez ditian eskandaliza, fan zte itxasuara eta egotx zazu anzuelua eta arrapa zazu lein arrantzu erkin ledina, eta irikitan tzaularik aua, erdenen tzu laur adarmetako zidarrezko puska bat: ar zazu, eta emon dazazu ni eta zorengatik.

EMEZORTZIGARNEN KAPITULUA. Jesusen doktrina umildadiaren gainian, eskandalozko bekatuaz, eta projimo lagunaren korrekzioniaz. Artzaiñ onaren parabola. Bekatiuen parkatako potestadiaz: bekatariet ekun bear den konpasioniaz; eta enemiguen parkamentuaz. Amar milla talentiuen parabola.

1. Okasione kontan berian abañatu zren diszipuluak Jesusengana, eta egin zabein galtegingua kaur: ¿Nor biar du izan andiena zeurien reinuan?

2. Eta Jesusek, deitan ziolarik berarengana aur bat, izari zion en erdian,

3. eta erran zion: Egiaz erraiten daizeid ez bazrei bueltatan eta egitan aurrer semejante, zenzillezian

eta inozenzian, ezrei sarten zeuriko reinuan.

4. Nornaiden bada umilla ledin aur konen gisa, kori izanen da andiena zeurien reinuan.

5. Eta errezibi lezanak kalako akabatan duan erraitiaz gisako aur bat, ene izenian, Ñauri errezibitan nu.

6. Baya eskandaliza lezanak Nitán xinestán dein aurxko kueta-

rik bati obe izanen zaun kolga leza-bein kuellotik errotazko arri asto batek erabiltan dion korietarik bat, eta kola izan ledin sumerjitrak itxa-suaren onduan.

7. ¡Ay mundiataz eskandaluak drela kasoz! zeren nestatez izanik ere, gizonen maliziaren agerian, agi tian eskandaluak; kalarik ere ¡ay eskandalua emoitan dion gizon kartaz!

8. Zeren zore eskiua edo zore zankua okasione bazaizu eskandalo emoitako, edo bekatu egitako, ebaki ditzazu, eta egotx ditzazu zutarik urrin; bada obe dazaizu sartia sekulako bizian manki edo mañku, ezik ez bi eskurekin edo bi zankorekin izan ztian egotxerik sekulazko suara.

9. Eta zore begia balimada zoretako eskandalotako okasione, erkin zazu, eta egox zazu zutarik urrin: obe dazaizu sartu sekulako bizian begi baktx batekin, ezik ekun zazun bi begi eta izan ztian egotxirik iburniko suara.

10. Mira zazei etzaizela desprezia txikerxko kuetarik zomait: zeren xakitra emoitan daizeid beren gardazko ainguriuak zeurietan daudela betik ekustan ene Aita zelesialaren begitartia.

11. Eta konen gainian gizonaren Semia xin da galtu zenaren salbatra.

12. Gizon batek balimadu ein ardi eta etarik bat gal baledi ¿zer urdu zaizeid eginen diola gunian? ¿Ez dia eitzen laurogeita emeretzia mendietan eta fanen galtu denaren txerka?

13. Eta suertez erdeiten badu, egiaz erraiten daizeid ark solo emoitzen dau konplazimentu andiago, ezik galtu ez zitzaun laurogeita emeretzuek.

14. Kola bada, ezda xen zeurietan dagon Aitaren borontatia, gal

dein txikerxko kuetarik baktxik ere.

15. Zore anaxak bekatu egin baleza zore kontra, edo eror baledi zomait kulpatan, fan zte eta korriji dazazu zaudelarik arekin lagunguarik bage. Beatan badaizu, irabazi zunion zore anaxa.

16. Ez baleza kasorik egin zutaz, orainore baliatze bi edo bi persوناتaz, guziua izan dein konfirmatrak bi edo iror testigoren autoritariarekin.

17. Eta kasorik ez balezabei egin, erran dazauzu Elizari. Baya Eliza berari ere ez baledi bea, ekun dazauzu jentil edo publikano bikala.

18. Enpeñatan daizeid ene itza, lot zinezein guziua lurriaren gainian izanen dela kori bera lotruk zeurian; eta solta zinezein guziua lurriaren gainian, izanen dela kori berbera soltatruk zeurian.

19. Erraiten daizeid obro; xetarik bi xunta balinte alkar edo beren artian lur gainian eskatako zerbait, izan dein izan ledina, otorgatrak izanen zabei ene Aita zeurietan dagonarenganik.

20. Zeren bi edo iror dauden lekiuan xuntatrak ene izenian kan nago Ni en erdian.

21. Aldi kontan arrimatan zitzaularik Pedro, erran zaun: ¿Jeina, zomat aldiz biar ekunen dur parkatu ene anaxari bekatu egin lezania ene kontra? ¿Zazpi aldi bitartio?

22. Erresponditu zaun Jesusek: Ez daizud erraiten nik zazpi aldi bitartio beizik irorogei ta amar aldiz zazpi bitartio edo zomat aldiz ofenditan daizun.

23. Konengatik zeurien reinua xiteñ da izaitra asemejatrak errege bati zoinek nay ekun baizion kontiuak artu bere zerbuñxari mitiler.

24. Eta asi zelarik kontiueñ errezibitra, presentatrak izan zit-

zaun bat, zoinek zor baizaun amar milla talento.

25. Eta nola konek ez baizakan zerekin paka, manatu zion bere nausiak izan litian saltruk ura eta bere emaztia ete bere semiak bereazienda guziuarekin eta paka zedin kala zorra.

26. Gunian mitil zerbutxaria egoxtan zelarik aren zankuetra, otoi egitan zaun erraiten: ekun zazu pazienza amiñtyo bat, zeren nik parkaten baidaizud guziua.

27. Mobitruk nausia konpasioenez zerbutxari kartaz, eitzi zaun libre eta orainore parkatu zaun zorra.

28. Baya apenas erkin zen zerbutxari kaur aren prezentiatik enkontratu zion bere lagunetarik bat zoinek zor baizaun ein deuri zidarrezko eta arrapatan zaularik lepotik itotan zaun erraiten zaularik: paka daztadak zor daitadayana.

29. Laguna, egoxtan zelarik aren zankuetra otoyez eskatan zaun, erranez: ekun zak pazienza amiñtyo

bat enekin, zeren nik pakaten baitadak guziua.

30. Baya arek ez nay ekun zaun beatu, beizik fan zen eta sartu arazi zion karzelian paka lezaun bitartio zor zauna.

31. Ekustian berze serbutxari aren lagunek igartan zena bete zren tristuriaz ezin obro, eta fan zren kontatra beren nausiari agitu guziua.

32. Gunian deitu zaun bere nausiak, eta erran zaun: O zerbutxari perbersoa, nik parkatu nayan zor guziua zeren otoika eskatu baininyon.

33. ¿Ezena bada justo yik ere ekun yezan konpadezimentu yore lagunaz nik ekun nion bikala yitaz?

34. Eta irratitruk nausia entregatu zaun berduguen eskiuetan, izan zedin atormentatruk paka lezan bitartio zor guziua osoki.

35. Kala gisa kontan portaten da ene Aita zelestiala xekin bapanak parka ez baleza biotzez bere anaxari.

EMERETZUGARNEN KAPITULUA. Erakustan du Jesusek, matrimoniua desegin ez deitekela; eta akonsejatan du birjinidadia: tratatan du abratsek difikultate deinaz bere salbazioniaren; eta aren amorioz gaiza guziuak renunziantan deinen premiuaz.

1. Akabatu ztiolarik Jesusek diskurrimentu kuek, partitu zen Galileatik eta xin zen Judeako lurretra Jordanaren berze altian dau-denetra.

2. nora xarrekitu zizkaun gente multitud andi bat, eta sontotu ztion kan beren eriak.

3. Eta eltu zren arengana fari-seuak tentaraztako, eta erran zabein: ¿Lizito dia gizon bati despeditia bere emaztia zernaiden motiboz?

4. Jesusek errespuestatan erran zabein: ¿Ertzeya leitu prinzipiuan kriatu zion karek linaje umanau, kriatu ziola gizon bat solo eta emazte bakotx bat; eta erran zela:

5. Korrengatik eitzen du gizonak bere aita eta bere ama, eta xuntaten da bere emaztiarekin, eta izanen dra bi, aragi bakotx batian?

6. Kola bada, xa ez dra bi, beizik aragi bakotx bat. Jangeikuak bada xuntatu diona, etzala berex edo desuni gizonak.

7. Baya ¿Zerengatik, erreplikatu zein ek, manatu zion Moisesek emoitia, repudioaren libroxkua eta emaztiaren despeditia?

8. Jesusek erran zabein: xen biotzaren gogortarzunaren kausaz permititu zaizein Moisesek repudiatia xaurien emaztiak; baya prinzipiuan ezen izan kola.

9. Kola bada deklaratan daizeid, nornaidenek despedi lezan bere emaztia, ez izaitian adulteriuaren kasoz, eta oraino kaso kontan bordal baledi berze emazte batekin, kolakuak obratan du adulterio; eta bordal ledina diborziatiuarekin, adulteriotan erortan da ere.

10. Erraitan dabei bere diszipuluek: kola bada gizonaren kondizionia bere emaztiaren kasoz, ez du eragutan konturik bordaltia.

11. Jesusek erresponditu za-bein: ezdra guziuak kapaz erresoluzione kontako, beizik kurak zoiner konzeditu baizabei goraki.

12. Zeren baitaude eunuko banak sortu baizren kala beren amen entrañatik; eta daude eunuko osotruk izan baizren gizonenganik; eta eunuko berak osatu baizren zomait gisatan zeurien reinuaren amorioz kastidateko botoarekin. Kontako kapaz izan deitekena, izan deila.

13. Sazoin kontan presentatu zabein aur banak isar lezan eskiuak beren gainian, eta egin lezan orazione. Baya diszipuluek ustez importunatan zabeila, desafiatan ztein.

14. Jesusek kontrarioz erran za-bein: Eitz ditzazei aurrak bakian, eta estorba ez ditzazei xintian Enegana; Zeren en gisa drenentako baita zeurien erreinua.

15. Eta izari ztiolarik eskiuak beren gainian, edo bendizionia egotxi zabeilarik, partitu zen kantik.

16. Abañatu zitzaun gunian gizon gazte bat zoiner erran baizaun: Maixtro ona, ¿Zer obra onak biar dur egin sekulako bizia konsegitako?

17. Zoiner erresponditu zaun: ¿Zerengatik deitan nuzu ona? Ona tzu solo Jangeikua Berze gainaran, nai batzu sartu sekulako bizian, guarda tzazu edo guarda ditzazu mandamentiuak.

18. Ark erran zaun: ¿Zoin mandamentu? Erresponditu zion Jesusek: Nori re etzu ilen: adulteriorik etzu eginen: etzu ebatsen: testimonio falsurik etzu azkaten.

19. Onrra zazu zore aitari eta zore amari; eta maite ekun zazu zore projimua ziaur bikala.

20. Erraiten dau gaztiak; koriek guziuak guardatu tur ñore gazteztudanik. ¿Zer obro falta zaitad?

21. Erresponditu zaun Jesusek: Nai batzu izan perfekto, fan zte eta sal zazu tziuan guzia, eta emon dazauzei pobrer eta ekunen tzu tesoro bat zeurian: xin zte gero, eta xarreki naizte, edo naztazud.

22. Entzun ztiolarik gaztiak ele kuek, erretiratu zen tristuriaz beterik; eta zen posesione anitx ziolako.

23. Jesusek erran zion gunian bere diszipuluer: egiaz erraiten daizeid nekez sarten dela abrats bat zeurietako reinuan.

24. Eta oraino ere erraiten daizeid obro: fazilago edo aisago da igartia kamello bat orratz baten begitik, ezik sar dein abrats bat zeurien reinuan.

25. Entzun geroz proposizione kuek, diszipuluak zauden anixko marabillatruk, erraiten alkar: segun kaur, ¿Nor salba deiteke?

26. Baya Jesusek beiratan ztiolarik bellaki, erran zabein: gizonentako kaur imposible da; baya Jangeikuarentako gaiza guziuak dra posible.

27. Gunian artan ztiolarik Pedrok elia, erran zaun: Onki ekustan tzu eitzi tigula gaiza guziuak, eta xarrekitu daiguzula. ¿Zoin izanen bada gore pakiua?

28. Baya Jesusek erresponditu zaun: Egiaz erraiten daizeid, xek zarrekitu zaizteidanak, resurreziona unibersalaren egunian, gizonaren Semia xaseren denian beren Ma-

jestadiaren soliuari, xek xeseren zrei amabi sillaren gainian, eta juzgaten ditzei Isrraeleko amabi tribuak.

29. Eta nornaiden eitzi al dionak etsia, edo anaxak, edo arrebak, edo aita, edo emaztia, edo semiak, edo eredadiak, ene izenaren kausaz

errezibiten du ein aldiz obro ontarzun firmeza obrotako drenetan; eta ekunen du gero sekulako bizia.

30. Eta anitx leinak zrenak mundo kontan, izanen dra azkenak; eta anitx azkenak zrenak, izanen dra leinak.

OGEIGARNEN KAPITULUA. Ardauntziara trabajatra obrero deitruk izan zrenen parabola. Jesusek erraiten du antzinetik bere muertia edo iltia eta resurrekzionia. Erresponditan du Zebedeoren semen amaren pretensionari. Emoiten du ekustia bi utsiri.

1. Zeren Zeurien reinua urdu baita familiatzko aita bati; zoin egunaren autstiarin erkin baizen jornalari txerka bere ardauntzuko.

2. eta ajustatan zelarik ekin zidarrezko deuri batian egun bapanaren, oiltu ztion bere ardauntziara.

3. Eta erkitian gero bedratziuen ordiuarin abantxu, enkontru emon zion berze banekin, zoin baizauden eskiuak kruxatrak plaztan.

4. eta erran zabein: fan ztei xek ere ene ardauntziara, eta emonen daizeid justo izanen dena.

5. Eta urak fan zren: Berze bi aldiz erkin zen eguerdiko eta arrastriko iruretako ordu ketan, eta egin zion gisa berian.

6. Azkenik erkin zen arrastriaren azken ordiuarin abantxu, eta ekusi ztion berze banak baizauden oraino deus egin bage, eta erran zabein: ¿Nola zaudei kemen aurer egun guzian?

7. Erresponditu zabein: ñore ere ezbaigututaz alkilatatu. Erran zabein: fan ztei bada xek ere ene ardauntziara.

8. Sartruk iguzkia, erran zion ardauntziaren nausiak bere mayorduari: Dei tzazu trabajazaliak, eta paka dazauzei jornaia, astan zrelarik azkenetarik, eta akabatan tziualarik leinetan.

9. Xin baikoz bada fan zrenak arrastriko azken ordiuarin abantxu, errezibitu zein zidarrezko deuri bat bapanak.

10. Azkenik eltu zrenian leinak, urdutu zabein emonen zitzaibela obro. Baya kalarik ere, errezibitu zein kuek gisa berian bapanak bere deuria.

11. Eta errezibitian, murmuratan zein familiaz aitaren kontra.

12. Erraiten: azken kuek ex dei trabajatu ez beizik oren bat, eta igualatu dutuk gorekin soportatu baitigu egunaren eta beruaren pezia.

13. Baya ark errespuestatan erran zion etarik bati: adexkidia, ez daizud nik egiten agrabiorik, ¿Ez zintzena ajustatu enekin deuri batian?

14. Ar zazu bada zoria dena, eta fan zte: nik nai diez emon koni, azkena izanik ere, kainbat nola zuri.

15. ¿Ez dokeda ote nik egin ñoriataz nai duana? ¿Edo zore begia biar du izan gaixto edo inbidioso, ni nazalako on?

16. Gisa kontan azken drenak mundu kontan izanen dra leinak zeurien reinuan, eta leinak azkenak. Anitx dra bada deitiuak; txiki baya eskojitiuak.

17. Isartan zelarik Jesus bidian Jerusalemenerako, artu ztion aparte bere amabi diszipuluak eta erran zabein:

18. Ekus zazei fainten grela Jerusalemenera, zointan gizonaren Semia izanen baita entregatruk sazerdotien prinzipalener, eta eskribaiñer, eta kondenaten dabeiltra:

19. eta entregaten dabeil jentiler izan dein eskarnizitruk eta azotatruk eta kruzifikatruk; baya ura erresuzitaten da irorgarnen egunian sartako bere glorian.

20. Gunian Zebedeoren semen ama abañatu zan bere bi semekin, eta adoratan dau, emoitentelegatratra nai dau eskatu zomait grazia.

21. Jesusek erran zaun: ¿Zer nai tzu? Eta arek erresponditu zaun: Disponi zazu, ene bi seme kuek ekun tzein beren xaseririk egoitia, edo xaser lekiua zore reinuan, bata zore eskoñiara eta berzia zore ezkerriara.

22. Baya Jesusek emon zaun errespuestatako: Ez dakizei zer eskatan zrein; ¿Edan dokezeya pasionaren kaliza nik edan biar duana? Erraiten dabeil: onki dokegu.

23. Erresponditu zabein: Ene kaliza bai edanen baitzei; baya xasertia ene eskoñiara edo eskerriara ez zaita tokatan konzeditia xer, beizik izanen baita ene Aitak destinatu dion kentako.

24. Kaur entzutian edo entelegatian berze amar apostelek, indinatu zren bi anaxen kontra.

25. Baya Jesusek deitu ztion berarengana eta erran zabein: Etzei ignoratan nazionetako prinzipek sujetatan teila beren iriak, eta beren andienek dominatan teila inperiorekin.

26. Ez da izan biar kola xen artian, beizik pretendi lezanek izaitia andiena xen artian, biar du izan xen zerbutxaria;

27. eta nai dionak izan xen artian leina izan biar du xen exklabua.

28. Kala nola gizonaren Semia ez baita xin izaitra zerbutxatruk, beizik zerbutxatratra, eta bere biziaren emoitra anitxen redenzioniarentako.

29. Erkitiari Jerikotik fan zitzaun xarrekituz gente multitud andibat;

30. eta nonta bi utsi baizauden xaseririk bidiaren altakan, entzutian erraiten igartan zela Jesus, asi zren iragoka, erraiten: Jeina! Dabiden Semia! lastima ekun zazu gutaz.

31. Baya gentek ankar egiten zabein ixilik egon litian. Ek kalarik ere azkatan zein obro iragua, erraiten: ¡Jeina, Dabiden Semia! apiada zte gutaz.

32. Kontan baratu zen Jesus, eta deitan ztiolarik erraiten zabein: ¿Zer nai tzei egin dazaizen?

33. Jeina, erresponditu zabein ek, irikirik izan tian gore begiak.

34. Mobitruk Jesus konpasionez, tokatu ztion beren begiak, eta instante berian ekusi zein; eta fan zren Aren atzian.

OGEITA BATGARNEN KAPITULUA. Jesus sartan da Jerusalemen aklamaturik Mesiastaz. Egoxtan tu tenplotik kan saltan zaudenak. Maradikatan du figo arbole bat; eta bere kontradezizaler konfunditan tu parabolaz eta arrazoiz.

1. Abañatan zrelarik Jerusalem, eltu zren baikoz Betfajeren agerriara, olibuen mendi onduara, despatxatu ztion Jesusek bi diszipulo,

2. erraiten zabeilarik: ortzei alde xaurien aurkian agiri den kontra, eta obro dilijenziarik bage erdenen tzei astaña bat lotruk eta bere asto umia arekin: solta ditzazei, eta eragu dartzazeid.

3. eta norbaitek zerbait erran balaizei, errespondu zazei biar ditola Jainak, eta puntu berian eitzen daizei eramaitra.

4. Erran zazei Sionen alabari: mira zazu, xiten dela zoregana zore erregia mansedunbrez beterik, xaseririk astaña baten gainian, eta bere astumiarenian, uztarriara emonik dagonaren seme.

6. Fan garayan diszipuluak, egin zein Jesusek manatu zabeina;

7. eta eragu zein astaña eta astumia, eta aparejatu ztein beren beztiduekin, eta xaserarazi zein gainian.

8. Eta gente multitud andi bategen, edatan ztein bidian beren beztiduak edo trastiak: berze banek ebakitan zein erramu edo osto arboletarik, eta isartan ztein leku igari biar zionetik:

9. Eta kainbat antzinetik faitan zren gentek, nola atzintik xitan zrenek, klataman zein erranez: osana, osagarri eta gloria, Dabiden Semiari; Benedikaturik izan deila Jainaren izenian xiten dena: osana, zeurien goraguan.

10. Sartu zen baikoz kola Jerusalem, konmobitu zen ciudade guzua erraitan zelarik anitxek: ¿Nor da kaur?

11. Zoini errespondu zein

gentek: Kaur da Jesus, Profeta Nazaretekoa.

12. Sartu Zelarik Jesus Jangeikuaren Tenpluan, egotxi ztion kantik kanpo, kan saltan zein eta erostan zein guziuer, eta egotxi ztion bankeruen edo xaeazalen mayak; eta sakrifizietako urxo saltan zeinen sillak;

13. eta erran zabein: Eskribitruk dago: Ene etsia izanen da deitruk orazionezko etsia; baya xek dakazei eginik ladronen kueba bat:

14. Tenpra berian eltu zren arengana tenpluan anitx utsi eta mañku eta sontotu ztion.

15. Baya sazerdotien prinzipik, eta erakuszalek, ekustian egitan ztion marabillak, eta aur aklamatan zabeinak tenpluan, erraiten: osana Dabiden Semiari, indinatu zren;

16. eta erran zabein: ¿Entzutantzia zuk zer erraiten dein kuek? Jesusek errespondu zabein: bay ziertoki: ¿bada etzeya sekulare leitu profezia: Infantien eta titiko aurren autik da nontik erkin baizunion alabanza perfektuena?

17. Eta eitztan ztiolarik, erkin zen ziudadetik kanpo Betaniara, eta baratu zen kan.

18. Biramen goxan, bueltatan zelarik ziudadiara, ekun zion gose.

19. Eta ekustian figo arbole bat bidiari xunto, abañatu zen arengana; zointan ez erdeitian ez beizik ostokain solo, erran zaun: ñoiz ez sekula ere, sor ez deila frutu yitarik; eta figo arbolia baratu zen bartan exartruk.

20. Zoin ekustian diszipuluek, baratu zren marabillaturik, eta erraiten zein: ¿Nola exartu da instante batian?

21. Eta errespondu zion Jesusek,

erran zabein: egiaz erraiten daizeid balimatzei federik eta ezbazrei erabiltan zozobratan, ez solo eginen tzeila figo arbolian ekustan tzein kori, baitare erran zazeinian ere mendi korri: arranka zte eta egotx zte itxasuara, kala eginen diola.

22. Eta eska zinezein guziua orazionian, fede ekun zazein ber, alkantzaten tzei.

23. Eltuz gero tenpluara abanatu zren Arengana, erakustan zagolarik xa, sazerdotien prinzipalak eta iriko zarrak edo Senadorak, eta galtegin zabein: ¿Zer autoridaderekin egiten dutzu gaiza kuek? ¿eta nork emon daizu kalako potestadia?

24. Erresponditu zabein Jesus: Nik ere nai daizeid egin pregunta bat: eta erresponditan badaizatezid ari, erranen daizeid bertan zer autoridaderekin egiten tuan gaiza kuek.

25. ¿Juanen batixua nontik zen? ¿Zeuritik edo gizonetarik? Baya ek diskurriran zein beren baitako erraiten:

26. Erresponditan badigu zeuritik, erranen daikugu: ¿Zeren bada etzei xinetsi artan? Erresponditan badigu zela gizonenganik, biar digu lotsa ekun iriari. Zeren guziuek miratan baizein Juani Profeta bat bikala.

27. Korrengatik erresponditu zein Jesusi erraiten: Ezdakigu. Ark erresponditu zabein bertan: Bada nik ere ezdaizei erranen xer zer autoridaderekin egiten tuan gaiza kuek.

28. ¿Eta zer urdutan zaizei erraitra nuanaz: Gizon batek ztion bi seme, eta deitan ziolarik leina, erran zaun: semia, fan adi egun trabajatra edo lan egitra ene ardauntziuan.

29. Eta ark erresponditu zion: ez dur nay: Baya gero arrepenitruk fan zen.

30. Deitan ziolarik bigarna erran zaun gaiza bera, eta ark erresponditu ziolarik: fanen naz, Jeina; baya ezen fan.

31. ¿Zoin bietarik egin zion aitaren borontatia? Leinak, erran zein ek. Eta prosegitu zen Jesus: Egiaz erraiten daizeid, publikanuak eta ramerek edo emazte galtuak fanen drela xen antzinetik, eta sarten drela Jangeikuaren reinuan.

32. Zeren xin baizen Juan xengana justiziazko bidetarik, eta ezinabein xinetsi; publikanuek eta ramerek xinetsi zabein tenpra berian. Baya xek, kaur ekustian ere, ezintzein mobitu gero penitentzia egitra artan xinesteko.

33. Entzun zazei berze parabola bat. Zen famialazko aita bat zoinek plantatu baizion arduntze bat eta zerratu unguriuan; eta atxurtuz egin zion artan lago bat, eta obratu zion torre bat; arrendatu zion gero labrari zomaiti, eta ausentatu zen erri urrin batra.

34. Eltu baikoz frutiuen sazoiña, oiltu ztion zerbutxariak arrendazaliengana errezibi lezein aren frutiua.

35. Baya arrendazaliek edo arrendatariek enprenditan zrelarik zerbutxarien kontra, makilastatu zein bata, il zein berzia, eta berzia arrikaldikatu zein.

36. Bigarnen aldiz oiltu zion zerbutxari berri numero andiagotan ezik leinagokuak, eta tratatu ztein gisa berian.

37. Azkenik oiltu zabein bere semia, erraiten bere baitan: Ene Semiari bere ere errespetaten dei.

38. Baya arrendatariek ekustian semia, erran zein beren baitan: Kaur da erederua, xin ztei, il dazagun, eta kargaten gra aren erenziuarekin.

39. Eta arrapatan zeilarik, egotxi zein ardauntzik kanpo, eta il zabein.

40. Orai bada utzultian ardaunt-

ziuaren nausia, ¿zer eginen du labrari ker?

41. Eginen du erran zein ek, gente kain gaixto kaur akaba deila miserableki, eta arrendaten du bere ardauntziua berze labrari baner paka dazabein frutiak bere tenpretan.

42. ¿Etzeya bada ñoiz ere leitu Eskiriturretan, añaditu zabein Jesussek: Arri errebusatu zeina fabrikazaliek, kori bera xin zen izaitra anguluaren giltza? Jeina da egin diona kaur giaren egunetan, eta da gaiza bat admirable gore begietra.

43. Zoinengatik erraiten daizeid izanen zaizeila xer gentruk Jangei-

kuaren reinua, eta emonik obra ontako frutiak emoiten dein genter.

44. Kala da nola eskandaliza edo eror ledina arri konen gainian, zatikatuk izanen baita; eta arri berak porrokaten du kari zoinen gainian eror ledin juizioko egunian.

45. Entzunik Jesusen parabola kuek, sazerdotien prinzippek eta fari-seuek entelegatu zein mintzatan zela engatik.

46. Eta nai zabeilarik preso egin, lotsa ekun zein iriari; zeren baizen ekusirik profeta bat bikala.

OGEITABIGARNEN KAPITULUA. Errege bere semiaren ezteyera konbitatu zionaren parabola. Pakatruk izan biar dionez tributua Zesarari. Doktrina erresurrekzionaren gainian. Kristo Dabiden Semia eta Jeina.

1. Bitartio Jesussek prosegitan zelarik platikatan, mintzatu zabein berriz, parabolatan erraiten:

2. Zeurien reinuan agitan da agitu zauna errege bere semiaren ezteyak zelebratu zion bati;

3. eta oiltu ztion bere zerbutxariak konbidatiuen deitra ezteyera, baya kuek ez zein nay ekuntu xin.

4. Bigarnen aldiz oiltu zion zerbutxari berri ordenurekin erraiten aren partez konbidatiuer: Dakad disponitruk bazkaria: ilarazi dutur ene xanlak eta berze animale gizen-tiuak, eta guziua dago bere puntian: xin ztei bara ezteyera.

5. Baya ek ezein egin kasorik; leinaz bay fan zren, nor bere bordara, eta nor bere kontinorozko trafikiuara.

6. Berze gainarakuek arrapatu ztein mitilak edo zerbutxariak, eta ultrajez betez gero, il ztein.

7. Zoin entzunik izan baikoz erregiaganik, azkatu zen koleran, eta oiltian bere tropak akabatu ztion

gente ilzale kekin, eta abrasatu zion bere zitudadia.

8. Gunian erran zion bere zerbutxarier: disponimentiuak ezteyetao eginik daude, baya konbidatiuak ezren dino etra asisti litian.

9. Fan ztei bada bidien erkinguetra, eta erdeiten zein guziuak konbidatu ditzazei ezteyera.

10. Instantian zerbutxariek, erkitan zrelarik bidetra, biltu zein erden ztein guziuak, onak eta gaixtuak; kalako maneran, ezteyetao sala bete baizen mayara izari zrenen gentez.

11. Sartian gero errege konbidatiuen ekustra, erreparatu zion kan gizon bat ezela faiten ezteizko beztidorekin.

12. Eta erran zaun: Adexkidia, ¿Nola sartu zra zu kemen ezteizko beztidorik bage? Baya ura mututu zen.

13. Gunian erran zion erregek justiziazko bere ministruer: zankuetarik eta eskiuetarik lotruk

egotx zazei kanpo ulunguetra; non ezbaita izanen beizik marraka eta ortzen garraska.

14. Kain zierito da anitx drela deitiuak eta txiki eskojitiuak.

15. Gunian fariseuak erretiratu zren tratatra beren artian, nola sorprendi zokin mintzo zomaitan.

16. Eta kontako oiltu zabein beren diszipuluak zomait herodianorekin, zeinek, erran baizabein: Maixtrua, badakiguzu zrela egierrailia eta erakutstan tziuala Jangeikuaren bidia edo legia egi xainari konforme, respetorik bage ñorire, zeren ezbaitzu beira egitan personenen kalidadiari.

17. Suponimentu kontan, erran daizguzu zer urdu zaizun kontaz: ¿Lizito dia edo ez, judiuer, Jangeikuaren iriari, pakatia tributua Zesarari?

18. Zoini Jesusek, izaguntan beren malizia refinatua, erresponditu zion: ¿Zerengatik tentatan naize, O ipokresiadun gizonak?

19. Erakus daztazeid deuria zointaz pakatan den tributua; eta ek mostratu zabein deuri bat.

20. Eta Jesusek erran zabein: ¿Norna da imajen kaur edo letrero Kaur?

21. Erresponditan dabei: Zesararna. Gunian erreplikatu zabein: Emon zazei Zesarari Zesararna dena, eta Jangeikuari Jangeikuarna dena.

22. Kalako errespuestarekin baratu zren admiratruk, eta eitztan zeilarik, fan zren.

23. Egun kartan berian xin zren saduzeuak baidra erresurrekzionia ukatan deinak, ari proponitra kaso kaur:

24. Maixtrua, Moisesek ordenu emon zion, norbait iltan bada semerik bage, anaxa bordal deila bere emaztiarekin emon tzan suzesione bere anaxari.

25. Kasua da zrela gore artian zazpi anaxe. Bordaltruk leina, xin zen iltra; eta ez ekutian suzesionarik, eitzi zion bere emaztia bere anaxari.

26. Gaiza bera agitu zitzaun bigarnari eta irorgarnari zazpigarniara daino.

27. Eta urak guziuak ilez geroz, il zen emaztia.

28. Oray bada, resurrekzionia el dein baikoz, ¿zoinena zazpietarik biar du izan emazte, yaketa guziunena izan baizen?

29. Zoini Jesusek erresponditu zabein: uts andirekin zabiltezi, etzeilakoze entelegatan Eskriturak, ez Jangeikuaren podera ere.

30. Zeren resurrekzioniaz geroz, gizonak ezbaitei arten emazterik, ezta ere emaztek arten senarrik, beizik izanen baitra Jangeikuaren ainguriuren bikala zeurian.

31. Baya ilen resurrekzioniaeren gainian ¿etzeya leitu Jangeikuak erranik dazkazein eliak:

32. Ni naz Abraanen Jangeikua, Isaaken Jangeikua, eta Jakoberen Jangeikua? Oray bada, Jangeikua ezda ilen Jangeikua, beizik biziena.

33. Zoin entzunez geroz iriak, zegon arritruk aren doktrinaz.

34. Baya fariseuek, informatruk aua tapatu ziola saduzeuer, xuntatu zren;

35. eta etarik batek, legiaren erakutzale, galtegin zaun tentiagatik:

36. Maixtrua, ¿zoin da legiaren manamentu prinzipala?

37. Erresponditu zaun Jesusek: Maitaten tzu zore Jangeiko Jeina ziauren biotz guziuz, eta ziauren arima guziuz, eta ziauren entelegu guziuz.

38. Kaur da andiena eta lein mandamentua.

39. Bigarna da koni urdu edo asemejatruk, eta da: Maite ekun zazu ziauren projimua ziauren bu-riua bikala.

40. Bi mandamentu kuetan dago zifratruk lege guziua eta Pro-fetak.

41. Zaudelarik kemen xunto fa-riseuak, Jesusek egin zabein pre-gunta kaur:

42. Zer urdutan zaizei xer Kristuaz edo Mesiasaz? Noren seme da? Erraiten dabei: Dabidena.

43. Erreplikatu zabein: ¿Nola bada Dabidek profeziatzko espiri-

tiuan deitan dau bere Jeina, erraiten dionian:

44. Erran zion Jeinak ene Jei-nari: xaser zte ene eskoifnara, nik izartan duan artian zore enemiguak zore zankuen asientotako.

45. Bada Dabidek deitan badau bere Jeina, ¿nola izan deiteke aren semia?

46. Zoini ñork ere ezabein al ekun erresponditu ele bat ere; ez-tare ezen xa izan egun kartarik landa nor atrebi lekien egitra obro pregunta.

OGEI TA IRORGARNEN KAPITULUA. Kondenatan du Jesusek fariseuen erreguridade sopra andia, iriari erakutstan dein doktrinan: mintzatan da beren ipokresia eta soberbiaren gainian edo kontra: legiari esplikazione falsu emoiten deinetaz profeten indarzka iltiaz; eta Jerusalemene desegingiuaz.

1. Gunan dirijitian Jesusek bere elia edo mintzua iriari eta bere diszipuluer,

2. Erran zabein: Eskribaiñak, edo legiaren erakuzaliak, eta fari-seuak daude xaseririk Moisesen katedran edo xaserlekiuan:

3. Kunpli zazei bada eta egin zazei erran dalezaizein guziua; baya etzazei neur xen bizi moldia enar-naz, zeren ek erraiten baitei egin biar dena, eta ez dei egiten.

4. Agitan dena da, faiten dre-la biltan edo mokorkatan karga peza-tiuak eta soporta ezdeitekenak, eta izartan tei berzen soinetan edo es-paldetan, berek nai ezdeinian eztere arrimatu eripunta mobiaraztako.

5. Beren obra guziua egitan tei izan tian ekusirik gizonetaz; beraga-tik eramaiten tei Legiaren eliak es-tanpa zabalaguetan; eta luziago be-ren beztiduen franjak edo atzekuak.

6. Maitatan tei ere lein xaserle-kiuak konbitetan, eta lein sillak si-nagogetan;

7. eta izaitia salutatruk plaztan, eta gizonen emon dazabein Maixtro edo Dotorek tratamentuua.

8. Xek al rebes nai etzei ekun biar izan tratatruk Maistrotako; ze-rengatik bat solo baita xen Maistrua, eta xek guziua zrei anaxe.

9. Eztare afizionerik etzei ekun biar deitako ñonire lurraren gainian xen Aita; bada bat solo da xen zeu-rian dagon egiazko Aita.

10. Eta etzei zer presumitu izai-tia deitruk Maistruak; zeren Kristua baita xen Maistro bakotxa.

11. Azkenik, xen artian andie-nak biar du izan xentako ministro edo zerbutxari.

12. Zeren ensalza ledina izanen da umildiatruk; eta umildi ledina izanen da ensaltatruk.

13. Baya ja xetaz, eskribaiñ eta fariseo ipokritak! Zerratan baitzei zeurien reinua gizonen; zeren xek ezrei sartan, eztare etzei eitztan sartra sar al zaittekener; ezdauzeila-rik eitzan xinets tzein Nitán.

14. ¡Ay xetaz, eskribaiñ eta fari-seo ipokritak! deboratan baitzei alargunen etsiak, orazione luze egi-teko pretestorekin: korrengatik errezibiten tzei anix obro errigo-retako sententzia.

15. ¡Ay xetax, eskribaiñ eta fari-seo, ipokresiaz betiak! Zeren era-biltan baizrei itxasoz eta lurrez kon-berti tzazein ber jentil bat; eta kon-bertituz geroz, egiten dauzei xau-rien ejemploa edo dotrinarekin, iburniaz dino bi aldiz xen beino obro.

16. ¡Ay xetax giazale edo diriji-zale utsiak, erraiten tzeinak: jura-mentu egitia batek tenpluaz, deus ezda, ezdu obligatan; baya jura-mentu egiten dionak tenpluaren urriaz, obligatruk dago!

17. ¡Talentu bage eta utsiak! ¿zoinek balio du obro, urriak, edo tenpluak urriari santifikatan dionak?

18. Eta norbaitek (erraitan tzei) altariaz juramentu egiten badu, ezdu inportanziarik; baya juramentu egin lezanak oberta aren gainian ixariaz, egiten da zordun.

19. ¡Utsiak! ¿Zerek balio du obro, obertak, ala altariak baita oberta santifikatan diona?

20. Nornaidenek bada jura-mento egin tzan altariaz, berartaz juramentu egiten du, eta aren gai-nian gaiza ixartan dren guziuetaz;

21. eta juramentu egiten dionak Tenpluataz, berartaz juramento egiten du eta Jain artan egoitia dion kartaz;

22. eta juramentu egiten dionak zeuriaz edo zeuriataz, juramentu egiten du Jangeikuaren tronuaz, eta artan xaseririk dagon kartaz.

23. ¡Ay xetaz, eskribaiñ eta fari-seo ipokritak! pakatan txeinak de-kumak aiketa belar onarnak eta sonto belararnak eta kominuarnak, eta abandonatu ditzei legiaren gaiza prezisuenak edo prinzipalena; jus-tizia, miserikordia eta fede ona! Kuek biar zinein kunplitu, kurak eitzi bage edo eitzi bagetarik.

24. Dirijizale utsiak, iraztan baitzei edaten tzein guziua, badago-nez zomait muxkito, eta traga edo

ingullitan tzei kamello bat.

25. ¡Ay xetaz, legiaren erakus-zale eta fariseo ipokritak! xaiñtan tzeinak kanpuarako altetik basua eta platera; eta barneko altetik, biot-zian, zaudei beterik rapazidadez eta zikinguz.

26. Fariseo utsia, xaiñ ditzazu lein barnetik basua eta platera, nai batzu kanpokua izan dein xaiñ.

27. ¡Ay xetaz, eskribaiñ eta fari-seo ipokritak! Zeren baizrei ase-mejatruk sepultura xuritruk daude-ner, zoinek kanpoko altetik urdu baitei pollit gizoner, baya barneko-tik daude beterik il drenen ezurrez, eta korronpitarzun kasta guzuz!

28. Gisa berian xek ere kanpo-tik mostratan zrei gizoner zreila justo, baya barnetik zaudei ipokre-siaz eta inikidadez beterik.

29. ¡Ay xetaz, eskribaiñ eta fari-seo ipokritak! fabrikatan baitzei profeteen sepulturak, eta adornatan justuen molumentuak!

30. eta erraiten baitzei: bizi izan bagintz giauren aiten tenpran, ez gintzen izanen beren gaxtakidiak profeteen ilgiuan.

31. Zoinekin emoitan tzei tes-timonio xaurberien kontra, zreila profeten iltzaleen seme, edo profe-ten iltzale izan zrenen seme.

32. Akaba zazei bada betetiaz xen aiten neurria, ilaraztan tzeilarik Mesiasari.

33. ¡O suge kasta, biborazko erraza! ¿nola izanen da posible ebita ztein izaitiaz kondenatruk iburniko suara?

34. Zeren txezei ni faiten nazala xer oiltra profeta, eta sabio, eta le-giaren erakutsdun, eta etarik dego-llaten tzei baner, kurzifikaten txei berze banek, berze baner azotaten tzei, xaurien sinagogetan, eta erabi-len ditzei persegitutuz ziudade batarik berziara;

35. eror dein xaurien gain odol inozente usuri den guziua lurraren gainian, Abel justuaren odoletik astian, aiketa Zakarias, Barakiasen semiaren, odola bitartio, zointa il baizinein tenploaren eta altariaren artian.

36. Egiaz erraiten daizeid, gaiza kuek guziua xinen drela erortza presenteko jenerazioniaren gain.

37. ¡Jerusalen! ¡Jerusalen! iltan baidutzu profetak eta arrikaldikatan zoregana oiltruk drener! ¿Zomat al-

diz nai ekuntu nion biltu edo mo-korkatu zore semiak, olluak mo-korkatan tion bikala bere txitxax-kuak magalen pean, eta zuk etzu nay ekuntu?

38. Ona bada xen etsia duala baratra utsirik edo desierto bat.

39. Eta kola erraiten daizeid: xa sarri edo bertan ez naizen ekusen obro aiketa, izaguntan nai nizeilarik Mesiastako, erran zazein bitartio: Benedikatrak izan deila xiten dena Jainaren izenian.

OGEI TA LAURGARNEN KAPITULUA. Antzinetik erraiten du Jesusek Jerusalemen eta tenpluaren desegingia eta anunziatan du bere diszifuluer agitu biar ziona ebanjeliuaren promulgazionaren tenpran, eta beraren bigarnen xitian. Enkargatan dabe egon tiala betik bijilanzia edo kuidamenturekin, aren bigarnen xitiak ez dazabein arrapa edo erden deskuidatruk.

1. Erkinik Jesus tenplotik, faiten zen xa erabiliz, eltu zaizkionian bere diszifuluak kaso eginaraztako tenploaren fabrikan.

2. Baya ark erran zabein: ¿Ekustan tzeya fabrika andi kaur guziua? Bada nik erraiten daizeid ziertoki ez dela baraten artarik arri-rik bata berziaren gainian.

3. Eta zegolarik gero, xaseririk olibareko mendian eltu zren diszifuluetarik zomait eta galtegin za-bein sekretoki: Erran dazaiguzu, ¿Noiz agiten da kori? ¿Eta zoin izanen da zore xitiaren señalia eta mundiuaren akabantxarna?

4. Zoini Jesusek erresponditu zabein: Mira zazei ñork ere ez daza-zeila engaña.

5. Zeren anitxek xin biar baitei ene izenian, erraiten: Ni naz Kristua edo Mesiasa; eta seduziten dei gente anitxi.

6. Entzunen tzei gisa berian, batallen notiziak eta gerrazko rumo-riak, eziztei turba korrengatik, zeren xin biar ekunik ere antzinetik gaiza kuek, ezda oraino ere kaur akaban-txa.

7. Egia da armaten dela nazionia nazioniaren kontra, eta reino bat berze reino baten kontra; eta agiten drela peste eta gose, eta lur ikareria difrente edo anitx lekutan.

8. Baya kaur guziua orainere ez da beizik gatxen prinzipiua.

9. Tenpra kartan izanen zrei entregatrak majistratiuer izateko isaririk tormentiuetan, eta emonen daizei muertia, eta izanen zrei abo-rritruk gente guziueganik ene ize-naren kaso, ene diszifuluak zreila-koz.

10. Zoinekin anitxek padeziten dei gunian eskandalo, eta eginen dra traizione bata berzer, eta uguntan dra alkar.

11. Eta agerten dra profeta falsu numero anditan, perbertiten baitei gente anitxi.

12. Eta biziuen inundazioniaren edo abundanziaren kausaz, otzten da anitxen karitatia.

13. Baya persebera ledina azken ordiuarartio, kori salbaten da.

14. Bitartio predikaten da Jan-geikuaren reinuaren ebanjelio kaur mundo guzian, testimoniotan na-

zione guziuen, eta gunian xinen da akabantxa.

15. Segun kaur, ekusen tzeinian dagola establezitruk leku saintiuan abominazione desolazalia, erran ziona antzinetik Daniel Profetak (lei tzanak kaur, adberti tzala onki):

16. tranze kartan daudenak Judean, ezkapa tiala mendietra;

17. eta dagona tejaduan ez deila xatx edo sar ez deila gaiza erkitra bere etsetik;

18. eta erdeiten dena alorrian, ez teila utzul bere tunika edo arroparen artra.

19. ¡Baya ay zintan edo aztan daudenetaz, eta inñesi ez deizteke-nian arin egun ketan!

20. Otoi bada, eska ztei Jangeikuari, xen inñestia ez deila izan negiuan edo neskanegunian, noizta erabil baidaiteke txiki.

21. Zeren izanen baita gunian kaitñ terrible tribulazionia nola ez baizen izan kalakorik astian mundiuaren prinzipiotik presentiarra bitartio, ez sekulare ez izanen.

22. Eta ez balite llabur egun kurak, ñorere ezeitekian salba; baya biar dei izan abrebiatruk eskojituen amorioz.

23. Kalako tenpran, norbaitek erraiten baidaizei: Kristoa edo Mesiasa dago kemen edo kan, ez daza-zei xinets.

24. Zeren apareziten baidra Kristo falsiuak eta profeta falsiuak, eta eginen dei alarde marabilla eta prodijio anditaz, kalako maneran, baita eskojitiuak ere, izaitian posible, eroren baizren utsian edo gezurrian.

25. Eta ekusten tzei, antzinetik abisatu daizeidala edo erran daizeidala.

26. Kola erran dazaizeinian ere: txezei kemen Mesiasa dagola de-

siertuan, ez ztei fan kara; edo berzala: Mira zazei dagola etsiaren parte barnagokuan, etzazei xinets.

27. Zeren inñaztura erkitan den gisa iguskiaren erkingutik eta eiztan ekusirik izan dein instante batez sargiuara bitartio, kola izanen da gizonaren Semiaren abentiuia edo xitia.

28. Eta nonnaiden egon ledin edo egon zedin korpiza, kan xuntaten dra agilak.

29. Baya egun ketako tribulazionia igari bertan geroz iguzkia ulunten da, goikuak ez du argiten, eta izarrak eroren dra zeuritik, eta zeurien birtutiak edo ainguriuak izaren dra ikarez.

30. Gunian apareziten da zeurian gizonaren Semiaren señalia, zoinen ekustiari lureko iri guziuek nexar eginen dei marraz; eta ekusen dei xitan gizonaren Semia zeuri odei resplandezitan dein gainian poder eta majestade andirekin.

31. Zoinek oilten tu bere ainguriuak, zeinek tronpeta sobresalitu baten soiniuara, bilten tei aren eskojitiuak, mundiuaren laur parteta-kuak, zeuriko orizonte batarik berziazartio.

32. Ar zazei konparazione kaur erkinik figozko alboetik: Bere adarrak daudenian xa tierno, eta erkiten drenian ostuak, izaguntan tzei abaño dagola uda:

33. Bada kala ere, xek ekus zinezeinian gaiza kuek guziuak, ekun zazei ziertotako xa gizonaren Semia dagola eltako abantxu; dagola xa bortan.

34. Aseguratan daizeidana da, eztela akabaten jenerazione kaur aiketeta kaur guziua kunpli dein bitartio.

35. Zeuria eta lurra igaren dra; baya ene eliak edo itzak eztra faltaten.

36. Baya egunaren eta ordiua-
ren gain edo ordiuan dela kasoz,
ñork ere ez daki, ez zeuriko aifgu-
riuek ere, baizik solo ene Aitak.

37. Agitu zena Noeren egune-
tan, kori bera gizonaren Semiaren
xitian agiten da.

38. Zeren kain nola dilubiuaren
antzineko egunetan prosegitan bai-
zren gizonak xaten eta edaten, bor-
daltuz berak eta bordalaraztan be-
ren semer, aiketa Noe arkara sartu
zen egun beriaraino.

39. eta ezein pensatu ñoiz ere
dilubiuaren ekusi zein bitartio asirik,
eta arrapatu ztiola guziuer; kala
agiten da gizonaren Semiaren xitian.

40. Gunian bi gizon egonen
drenetarik xunto alurrian, bata iza-
nen da artruk edo libertatruk, eta
berzia eitzruk edo abandonatruk.

41. Egonen dra bi emazte errota
batian eyotan, eta bata izanen da
artruk edo salbaten da, eta berzia
eitzruk, eta galten da.

42. Bijila zazei bada xek, yaketa
ez baidakizei zer orduz xinen den
xen Jeina,

43. Egon ztei xakinik, aita fami-
liadun batek balaki zer ordutan biar
zaun akometitu ladronak egonen
zen seguroki bijilatari eta ezion eit-
zen etsia minatra.

44. Kala bada xek egon ztei gisa
berian prebenitruk, zeren ordu txi-
kien pensatan tzeinian xinen baita gi-
zonaren Semia.

45. ¿Nor pensatan tzei dela fiel
eta prudente sierboa edo zerbutxa-
ria, nombratruk edo izaririk bere
Jeinaganik bere familiaren mayor-
domotako erreparti tzan bapanari
alimentua bere tenpran?

46. Bienabenturatu kalako zer-
butxaria, zoini xiten denian bere
Jeina, erden lezaun kunplitan kola
bere obligazionia.

47. Egiaz erraiten daizeid eitzen
daula bere gain bereazienda guziua-
ren enkomendua edo gobernua.

48. Baya sierbo kaur gaxto izan
baledi, edo erran baleza bere biot-
zian: Ene nausia ez da edo ezta xiten
kain fite;

49. eta konekin as baledi gaxki
tratatra bere zerbutxari lagunere, eta
xatra eta edatra ordiekien,

50. Xinen da kolako zerbutxa-
riaren nausia orkitan eztion egu-
nian, eta ordu txiekien pensatan dio-
nian.

51. eta egotxen dau ordu gax-
totan, eta emonen dau gaztigu ipo-
kriter eta zerbutxari gaxtuer emoi-
tan dena; kan izanen da nexar eta
ortzez garraska egitia.

OGEI TA BORZGARNEN KAPITULUA. Amar Berjinen eta talentuen
parabolak; zeinetan Jesusek manatan du egoitia bijilanzian eta ejerzitatia obra
onak, ez gitian izan kondenatruk bere bigarren xitian eta azken juizuan.

1. Gunian zeurien reinua izanen
da semejatruk amar berjini zeinek
artan zteilarik beren lanparak, erkin
zren esposua eta esposaren errezi-
bitra.

2. Zeinetarik borz zren talentu
bage dun, eta borz prudente.

3. Baya borz talentu bagedunak,
artian beren lanparak, ezein orio
probisionerik egin:

4. al rebes, prudentek lanpare-
kin batian eraman zein orio beren
ontzietan.

5. Nola esposuak berantan bai-
zion xitiaz, loak artu zren guziuak
eta azkenian baratu zren lo.

6. Baya eltruk gaiardia entzun
izan zen mintzo bat irago egiten
baizion: txezei xiten dela esposua,
erkin zaizkei errezi bitra.

7. Instantian berjin kurak gu-
ziuak xagi zren eta adrezatu ztein
beren lanparak.

8. Gunian talento bage dunek
erran zein prudenter: Emon dazai-
guzei xaurien oriotik zeren gore
lanparak iltan baitra.

9. Erresponditu zein prudentek
erraiten: Ez deila agi guk digun kaur
ez deila aski izan goretako eta xen-
tako; obe da fan ztein saltan dei-
nengana eta eros zazein falta zai-
zeina.

10. Kuek oriuaren erostra faiten
zren arte kartan, xin zen esposua;
eta preparatruk zaudenak sartu zren
arekin ezteyetra, eta zerratruk izan
zen borta.

11. Geruago xin zren ere berze
berjinak erranez: ¡Jeina! ¡Jeina!
Iriki dazaguzu.

12. Baya ark erresponditu zion
eta erran: Egiaz erraiten daizeid nik
ez daizeidla izaguntan.

13. Kola bada, bijila zazei kek,
yaketa ez badakizei ez eguna ez or-
diua.

14. Zeren Jeinak obraten baitu
gizon batek bikala zoinek, faiten
zelarik erri urrintra, xuntatu baiz-
tion zerbutxariak eta entregatu za-
bein bere ontarzunak,

15. emoitin bati borz talento
edo deuri, berze bati bi, eta bat solo
berziago bati, bapanari bere kapazi-
dadiari konforme, eta jesusian fan
zen.

16. Errezibitu zionak borz
deuri, fan zen, eta negoziatan ziola-
rik berekin, erkin ztion gananziatan
berze borz.

17. Gisa berian, bi errezibitu
zion kark, irabazi zion berze bi.

18. Baya errezibitu zionak bat,
fan zen eta egin zion zilo bat lu-
rrian, eta altxatu zion bere nausia-
ren deuria.

19. tenpra anitxen buriuan

bueltatu zen zerbutxari nonbratu
drenen nausia, eta deitu ztion kon-
tuen emoitra.

20. Eltan zelarik errezibitu zio-
nak borz deuri, presentatu zaun
berze borz erraiten: Jeina, borz
deuri entregatu zinaitadan, ona ke-
men berze borz obro irabazi bai-
dudur ekin edo kekin.

21. Erresponditu zaun bere
nausiak: Anitx onki, zerbutxari ona,
zerbutxari dilijente eta leala; yaketa
izan baizra fiel gaiza txikian, nik
konfiaten daizud anitxtako den gisa:
xin zte parte ekutra zore jeinaren
gozuan.

22. Eltu zen bi deuri errezibitu
zionak, eta erran zion: Jeina, bi
deuri emon zinaitadan; kemen era-
gutan daizud berze bi irabazi bai-
dudur kekin.

23. Erran zaun bere nausiak:
Anitx onki, sierbo on eta fiela; izan
zra bada fiel gaiza txikitan, nik kon-
fiaten daizud anitx obro; xin zte
partizipatra zore jeinaren gozuaz.

24. Azkenik, eltian errezibitu
zionak deuri bakotz bat, erran zion:
nik dakiez zrela kondizione gogor-
tako gizon bat, egitatan baitzu erin
etzun lekiuan, eta biltzan baitzu ba-
rriatu etzun lekiuan;

25. eta kala, lotsaz galten niola,
fan nuntzun eta altxatu nizun zore
deuria lurrian: kemen tzu zoria
dena.

26. Baya bere nausiak, biltan
zaularik elia, erreplikatu zaun eta
erran: ¡O zerbutxari gaixtua eta pe-
rezosua! Yik yakion nik egitatan
duala eritari ezduan lekiuan, eta
biltan duala non deus ezduan erin!

27. Bada korrengatik ber biar
emon ekuntu yon bankeruer ene
deuria, nik bueltatian kupra nezan
ñore interesa gananziek.

28. Ea bada, gen dazazei deuri
kura, eta emon dauzazei amar deuri
dionari.

29. zeren dionari emonen zau eta egonen da abundatruk edo sobratruk; baya ezdionari, biar zau gentu, orainore urdu dion dakan kura.

30. Orai, bada, zerbutxari inutil kori egotx zazei kanpoko ulunguetra: kor izanen da nexar eta ortzez garraska egitia.

31. Xiten denian bada gizonaren Semia bere majestade guziuarekin, eta akonpañatruk bere ainguru guziuetaz, xaseren da gunian bere gloriaren tronuan.

32. Eta eginen du presentatian aren antzinian nazione guziuak; eta berexen tu banak berzetarik, artzainak berexetan tion gisa ardiak añetarik;

33. izartan tiolarik ardiak bere eskoiñara, eta añiak ezkerriara.

34. Gunian erregek erranen du egonen drener aren eskoiñara: Xin ztei ene Aitaren benedikatiuak, posesione artra reinu zelestialaz, preparamatruk dakauzeina mundiuaren prinzipiuadanik.

35. Zeren nik ekun bainion gose eta emon zinaitein xatra; ekun nion egarri, eta emon zinaitein edatra; nintzen pelegrino, eta ostatu emon zinaitein;

36. bilainzruk nintzelarik, tapatu edo estaltu nindaizein; enkarzelatruk, eta xin zinaikein ekustra eta konsolatra.

37. Zoini justuek erresponditen dabe, erranez: Jeina, ¿noiz ekusi ginaizun gosez eta emon ginaizun xatra, egarriz eta emon ginaizun edatra?

38. ¿Noiz erden ginaizun pelegrinoz eta emon ginaizun ostatu, bilainzruk eta bestitu ginaizun?

39. Edo ¿noiz ekusi ginaizun eri edo karzelian eta fan ginaizun ekustra edo bisitatra?

40. Eta erregek edo erregiak errespuestatan erranen dabe:

Egiaz erraiten daizeid: kaur egin zinein aldi oroz ene anaxe kuen txikerrenen zomaitekin, enekin egin zinein.

41. Tenpra berian erranen du ezkerriara egonen drener: Aparta ztei nitarik, edo aparta zteikida, maradikatiuak: ortzei sekulako suara, zoin izan baizen destinatruk diabiaren eta bere ainguriuen edo zerbutxarien.

42. Zeren ekun bainion gose eta ezinaitein emon xatra; egarri eta ezinaitein emon edatra;

43. Nintzen pelegrino eta ez nindizein biltu; bilainzruk eta ez nindizein beztitu; eri eta enkarzelatruk eta ez nindizein xin ekustra.

44. Zoini erreplikaten dei ere gaxtuek: ¡Jeina! ¿noiz ekusi ginaizun gosez, edo egarriz, edo pelegrino, edo bilainzruk, edo eri edo enkarzelatruk, eta eitzi ginaizun asistitiaz?

45. Gunian erresponditen dabe: Erraiten daizeid egiaz: eitzi zinein aldi oro egitiaz ene anaxe kuen txikerrenen zomaitekin, eitzi zinein egitiaz Enekin.

46. Eta konengatik fanen dra kuek sekulako supliziuara, eta justuak sekulako biziara.

OGEI TA SEIGARNEN KAPITULUA. Jesusen aigaria Betanian, non emazte batek usurtan baitu balsamu Aren gainian. Bazkuako axuriaren aigaria Jerusalem, zointan mintzatan da Judasen traizioniaz edo Judasen traizionaren gainian, Eukaristiaren instituzioa. Jesusen prisionia, eta Sinedrioaren sententzia aren kontra. San Pedroren ukamentuak, eta penitentzia.

1. Eta agitu zen, akabatuz geroz Jesusek diskurrimentu kuek oro, erran ziola bere diszipuluer:

2. Onki dakizei, kementik bi egunen burian, zebratu biar dela Bazkua, eta gizonaren Semia izanen dela entregatruk krutxian iltra.

3. Tenpra berian xuntatu zren sazerdotien prinzipiak eta iriaren majistratuak pontifize Andienaren, Kaifas deitan zenaren palazuan.

4. eta ekun zein konzeju erdeiteko medio zointaz apoderaten zren mañarekin Jesustaz, eta ilarazen zein.

5. Eta lotsaz alborotaten zela iria, erraiten zein: Ezda konbeni egin dein kaur xei egunian.

6. Zegolarik Jesus Betanian, Simon Leprosuaren etsen.

7. Eltu zen Arengana emazte bat alabastrozko baso batekin, betarik prezio anditako perfumez edo unguentoz, eta usuri zion Jesusen buriauaren gainian, zointa baizagon mayan.

8. Diszipuluetarik zomaitek, ekustian kaur, artu zein anitx gaxkitako, erraiten: ¿Zertra desperdizio edo galtakeria kaur,

9. prezio anditan al ekuntu zanian kaur saltu, eta emon pobrer?

10. Zoin entelegatian Jesusek erran zabein: ¿Zeren molestatan ztei emazte kaur, eta gaxtra artan ztei egiten diona; izaitian on, dena gisa, obra egin diona Enekin?

11. Bada pobriak dazkazei betik eskiuara; baya ni ez nakazei betik,

12. eta usurtian ark balsamu kaur ene korpizen gainian, egin du disponetako gisa antzinetik ene sepultura.

13. Egiaz erraiten daizeid: non naiden predika dein Ebanjelio kaur, izanen baita mundu guzutik, zebraten dela ere aren memorian akabatua diona egitiaz.

14. Gunian Judas Iskariote, amabietarik bat, fan zen egoitra sazerdoten prinzipalekin, eta erran zabein:

15. ¿Zer nai daitazeid emon, eta nik izaren daidazei xen eskiuetan? Eta konbenitu zren arekin ogeitamar zidarrezko deuritan.

16. Eta guniaz geroz erabilan zen txerkatan okasione faborable bat traizionia egiteko, edo traizionaren egiteko.

17. Gainian zagolarik orantz bagiaren lein eguna, akuditu zein diszipuluek Jesusengana eta galtegin zabein: ¿Non nai tzu disponi dazaguzun bazkuako aigaria?

18. Jesusek erresponditu zabein: fan ztei ziudadiara, kalako personaren etsiara, eta emon dazazei arrakaitu kaur: Mastruak erraiten du: Ene tenpra abañatan da: zebratua nua zore etsen bazkua Ene diszipuluekin.

19. Egin zein bada diszipuluek Jesusek manatu zabeina, eta preparatu edo drezatu zein biar zena bazkuarako edo bazkuako.

20. Iguzkia xa sartruk, izari zen mayara bere amabi diszipuluekin;

21. eta zagolarik xa xaten, erran zion: Egiaz erraiten daizeid xetarik batek eginen daitadala traizione.

22. Eta ek, afljitruk sobraino edo manera anditan, asi zren galtegitra bapanak beraren partez: ¿Jeina! ni naza ote?

23. eta Ark errespuestatan

erran zion: sartan dionak Enekin bere eskiaua platerian ogia bustitako, da traidora edo traizionen engulia.

24. Gizonaren Semiari dena kaso, Ura faiten da, Artaz eskiribitruk dagon bikala; baya jau gizon kartaz zoinenganik gizonaren Semia entregatruk izanen baita; obe izan lekion kalakuari ezbalitz sekula ere sortu!

25. Eta artan ziolarik elia Judasek, baizen entregatan zaunak, erran zion: ¿Ni naza akaso, Maistrua? Eta Jesusek erresponditu zaun: Zuk erran tzu: zu zra.

26. Aigaltan zauden artian, artu zion Jesusek ogia eta benedizitu edo benedikatu zion eta partitu, eta emon zabein bere diszipuluer erranez: Oriey eta xan zazei: kaur da ene korpiza.

27. Eta artan ziolarik kaliza emon zion graziak, benekikatu zion eta emon zabein, erranez: edan zazei guziuak artarik;

28. zeren kaur baita ene odola, zoin emonen baita testamentu berrriaren sellua, zointa izanen baita usuririk anitxengatik bekatiuen par-kamentutako.

29. Eta deklaratan daizeid ezduala edo eztualala edanen xa oraydanik mats zepa frutu kontarik, aiketa egun zointan edan txadan bitartio xekin deliziazko kaliz berritik ene Aitaren reinuan.

30. Eta erranik grazien emoitako imnua, erkin zren olibuen mendi altiara.

31. Gunian erraiten dabei Jesusek: Xek guziuek padeziten tzei eskandalo gaur Ene okasionez, eta abandonaten naizei. Zeren eskiribitruk baitago: Eriten dur artzaiña eta inñesten dra saldoko ardiak.

32. Baya erresuzitatiekin Ni fanen naz xen antzinetik Galilean, nonta bueltaten daizei xuntatra.

33. Pedrok erresponditan zaula-

rik erran zaun: Oraino guziuak eskandaliza litian ere zore kausaz, ñoiz sekula ere ez nuzu eskandalizaten ni, ez daizud edo eztaizud ere abandonaten.

34. Erreplikatu zaun Jesusek: Bada Nik aseguratzen daizud egia guziuekin, gai kontan berian, lein ezik ollarrak kanta tzan, arnegaten tziula Nitaz iror aldiz.

35. Zoini erran zion Pedrok: Aunke preziso izan daztadala iltia zorekin, nik ez daizud ukaten. Kori bera prometituz zein diszipulu guziuek.

36. Arte kartan eltu zen Jesus berekin granja edo baratze batra baizion izenez Getsemani, eta erran zabein: Xaser ztei kemen, Ni karatago faiten nazan arte kontan eta orazione egiten duan bitartio.

37. Eta eramaiten ztiolarik berearekin Pedro eta Zebedeoren bi semiak, Santiago eta Juan, asi zen ekutra tristuria eta agonia.

38. Eta erran zabein gunian: Ene arimak senditan tu agonia mortalak: orki zazei kemen eta bijila zazei enekin.

39. Eta antzintan zelarik zomait pasuz edo urratzez postratu zen lurrian eroririk aua barna, orazione egiten eta erraiten: Ene Aita, posible bada ez daztazud edanaraz kaliz kaur; baya kalarik ere ez deila egin Nik nai duana, beizik nai tziuana Zuk.

40. Utzuli zen gero bere diszipuluengana eta erden ztion loak artitruk; eta erran zion Pedrori: ¿Posible dia etzeila al ekuntu bijila oren bat enekin?

41. Bijila eta orazione egin zazei eziztiain eror tentazionian. Bada espirituia egonik ere alert, aragia dago flako.

42. Utzuli zen berriz bigarna aldiz, eta orazione egin zion erranez: Ene Aita, ez badaiteke igar kaliz

kaur Nik edan tzadan bage, egin deila zore borontatia.

43. Emon zion gero berze buelta bat, eta erden ztion loak artruk, zeren beren begiak baizauden looz beterik.

44. Eta eiztan ztiolarik, erretiratu zen orainore orazione egitra irorgarnen aldiz, errepetitan ztiolarik ele berak.

45. Desegida bueltatu zen bere diszipuluengana, eta erran zabein: Lo egin zazei oray eta deskansa zazei: Txzei eltu dela xa ordiua, eta gizonaren Semia duala bertan izaitra entregatrak bekatarien eskiuetan.

46. ' ¡Os bada!, azka ztei edo xagi ztei, fan gitian kementik; eltan da xa Ni entregaten nai nion kura.

47. Oraino akabatu ez zien kaur erraitiaz, eltu zenian Judas, amabietarik bat, xarrekitruk gente multitud andi bataz armatrak ezpata eta makilarekin, xiten baizren oiltruk sazerdotien prinzipalen eta iriaren anziano edo senadorenganik edo ordenuz.

48. Traidorak emon zabein señale kaur: Zointan nik bixiko emoitan duanari, kori da: asegura zazei.

49. Arrimatan zelarik bada bertan Jesusengana, erran zion: Maistrua, Jangeikua salba zitzala; eta bixiko emon zaun.

50. Erran zaun Jesusek: ¡O, adexkidia!, ¿zertra xin zra kona? Eltu zren gunian berziak, eta egotxi zen eskiua Jesusi eta preso egin zein.

51. Eta nonta Jesusekin zaude-netarik batek, erkiten ziolarik ezpata eritu zion sazerdotien prinzipalaren zerbutxari mitil bati, ebakitan zaularik biarri bat.

52. Gunian Jesusek erran zaun: Buelta zazu zore ezpata bainara, zeren zerbutxa ledin guziak ezpataz

bere autoritate propioz, ezpataz ilendra.

53. ¿Pensatan tziua enaitekela akudi ñore Aitarengana, eta ez diola izaren istantian ene dispozizionian amabi beino obro aiñguruzko lejjione?

54. Baya ¿Nola kunpliten dra Eskriturak, zeinen erraitari konbeni baita agi dein kala?

55. Ordu kartan erran zion Jesusek gente tropel kari: Ladron edo asesino baten kontra bikala erkin zrei ezpata eta makilekin niri preso egitra: egun oro nintzen edo nintze-gon xaseririk xen artian erakustan tenpluan eta ñoiz ere enintzizein preso egin.

56. Egia da kaur guziua agitu dela kunplitian profeten eskriturak, Gunian diszipulo guziak abandonatan zabeilarik, ezkapatu zren.

57. Eta preso egin zeinek Jesusi, eraman zabein Kaifasen etsiara, zointa baizen pontifize urte kartan, nonta eskribaiñak eta Zarrak baizauden xuntatrak.

58. Eta Pedro faiten zitzaun xarrekituz urrinki eltu zen artio pontifize Andienaren palazioara. Eta sartu zelarik, zagon xaseririk zerbutxariekin ekusteko zertan baratan zen kaur guziua.

59. Bada sazerdotien prinzipiak eta konzilio edo konzeju guziua erabiltan zen txerkatan zomait testimonio falsu Jesusen kontra kondena lezabein iltra.

60. eta ezabein erdeiten testimonio sufizienterik kontako, nola naiden testigo falsu anitx presentatrak izan zrelarik. Azkenik edo ondorian aparezitu zren bi testigo falsu.

61. eta erran zein: konek erran zion: Nik desegin doked Jangeikua-ren tenplua, eta buelta edifikatra iror egunez.

62. Gunian izartan zelarik txutirik sazerdotien Andiena, erran zaun: ¿Etziua deus erresponditan erraiten deinari kuek zore kontra?

63. Baya Jesus prosegitan zen ixilik. Eta erran zaun sazerdotien Andienak: Nik konjuratan daizud Jangeiko biziaren partez erran daizaiguzula zu zrenez Kristoa edo Mesiasa, Jangeikuaren Semia.

64. Erresponditu zaun Jesusek: Zuk erran tzu: Ni naz. Eta orainore deklaratan daizeid, ekusen zteila gero gizonaren Seme koni, antzinian tzeina, xaseririk Jangeikuaren Majestadiaren eskoifara, xiten zeuriko odeyen gainian.

65. Kalako errespuesta entzutian, sazerdotien Andienak urratu ztion bere beztidurak, erraiten: Blasfematu du: ¿Zer nestate digu xa testigotaz? Xauriek akabatan tzei entzutiaz blasfemia zoinekin bera egitan den Jangeikuaren Seme.

66. ¿Zer urdu zaizei? Zoini ek erresponditu zein, erranez: Reo da ilik izaiteko.

67. Bertan asi zren ari txuk egoxtra begitartian eta gaixki tratatru puñutikaldika; eta berze banek, bendatu zabeilarik geroz begiak, abofetiatan zabein, edo maxelakaldikatan zein.

68. erraiten, Kristoa, profetiza zaiguzu, adibina zazu: ¿nor da eritu daizuna?

69. Arte kartan Pedro zagon xaseririk kanpo atriuan; eta abañatan zelarik ari neska bat, erran zaun: Bai zu ere zinabiltzan Jesus galileo-arekin.

70. Baya ark ukatu zion guziuen antzinian erranez: Nik ezdakiez zertaz mintzatan zren.

71. Eta erkiten zelarik ura portikuara edo bortaz kanpo, beira egin zaun berze neska batek, eta erran zabein kan zaudener: Bai kaur ere zegon Jesus Nazarenuarekin.

72. Eta ukatu zion bigarren aldiz afirmatan juramentorekin: Ez dur izaguntan kalako gizona.

73. Baya gero bertan abañatu zren unguriuan zaudenak, eta erran zabein Pedrori: Seguroki zra zu etarik ere, zeren galileako zore mintza molde berak, deskubritan baidaizu, edo deskubritan baiztu.

74. Gunian asi zen egoxtan bere gain maldizione, eta erraiten juramentorekin eziola izaguntu kalako gizona: Eta instantian kantatu zion ollarrak.

75. Konekin quartu zen Pedro Jesusek erran zaun proposizioniaz: Ollarrak kanta zan beino lein, arnegaten zu Nitaz iror aldiz. Eta erkiten zelarik kanpo nexar egin zion amargoki.

OGEI ETA ZAZPIGARNEN KAPITULUA. Judas urkatan da. Jesus da azotatruk, eskarnezitruk, kruzifikatruk eta blasfematruk. Prodijsio agitu zrenek bere iltian: da sepultatruk, eta aren sepulkrua señalatrak eta guardatrak.

1. Eltu baikoz goxa, sazerdotien prinzipale guziak eta iriko Zarrek ekun zein konzeju Jesusen kontra ilarzako.

2. Eta deklaratan zabeilarik ilik izaiteko reo, eraman zabein lotruk eta entregatu presidentiari edo gobernazaliari, baizen Ponzio Pilatos.

3. Gunian Judas, entregatu zaurak, ekustian Jesusi sentenziatruk; arrepenitruk egin zionaz, restituitu ztion ogeitamar zidarrezko deuriuak sazerdotien prinziper eta Anzianuer, erraiten:

4. Nik bekatu egin dur, bada saltu dur odol inozentia: Zoini erran

zein ek: Guri ¿Zer inporta zaigu? Kan konpon zte.

5. Baya ura, arrojatan ziolarik deuria edo deirua tenpluan, fan zen eta egozten ziolarik bere buriuari lazada bat, urkatu zen.

6. Baya sazerdotien prinzipek, biltu baikoz deuriak, erran zein: Ezta lizito sar ditzagun tenpluaren tesorian, izaitian drena gisa odolaren saria;

7. eta tratatuz geroz konzejuan, erosi zein ekin ontziegile baten alorra estranjeruen sepulturatako.

8. Zoinengatik deitu zen alor erran dena Hazeldama, nai baitu erran, odolaren alorra, eta kola deitan da egunko egunian.

9. Zoinekin xin zen kunplitra erran ziona antzinetik profeta Jeremiasek, erraiten baitu: Errezibitu dei zidarrezko ogeitamar deiriua, saltako izari zenaren saria, segunta izan baizen baluratrak Isrraeleko semenganik;

10. eta enpleatu ztein ontzi egile baten alorraren erostian, manatu nindion bikala Jainak.

11. Izan zen bada Jesus presentatruk Presidentiaren antzinian, eta Presidentiak galtegin zaun erranez: ¿Zu zreya judiuen erregia? Erresponditu zaun Jesusek: Zuk erraiten tzu: Ni nuzu.

12. Eta obruago akusatan zabeilarik ere sazerdotien prinzipek eta zarrek, deus ezion erresponditu.

13. Zoinengatik Pilatosek erran zaun: Etziua entzuten zomait gaizataz akusatan daizein?

14. Arek ez deusi ezion erresponditu erran zaun edo erran zankan guziuetaz; manera kalakuari baratu baizen Presidentia ezin obro marabillatrak.

15. Kostumbre zion Presidentiak konzeditia, bazko xeyaren kausaz, libertadia reo bati, iriak eskojitu nai zionari.

16. eta nola baizakan okasione kartan karzelian fama anditako bat, izenez ziona Barrabas,

17. galtegin zion Pilatosek xuntatu zrener: ¿Nori nai tzei solta dazaizein Barrabasi, edo Jesusi, zoini deitan baitabei Kristua edo Mesiasa?

18. Zeren baizakion onki entregatu zabeila sazerdotien prinzipek inbidiaz.

19. Eta zagolarik ura xaseririk bere tribunalian oiltu zaun erraitra bere emaztiak: Ezizte sar justo konnen gaizetan, zeren baitra anitx kongoja padezitu tuanak egun ametstan, Aren kausaz.

20. Bitartio sazerdotien prinzi-palek eta Zarrek inzitatu zein iriari eska zedin Barrabasen libertadia eta Jesusen iltia.

21. Kala da nola, geltegiten zabeilarik berriz Presidentiak, eta erraiten: Zoin bietarik nai tzei solta dazkidaizein, erresponditu baizein ek: Barrabas.

22. Erreplikatu zabein Pilatosek: Zer egin biar dur bada Jesustaz deitiua Kristua?

23. Erraiten dei guziua: Izan deila kruzifikatrak. Eta Presidentiak: baya ¿zer gaixki egin du? Baya urak asi zren irago andiango egitra, erraiten: izan deila kruzifikatrak.

24. Zoinekin ekustian Pilatosek deus ez ziola antzintan, leinaz bai aldi bapanian anditan zela tumultua, manatan ziolarik eragu lezeila ur, ekuzi ztion eskiuak iriaren agerrian erraiten: Inozente naz ni justo konnen odolaz: kor edo kan konpon tzei kek.

25. Zoini errespondituz iriak guziua, erran zion: Eror deila Aren odola gore eta giauren semen gain.

26. Gunian soltatu zabein Barrabas; eta Jesus, azotatuaz geroz, entregatu zion beren eskiuetan izan zedein kruzifikatrak.

27. Desegida Presidentiaren soldaduek, artan zeilarik Jesus eta izartan zeilarik Pilatosen pretorio edo palazioaren portikuan, xuntatu zren Aren unguiuan koorte edo konpañia guziua osorik.

28. eta belaizruk izartan zeilarik, estaltu zein granzko mantu batez.

29. eta irazkitan zeilarik ñardun korona bat, izari zabein buriuaren gainian eta kaña bat zetrotako bere eskoiñeko eskiuan; eta belairuko izarten zrelarik eskarniatan zabein erranez: Jangeikuak salba zitzala, judiuen Erregia.

30. txutx egozten zabeilarik, artan zein kaña, eta buriuan eriten zabein.

31. Eta kola artaz mofatu zrenaz geroz, gentu zabein mantua; eta izari zabeilarik berriz bere beztido propiuak, erkin zabein kruzifikatruk izaitra.

32. Erkitian ziudadetik erden zein gizon bat Zireneko ume, izenez zionak Simon, zoini obligatu zabein karga zedin Jesusen krutxia-rekin.

33. Eta eltu zrelarik leku Gologota deiten dein batra, nai baitu erran, kalbariuaren edo kalaberen lekiua.

34. kan emon zabein edatra ardau nastekatruk gibel minekin baya Ark testatu ziolarik ez nay ekuntu zion edan.

35. Kruzifikatu zeilarik geroz, errepartitu ztein beren artian Aren bestiduak egozten zeilarik suerte, edo sortiatan zteilarik. Konekin kunplitu zen profezia erraiten baitu: Errepartitu zein beren artian Ene beztiduak, eta sortiatu zein Ene tunika.

36. Eta xasertan zrelarik Ari xunto edo Aren altakan guardatan zabein.

37. Izari zabein buriuaren gainian ele kuek entelegatra emoitzen baizein Aren kondenazioniaren edo sentenziaren kausa.

KAUR DA JESUS JUDIUEN ERREGIA

38. Tenpra berian izan zren kruzifikatruk Arekin bi ladron, bata eskoiñara eta berzia ezkerriara.

39. Eta kantik igartan zrenek blasfemiatan eta eskarniatan zabein buriuaz mueka egiten zabeilarik erraiten:

40. ¡O! Zuk desegiten tzuna Jangeikuaren tenplua eta iror egunez berritan tzuna, salba zte ziauri: Jangeikuaren Semia balimazra, xaix zte krutxetik.

41. Gisa berian, baita ere sazerdoten prinzipek eskribaiñ eta zarrekin batian, insultatan zabeilarik, erraiten zein:

42. Berze banak salbatu tu eta bera ezdeiteke salba; Israeleko erregia balimada, xarx deila oray krutxetik eta xinetsen digu Artan.

43. Arek edo Ark izartan du konfianza Jangeikuatan; bada Jangeikuak kaiñbar maitatan badau, libra dazaula oray, yaketa bera ere erraiten baizion: Ni naz Jangeikuaren Semia.

44. Eta kori bera egortxan zabein begitartiara baita ladron kruzifikatruk zaudenek ere Aren konpañian edo altaketan.

45. Baya eguerditik aiketa arrastriko iroretak artio, baratu zen lur guziua edo estaltruk edo estalirik ulunguetaz.

46. Eta iroren ordiuari abantxu, esklamatu zion Jesusek mintzo andi batekin erraiten: Eli, Eli, Lamma Sabaktani? nai baitu erran: Ene Jangeikua, Ene Jangeikua, ¿Zeren desanparatu naizu?

47. Zoin entzutian unguriuan zaudenatarik zomaitek, erraiten zein: Eliasi deitan du konek.

48. Eta bertan laster egiten etarik batek, artu zion esponja bat, busti zion ozpinian, eta izaririk kaña baten puntan, emoiten zaun txupa lezan.

49. Berzek erraiten zein: Bego edo eitz zazei ekus zagun xiten zauenez Elias libratra.

50. Gunian Jesusek, klamatan berriz mintzo andi eta oxen batekin, entregatu zion bere espiritua.

51. Eta instantian tenpluaren belua urratu zen bi puska edo zatitan gain bera eta lurra ikaratu zen, eta partitu zren arriak;

52. eta sepulturak iriki zren, eta anitx sainturen korpizak, il bai zrenak, erresuzitatu zren:

53. Eta erkiten zrelarik sepulretatik Jesusen erresurrezioniaz geroz, xin zren ziudade saintiua, eta aparezitu zren anitxer edo anitxi.

54. Bitartio einturiako ofiziala eta arekin zaudenak Jesusen guardatan, ekustian lurraren ikareria eta agitan zren gaizak, bete zren lotsaz, eta erraiten zein: Egiazki gizon kaur zela Jangeikuaren Semia.

55. Zauden ere kan urriniarat anitx emazte, segitu baizren Jesusi Galileatik kuidatako aren asistentziaz edo asestimentuaz.

56. Zeinetarik zren Maria Magdalena, eta Maria Santiagoren eta Joserren ama, eta Zebedeuren semien ama.

57. Izaitian xa berant, presentatu zen gizon abrats bat, Arimateako seme, izena baizion Jose, zoin baizen ere Jesusen diszipulo.

58. Kaur presentatu zen Pilatosengana eta eskatu zaun Jesusen korpiza, zoin manatu zion Pilatosek entrega lezabeila.

59. Josefek bada artan ziolarik Jesusen korpiza, ungurakatu zion mantre saññ batian,

60. eta izari zion beraren sepultura batian, zoin irikiarazi baizion peña batian, eta ez baizion zerbutxatu oraino ere; eta arrimatan ziolarik arri andi bat zerratu zion sepulturaren aua edo sartia, eta fan zen.

61. Zauden kan Maria Magdalena eta berze Maria xaseririk sepulturaren aurkian.

62. Biramenian, baizen neskanegunaren preparazionari segitan zena edo neskanegun bera, akuditu zren xunto Pilatosengana sazerdotien prinzipalak eta fariseuak.

63. Erraiten: Jeina, quartu gitra, inpostor karek, oraino bizi zelarik, erran ziola: iror egunez geroz erresutitaten naz.

64. Mana zazu bada guarda deila sepultura irorgarnen egunia artio: fan ezitian ber ere gayaz bere diszipuluak eta ebats tzein, eta erran tzein iriari: Erresuzitatu da ilen artetik; eta izan dein azken engañua edo utsa gaixtuago ezik leina.

65. Erresponditu zabein Pilatosek: Kor dakazei guardia: or tzei eta izar zazei urdu zaizein guziua.

66. Korrekin faitian kara, aseguratu zein onki sepultura, señaletan arria eta izarten edo isarten bixtazko guardiak.

OGEI TA ZORTZIGARNEN KAPITULUA. Jesusen erresurrekzioia: bere aparizioa emazte saintiuer: aparezitan da ere apostoler, eta prometitan dabei bere protekzioia.

1. Antzinatruk xa neskanegun gaya, argitiari astiaren lein eguna edo igantia xin zen Maria Magdalena berze Mariarekin sepulturaren ekustra edo bisitatra.

2. Tenpra kontan senditu zen lurraren ikareria andi bat; zeren xatxi baizen zeuritik Jeinarean Aifguru bat, eta eltiari sepulturara bueltatu zion edo azkatu zion arria, eta xaseri zen gainian.

3. Aren begitartiak argitan zion inazturak gisa, eta zen bere beztidura xuri elurren edo elurraren gisa.

4. Zointan baratu zren guardiak kain arritruk, bai zauden ilik bikala.

5. Baya aifguriuak, dirijitan zelarrik emazter, erran zabein: xek etzei zer lotsarik ekun; zeren onki baitakid xiten zreila Jesus kruzifikatruk izan zenaren txerka;

6. baya ezdago kemen, zeren erresuzitatu baizen, antzinetik erran zion bikala. Xin ztei eta ekus zazei lekiua zointan sepultatruk baizagon Jeina.

7. Eta oray fan ztei baratu bage erraitra bere diszipuluer erresuzitatu dela; eta txezei fanen dela xen antzinetik Galilean: kan ekusen tzei. Prebenitan daizeid xa antzinetik.

8. Urak erkin zren instantian edo jesusian sepulturatik lotsa eta gozo andirekin, eta fan zren lasterka berriaren emoitra diszipuluer.

9. Noizta Jesus erkiten zabeila enkontriuara, erraiten: Jangeikuak guarda zaizteila; eta abañatan zrelarik urak, postatruk lurrian, abrazatu ztein Aren zankuak eta adoratu zabein.

10. Gunian Jesusek erraiten dabe: Etzazei lotsarik ekun: fan ztei abiso emon zazei ene anaxer, fan

tian Galileara, zeren kan ekusen bai nei.

11. Urak faiten zren tenpra berian, guardietarik zomait xin zren zitudadiara, eta kontatu zein sazerdotien prinziper agitu zen guziua.

12. Eta xuntatruk kuek, zarrekin, ekutian bere konzejua, emon zein deuri kantidade andi bat soldaduer,

13. instrukzioe edo enkargu konekin: erran biar tzei: Gu lo gitzan delarik, xin zren gayaz bere diszipuluak eta ebatsi zein.

14. Zeren kaur el baledi Presidentiaren notiziara edo biarrietra guk aplakaten dagu eta eginen daiguzei bara ztein bakian eta libre.

15. Ek, errezibitu baikoz deuria, egin zein enkargatruk zauden bikala; eta baya kaur erabili da judiuen artian eguneko eguniarartio.

16. Bitartio ameka diszipuluak partitu zren Galilearako, mendi Jesusek señalatu zabeiniara.

17. Eta kan ari ekustian adoratu zabein: Aunke zomaitek ekun zeila beren dudak korpizaren realidadiaren edo egiatarzunaren gainian.

18. Gunian Jesusek abañatan zelarrik, erran zabein gisa kontan: Niri emon dazaitad potestade guziua zeurian eta lurrian.

19. Fan ztei bada, eta erakuts zazei gente guzier osagarriaren bidia, batixatan ditzeilarik Aitaren, eta Semiaren eta Espiritu Saiñtiuaren izenian:

20. Erakustan ditzeilarik kunplitra gaiza Nik manatu daidzein guziuak. Eta egon ztei zierto ñaur egonen nazala betik xekin aiketa sigluak akabatian bitartio.

3

Bigarren Kapitulu. Nagien adoracionia:
 Jesusen Egiptora in-sitia: inocentea muertea cru-
 cla (edo gassoa): Jesus, Maria eta Josi bueltatan-
 dra Egiptotie

1. Sortze bada izanbaitez Jesus Judeaco Belenen, reina-
 tanciolarie Herodesee nonta magobanae sinoren iguzqui
 erquinotie Jerusalemra galeguiten, i nondago Juduen er-
 regina acabatudena sortiaz?
2. Ceren que eusibaigu iguzquiaren erquinzuian bere-
 izarra, eta sinquitra hare ~~adoratiaz~~ adoratiaz tie.
3. Caur entzun ^{cioniak} ~~erregue~~ Herodesee, turbatuen eta hare
 quin Jerusalem guciana?
4. Eta unntanciolarie sacerdotien principale guciana eta
 irico eracuzale edo esribaiñae, galeguiten zabein non tiar-
 cion sortu Cristodeo Mesiasu
5. Zoini hee erresponditucein: Judeaco Belenen: ceren eda
 esribitubaiñion Profetae.
6. Eta zu, Belen, Judeaco lurra, ezra Judeaco ciudade prin-
 cipalen artian ciertogui menosena, cerenatue gutari euz-
 nontie erquinbiar baitu Caudillo gobernatu bardiñona Gymne-
 leo ene iria
7. Guñian Herodesee, deitanztiolarie lagunorue bagua
 magiñae, Naguñion ciudamentu erquin beretarie tempa
 zointan izarra apareitucit zabein.
8. Eta eneaminatanztiolarie Belenora, errantzabein: pan eta in-
 formartei puntualqui aguitandenez aur conenguinian; eta erde-
 nez guerec abiso emonartuceid, ni ere funnein eta adoratadaden
9. Caur entzun ^{baicor} ~~erregue~~ errequiare, partituaran: eta nonta izar
 eusiceina iguzquiaren erquinzuian, partenen beren antzinian,
 baratuen artio eltiari aurra lagon lequiaren aurguiana.
10. Gzarraren eustiari, anichqui regocijaturren.
11. Eta etsian sartian, erdenecin aurra Maria bere amarequin:

A

eta postulantzelaric adoniturabein; eta iriguitic bere copriac
ofreiturabein erre, incensu eta mirraico presentiac.

12 Eta erreibitu baicoz totan abisobat ceuritic exleditein
(edo exilian) buelta Herodesengana, bueltatuaren bere orriara
bere bidebataric.

13 Aurre partituz, geroz, Geinaren aingurubat aparecitu:
traun ametstan Joseri erraitanzularic; Naquixte, arazu
aurra eta bere ama, eta inies edo excaparte Egiptora, eta goon-
te can nie abisaztudanartio; Ceron Erodesec cheratenbaitu
aurra ilarantaco.

14 Naquitancelaric Jose, astucion aurra eta bere ama gayaz,
eta erreibituzen Egiptora,

15 non egonbaicen, Herodes ileen bitartio; zeintan guriar cumpli-
ticon Geinac erranciona Profetaren mintaco: Sic deitucion Egipt-
totic ene semia.

16 Bitartio Herodesec, ecustancelaric bueltruc maquenonganic
irritatuzen sobranio, eta ordenu emoncion iltaco, Bēlenen eta
bere unguur, quiciuan aur zauden quiciuae, bi urtetaric apal,
segun tempu Naquiciona maquenonganic, zeintan aparecitu
tzabein izarra.

17 Guriar ecusicon cumplitruc erranciona antzinetic pro-
feta Jeremiasec erranez:

18 Ramaradraino ere entzunren mintzuac, anich nesar
eta irago; da Raquel nesar equiten bere semenotic, nai
izandaque consolatruc, ceron ezbaidra bici, edo ezbaidra bici

19 Herodesen muertia aguituz bertan, Geinaren aingurubat
aparecituzen totan Joseri Egipton erraitenzularic.

20 Naquixte eta arazu aurra eta bere ama ~~eta duntan~~
Yrraeteo lurriara, ceron ilbaitta sia maquinatanecina
aurraren viciaren contra.

21 Naquitian Jose, astucion aurra eta bere ama, eta sinen
Yrraeteo lurriara.

22 Baya entzutian Arguelac manataricela Judean, lotratuzen
cara faitra; eta abisatruc ametstan, erreibituzen Galileaco lurriara

23 Eta sinen bici izaitra ciudade batian deitanbuicen Nazaret,
cumplitanclaric quisa contan Profeten errana; Zeunendu icena
Nazareno. edo itanonda deitue Nazareno

Advertencia. (Del manuscrito original).

En la siguiente traducción se advertirán algunas irregularidades muy chocantes en algunas palabras: por ejemplo en la proposición *para*, en el bascuence *tako*, unas veces se pronuncia así *taco*, otras veces *teco*;

v. g.: *izaguntaco*, *emoiteco*, &: esta misma anomalía se observa en las terminaciones de otros verbos; por ejemplo: diciendo, *erraiten*; viendo, *ecustan* y otros muchos que así se pronuncian con esta variedad sin saber darnos la razón de por qué.

Igualmente sucede con estas palabras o voces: *calaco*, otras veces *colaco*; *zore*, *zure*, *beicic*, *baicic*; *arc*, *arec*, y algunas otras se pronuncian con esta variedad según el sentido de la conversación.

Aunque parezca supérfluo, me permito anotar, que las palabras que terminan en *r*, por regla general tienen el sonido de *r* fuerte o de dos *rr*; las excepciones relativamente son pocas, como por ejemplo tienen el sonido de *r* suave: *caur*, esto; *ur*, la agua; *iror*, *laur*; los verbos de presente, pretérito perfecto y futuro imperfecto en sus primeras personas del singular, como *ecustandur*, *ecusidur*, *ecusendur* &.

